

Proleter Doğrultu

Devrimci Sosyalist Teorik Ve Politik Dergi

- Burjuvazinin Politik Krizi Ve Görevler
- Emperyalistler Arası İlişkilerde İki Eğilim Ve Gelişmenin Yönü
- "Rusya'da Bir Hayalet Dolaşıyor..."
- Gümrük Birliği Ve Türk Kapitalizmi
- Seçimler, Taktik Savrulma Ve Tahlillerde Keyfilik Çıkmazı
- "Gazap Üzümleri" Operasyonu
- Her Şeye Rağmen

İÇİNDEKİLER

Sunuş	2
Burjuvazinin Politik Krizi Ve Görevler.....	4
Emperyalistler Arası İlişkilerde İki Eğilim Ve Gelişmenin Yönü	13
"Rusya'da Bir Hayalet Dolaşıyor..."	26
Gümrük Birliği Ve Türk Kapitalizmi	36
Seçimler, Taktik Savrulma Ve Tahlillerde Keyfilik Çıkmazı	64
"Gazap Üzümleri" Operasyonu	83
Her Şeye Rağmen	88

SUNUŞ

Uzun mu uzun bir aradan sonra merhaba. Gerekçeler sıralamayacağız. Dergimizin basıma aylardır hazır oluşu, bazı yazıların güncelliğini yitirdiği için sayfalarda yer bulamayışı, sorunu daha da ağırlaştırıyor. Tüm bu yükü omuzlarımızda taşıyoruz. Kolektifin ve okuyucunun bunu hak etmediğinin bilincindeyiz. Ve çok söz söylemek yerine, o önemli silahı, o anahtar sözcüğü; iradeyi kuşanma karar ve kararlılığımızı vurgulamayı her şeyden anlamlı buluyoruz. Yürek ağrımız yalnızca özeleştirici ağacının ürünleriyle yüz yüze geldiğinizde dinecektir.

Bu sayıda yer alan yazılar hakkında bazı hatırlatmalar yapmakta yarar görüyoruz.

Rejim krizi, 'sol' hareketin güncel gerçeği, antifaşist birlik ihtiyacı, marksist leninist komünistlerin görevleri gibi sorunları temel çizgileriyle ele alan "Burjuvazinin politik krizi ve görevler" başlıklı yazı ilgili konulardaki düşüncelerin yalın ve dolaysız ifadesi olmayı amaçlıyor. Öğrenmek, uygulamak ya da tartışmak için somut bir belge.

"Seçimler, taktik savrulma ve tahlillerde keyfilik çıkmazı" başlığını taşıyan yazı, başlık esas alındığında gecikmişlik duygusu yaratsa da, birincisi, sorunun ilkesel konuluşu; ikincisi, somut pratik değeri açısından boykot ve katılma tutumlarının sorgulanması; üçüncüsü, gerek marksist leninist komünistleri eleştirme, gerekse de taktiği savunma adına başvuru- lan kimi yöntemlerin (ortak) devrimci değerleri yıpratmaktan başka bir sonuç doğurmadığını gözler önüne sermesi bakımından canlılığından, ihtiyaç olma gerçeğinden bir şey yitirmiş değil. İlgi ve zevkle okunacağına inanıyoruz.

Emperyalistlerarası birlik ve mücadele pratiklerini kendi tarihsel gelişimi içinde ele alan, yüzyılımızda kurulan çeşitli politik, askeri, iktisadi ve mali emperyalist örgütlerin - birliklerin- fonksiyonları ve sonuçlarıyla hatırlatan, ikibinli yıllara giderken emperyalistlerarası ilişkilerin kazandığı yeni görünüşleri ve muhtemel gelişme yönünü inceleyen, "Emperyalistlerarası ilişkilerde iki eğilim ve gelişmenin yönü" başlıklı yazı ele alınan sorunda doyurucu bir belge özelliği taşıyor. Sorunu, leninist emperyalizm teorisinin görüş açısından fakat genel geçer sözlerle değil, somut verilerle tartışması yazının dikkatle okunması için yeter sebeptir.

"Gazap Üzümleri" adını taşıyan yazı, Lübnan'a yönelik son İsrail saldırısını, gerçeğe uygun olarak tecrit biçimde değil, ABD emperyalizminin Ortadoğu politikaları çerçevesinde ele alıyor. Bölgede kesin hegemonya demek olan, "barış planı"nın istediği biçimde ve hızla

geliştiremeyince Amerika'nın, silahlı boyun eğdirme metodunu yükselttiğini vurgulayan yazı, "Amerikan barışı"nın geleceğini bu açıdan tartışıyor. İsrail'in saldırılarının sürdüğü koşullarda kaleme alınmış olması nedeniyle imzalanan barış anlaşmasını ele almıyor.

1959'dan başlayarak Türkiye-AET ilişkilerinin seyri, Türk burjuva devletinin AB'ye girmeden imzaladığı Gümrük Birliği anlaşmasıyla kabul ettiği, AB karar organlarında yer almamak fakat alınacak kararların kendisi için bağlayıcılığı türü sonuçlar, Türk burjuvazisinin AB heveskarlığının nedenleri, AB açısından Türk devletinin taşıdığı anlam ya da önemin kaynakları, Alman emperyalizminin Türkiye'nin GB'ye girmesiyle kazandığı özel avantajlar vb. konuları komünist bir perspektifle ele alan "Gümrük Birliği ve Türk kapitalizmi" başlıklı yazıyı genelde tüm okuyucu kitlesinin, özeldede sorunlarla yakından ilgilenenlerin beğeniyle okuyacağına inanıyoruz.

Rusya'daki seçimlerle ilgili yazı, gecikmişlik duygusu yaratabilecek ikinci başlığı oluşturuyor. Ancak, yaklaşmakta olan Rusya devlet başkanlığı seçimine dair yorum ve değerlendirmelerin daha nesnel bir gözle incelenmesi açısından yararlı olacağını düşünerek yazıyı yer veriyoruz. Elbette bunun dışında, Rusya'da politik manzarayı anlayabilmek bakımından yazının kendi başına taşıdığı değerin okuyucu tarafından teslim edileceğine inanıyoruz.

Karl Liebknecht'in anısına yer verilen yazı "Her şeye rağmen" in ilgiyle ve yeterli dersleri çıkartacak biçimde okunacağını umuyoruz. Katledildiği gün kaleme aldığı makalede, "zafer olan yenilgiler vardır; ve yenilgilerden daha vahim (olan) zaferler vardır" diyordu. Türk ve Kürt coğrafyası buna pek çok kez tanıklık etti. Birakalım yenilgiyi, ağır yaralarla, ağır bedellerle fakat kazanılmış olarak çıkılan her çarpışmadan sonra bile, "kör terörcüler kaybetti, devlet kazandı", "dünyadaki gelişmelere kulaklarını tıkayan sol kaybetti düzen kazandı" vb. yaygaraları, tamtamlar eşliğinde duyurmaya girişenleri bir de bu noktadan değerlendirmek gerekmez mi? Bu yazıyı '71-'73 sürecinin ölümsüz devrimci savaşçılarına ve parlak devrimci önderlerine ithaf ediyoruz.

Bir sonra ki sayıda ve tam zamanında buluşacağımız inanç ve güveniyle tüm okuyucularımızın 1 Mayıs'ını kutlar, şehitlerin anısı önünde saygıyla eğiliriz.

BURJUVAZİNİN POLİTİK KRİZİ VE GÖREVLER

Türk burjuvazisi yönetememe gerçekliğinde ifade bulan bir rejim krizi yaşamaktadır. Bunu koşullayan, vareden temel unsurlarından biri Kürt ulusal özgürlük mücadelesidir. Sömürgeciliği, iktisadi, mali, askeri ve politik açıdan değişik düzeylerde çıkmaza sokan, bunaltan PKK önderliğindeki Kürt ulusal başkaldırısı, burjuvaziye çözüm arayışları ve önerileri çerçevesinde bölmektedir. Keza aynı şey yığınların demokratik haklar ve politik özgürlük mücadelesi karşısında da ortaya çıkmaktadır.

Sömürgecilik, Kuzey Kürdistan'ı eskisi gibi yönetme şansını yitirmiş bulunuyor. Bu salt, inkar ve asimilasyon politikalarının iflası bakımından değil, fakat ulusal özgürlük isteminin yaygınlığı ve derinliği yönüyle de böyledir. PKK'nin güç ve eyleminde ifade bulan bu gerçek, son genel seçimlerde açık biçimde ortaya çıkmıştır.

Burjuvazi, rejim krizinin bu can alıcı kaynağı konusunda iki ayrı plana sahiptir.

Birinci plan; kamuoyunda "askeri çözüm" olarak bilinmekte, katliam, sürgün, zindan temelinde çözüme ulaşmayı öngörmektedir. Kürt ulusuna verilecek en küçük tavizin dahi bölünmenin yolunu açacağı iddiası ve korkusuna dayanan bu plana göre, "siyasi çözüm", "mozaik" vb. kavramları telaffuz edenler ihanet içindedir. Egemen burjuva sınıfı ile ordu ve polis kurumları içinde ağırlık taşıyan görüş budur. Planın sahipleri

Kuzey Kürdistan'ı daha fazla kana ve ateşe boğmak için kitle imha silahları peşinde koşmakta, emperyalistlerden bu silahları kullanma izni koparmaya çalışmakta, ordu, özel tim, polis ve korucu kuvvetlerini yeniden örgütlemeye yönelmektedirler.

İkinci plan; Amerikan emperyalizminin tezleriyle buluşmaktadır. Buna göre Kürt ulusal özgürlük mücadelesi artık salt askeri yöntemlerle durdurulabilecek eşiği çoktan aşmıştır. Soykırım ve inkar politikası krizi derinleştirmekten başka bir sonuca yol açmaz. O nedenle PKK'yle mücadele sürdürülmeli fakat "ulusal kültürel özerklik" yönünde bazı tavizler de verilmelidir. Kısacası, reformlar yoluyla politik krizden kurtulma ve devrimi boğma planıdır bu. Sahiplerinin gerekçeleri arasında siyasi olduğu kadar iktisadi-mali nedenler de mevcuttur. Bu, sermaye sınıfının emrinde olması gereken trilyonların sonu gelmez bir savaşa harcanmasından, GAP'ın güvenliğine, Kafkaslardan Akdeniz'e uzanacak petrol boru hattı gibi projelerin güven içinde gerçekleştirilmesine değin bir dizi örneği kapsıyor. Amerikan emperyalizmi ikinci planın destekçisidir. Güney Kürdistan petroleri, Ortadoğu ve Önasya'daki egemenlik savaşı Amerika'yı Kürt ulusal sorununda böyle bir yol tutmaya mecbur etmektedir. Burada özel olarak vurgulanması gereken bir gerçek de, ABD'nin sorunu kültürel özerklikten federasyona değin uzanan bir

yelpazede ele aldığı ve pratik gelişmelere bağlı olarak önerilerini biçimlendireceğidir. Reformlarla politik krize çare bulma ve Kürt ulusal özgürlük yangınına söndürme planının savunucuları henüz politik olarak ve devlet bürokrasisi içinde etkili değildirler. Basın ve tv'lerdeki sözcülerinin popülerliğine ve etkinliğine karşın gerçek budur.

Kuşku yok ki, odağında durmasına karşın Kürt ulusal özgürlük mücadelesi politik krizin biricik belirleyicisi değildir. İşçi, emekçi memur ve gençlik yığınlarının demokratik haklar talep ve mücadelesi ile genel olarak halkın siyasi özgürlük arayış ve eylemi krizin unsurları arasında sayılmalıdır. Elbette burjuvazinin, bu alanlarda reformlar yolunu tutup, devrim yangınına sınırlayıp-söndürme eylemi, Kürt ulusal özgürlük mücadelesi karşısında bir reformcu planı ve pratiği olmaksızın gerçekleşecek durumda değildir. Yönetememe krizi ele alınırken, toplumdaki bazı çözümler ve devletin ideolojik hegemonyasının sarıldığı da unutulmamalıdır. Gelişen demokratik Alevi hareketi ve Refah Partisi'nin biriktirdiği güç, kazandığı destek bunun somut ifadesidir. Öyle ki artık Sünni mezhebine dayalı sistem ve laiklik ilkesi dikiş tutmaz hale gelmiş bulunuyor.

Dikkat çekici bir unsur, bugün gerek burjuvazi, gerekse de ordu ve polis kurumlarında egemen olan "ez ve çöz" planının temsilcilerinin en iddialı saldırganlık ve provokasyonlarının ters tepmiş olduğu, Batı'da antifaşist mücadeleyi büyütüp politik krizi derinleştirdiğidir. Örnekleyecek olursak, Özgür Gündem gazetesinin bombalanması, 12 Mart 1995 gecesini Gazi'ye yapılan saldırı, Gazi komutanı Hasan Ocak yoldaşın gözaltında kaybedilmesi ve son olarak Ümraniye zindan katliamı bunların ana öğeleridir. Tüm bu ezme sindirme, korkutma, susturma, dağıtma, saldırı ve provokasyonları ters tepmiş yığınların cesaretle ayağa kalkışını, sokak ve alanların zaptını, devrimci parti ve örgütlerin öncü konuma yönelişlerini koşullandırmıştır.

İki ayrı plan ve sürecin ortaya koyduğu politik dersler burjuvazinin iç mücadelesini şiddetlendirmektedir. Kanlı çatışma ve tasfiyeler yaşanmasının tüm koşulları mevcuttur. Ve ne denli zorlu olursa olsun gelişmenin yönü Amerikan emperyalizminin ikinci planda ifade bulan çözümünün uygulanması biçiminde olacaktır. Burada hesaba katılması gereken unsur, sürecin erken sonuçlanacağı yanılığına düşmemek plan ve taktikleri böyle bir analiz üzerine kurmamaktır. Bilinmelidir ki Amerikan emperyalizmi mevcut hegemonyasını korumakta yeterince hassas davranacak, işbirlikçilerinin şiddetli iç çatışmaları sürecinde durumunun sarsılmasına izin vermeyecektir. Soruna güncel değil, stratejik çıkarları temelinde yaklaştığı için bir kaç yıllık bir gecikmenin Amerika bakımından önemli bir kayıp sayılmayacağı aşikardır.

Rejim krizinin pençesindeki burjuvazi, hükümet krizi gibi durumu ağırlaştıran bir sorunla da yüz yüzedir. Bilindiği gibi, iki büyük parti üzerinde yükselen geleneksel model, faşist 12 Eylül darbesiyle sona ermiş, generallerin 2,5 parti planları ise ölü doğmuştur. İki büyük partinin dört ayrı parti haline gelmesi süreci siyasal parçalanmışlığın yolunu açmış; '91'den itibaren rejimi koalisyonlara mahkum eden ve seçim sistemindeki "düzenlemeler" in de sonuçlarını düzeltmeye yetmediği bu gerçek, hükümet krizlerinin temelini atmıştır. ANAYOL hükümetinin kuruluş sürecinde ve iş başında olduğu dönemde bunun neticeleri görüldü. Siyasal parçalanmışlığın giderilmesi bir yana, bugün neredeyse tüm partiler güçlü "hizip" mücadeleleriyle çalkalanmaktadır. Elbette siyasal parçalanmışlığı bir olgu haline getiren ve kalıcılaştıran ana öğe halkın tek tek burjuva partilerin hiçbirine güven duymamasıdır. En güçlü olduğunu iddia eden partinin %20'ler civarında oy aldığı, hükümet ya da ana muhalefet pozisyonundaki partilerin her seçimde şu ya da bu oranda oy kaybına uğradığı, yükseldiği iddia edilen partilerin ciddiye alın-

bilir bir sıçrama yapamadığı yaşadığımız koşullarda, siyasal parçalanmışlık sürüp gidecektir. Holding patronlarının "sağda ve solda birlik sağlanmalıdır" görüşüyle yoğunlaştırdıkları çabaların nedeni budur. Ancak bu girişimlerin sonuçsuz kaldığı da bir gerçektir. Bu tabloya MHP ve HADEP'in TBMM'de temsil edilememesinin krizi ağırlaştırıcı bir öge olarak burjuva cepheye yarattığı "sıkıntılarını" da eklemek gerekiyor.

"SOL" HAREKETİN DURUMU

İşbirlikçi kapitalizmin yapısal krizi ve burjuvazinin yönetememe bunalımı koşullarında, Kürt ulusu, özellikle yaşadığı topraklarda sömürgecilikle arasına yüksek bir duvar örmüşken, Türk şehirlerinde işçi sınıfı, emekçi memurlar, öğrenci gençlik ve kent yoksulları binler, onbinler ve yüzbinler olarak sokaklarda, alanlarda demokratik istemlerde bulunur, yer yer dev antifaşist protestolar gerçekleştirirken "sol"hareketin gerçekliği nedir?

Günümüzde Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da "sol hareket" öncelikle reformculuk-devrimcilik temelinde bir ayrışma yaşadı, yaşıyor. Tasfiyecilik kendini esasen yasallık ve devrimci şiddete düşmanlık temelinde ortaya koyuyor. Devrime, sosyalizme inancını yitirmiş olmak, devrimci gelişmede iradenin rolünü inkar etmek, işçi sınıfıyla birleşme faaliyeti adına kaba bir sendikalizm ile devrimci ve komünist örgütlere karşı hasmahane ve düşmanca tutumlar almak bugünkü tasfiyeciliğin en dikkat çekici özellikleridir.

MLKP, DHKP-C, TİKB, TKP/ML, TKP(ML) tasfiyecilikle aralarına kalın bir sınır çekmeyi başaran başlıca komünist, devrimci parti ve örgütlerdir. Tasfiyecilik karşısındaki ortak duruşlarına karşın, bu parti ve örgütler **içinden geçtiğimiz süreçteki** rolleri, hedefleri temelinde ayrılmaktadırlar. Gelişmelere, iktidar hedefli bir bakışa, bunun yön verdiği öncü tavra ve yer yer pratikleşen önderlik konumuna uygun tarzda müdahaleye yönelen MLKP ile kendi çizgisin-

den aynı nitelermeleri hak eden DHKP-C, pratiklerini ve taktiklerini bu temelde geliştirmeye çalışmaktadırlar. Buna karşın TİKB, TKP/ML ve TKP(ML) ise bugün asıl olarak örgütsel varlıklarını koruma, büyütme çizgisinden hareket ediyorlar. Pratikleri ve eylemleri bu olgu tarafından yönlendiriliyor. Bu örgütler açısından devrimci politik gösterilere ve iktisadi, demokratik taleplerin yön verdiği kitle eylemlerine katılım kendini militan tarzda ifade etme konusunda genel bir başarı söz konusu olsa bile, sınıf mücadelesinin gündemini şu ya da bu düzeyde ve süre için etkileyen politikalar ve pratikler geliştirme yığınların katılımını sağlayan bağımsız politik eylemler örgütlenme konusunda aynı şeyleri söylemek olanaksızdır. Kuşkusuz bu tablo mutlak değildir. Ancak sürecin bugünkü gerçeğidir. Madalyonun diğer yüzü ise MLKP, DHKP-C, TİKB, TKP/ML ve TKP(ML)'nin ayrı yürürken düşmana birlikte vurma yolundan kazanabilecekleri çok şeyin olduğudur. Faşist diktatörlüğe karşı savaşı yükseltme ve devrim yangınına büyütme fırsatı önlerindedir. Tarih onları, sürecin bu aşamasında bahsedilen olanağı gerçeğe dönüştürmemekte ne ölçüde kararlı, inatçı ve özverili oldukları noktasından yargılayacaktır.

Bahsedilen parti ve örgütler dışında, üzerinde durulması gereken devrimci antifaşist ve ilerici parti ve örgütlere gelince Ekim, TKP-K, TDP, Direniş Hareketi, TKEP-L ve TKP'yi bu genel çerçeve içinde ele alabiliriz. Ancak komünist ve devrimci örgütlerden farklı olarak bunların her birini ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. Bir ortak özelliklerinden söz edilecek olursa bu yasal partiye dönüşmeyi reddetmeleridir. Ekim, söylemi ne olursa olsun, propaganda örgütü olmaktan öteye geçemeyen bir gruptur. "İşçi sınıfıyla birleşme ve halkçılığın tahribatını giderme" tekerlemeleriyle geride bıraktığı 8 yılın sonunda asıl gerçekliğinin "sınıf dışılık" olduğu trajedisıyla yüz yüze gelen Ekim'in sağcı işçiciliği antifaşist mücadeleye yaklaşım tarzı onu bir kaç adım geride

durmaya mahkum etmektedir. TKP-K, gerçeikle buluşmaya dönük tüm politik analizlerine ve hedeflerine karşın nesnel gerçekliğinde ifade bulan ciddi zayıflıklarla karşı karşıyadır. TDP kendini asıl olarak mücadelenin silahlı biçimlerini kullanmaya kilitlemiş, buna karşın ciddi bir pratik sergilemeden faşizmin saldırılarıyla çok önemli güç kayıplarına uğramış ve politik faaliyeti daralmış bir gruptur. Geleceğine dair somut belirlemeler yapmak oldukça güçtür. Yaptığına inanması bu TDP'nin en büyük avantajıdır. Direniş Hareketi, ayakta kalmaya, kendini yaşatmaya dönük politikaları öne çıkaran bir hareket olma özelliğini çok fazla aşamayan, ancak gücü oranında politik mücadeleye atılmakta duraksamayan bir konumdadır. Büyüyememe krizi yaşaması ve düşmanın ağır saldırıları nedeniyle aştığı yolları yeniden aşma zorunluluğuyla yüz yüze kalması onun mücadelede oynayabileceği rolü alabildiğine sınırlamakta, geleceğini sisler içinde bırakmaktadır. TKEP-L, sözü ve niyetiyle eylemi ve kuvveti arasında kapanması çok güç bir fark bulunan ve sırtında yumurta küfesi taşımayanlara has bir grup durumundadır. Kendi gerçekliğini görmemek onun geleceğini olumsuz anlamda ipotek altına almaktadır. İlerici bir parti olarak niteleyebileceğimiz TKP ise kendini bitirdikten sonra yeniden ayağa kalkmaya yönelişin tüm zayıflık ve sınırlılıklarını taşımaktadır. Niyeti ne olursa olsun antifaşist mücadelede bugün ciddi bir dinamik değildir ve olamaz. Özellikle Ekim, TKEP-L ve TKP'nin "radikal olma" arayışları ideolojik gerçekliklerinin ve kaynağını bunlardan alan çizgilerinin doğal ürünü olmadığı için güncel etkisizliği bir yana farklı zaman ve koşullarda ters yüz olmaya çok uygundur. Kabul edilmek zorundadır ki TKP-K, Ekim, Direniş Hareketi, TDP, TKEP-L ve TKP sınıf mücadelesi alanında siyasal gündemi belirleyen ve yığın mücadelesini örgütleyen politik bir ağırlık oluşturamamışlardır. Politika tarzları içe dönüktür, başvurdukları konferans vb. araçlar iç sorunlarını çözmeye endeksi

olmanın ötesinde bir işleve sahip olmamıştır. Kendiliğinden kitle hareketinin yükselen dalgası içinde değil, önderlik, kadro ve olanakların gücüne, düzeyine dayalı, statükoculuğu aşma yeteneğinin ürünü olan bir faaliyetin iğneyle kuyu kazan bir sabır ve kararlılıkla yürütülmesini gerektiren günümüz koşullarında hızlı bir gelişme sağlama şansları çok zayıftır. Gerçekleşme düzeyi bir yana, **kendi başına** "radikal olma"nın bu sorunu çözeceğini ummanın bir yanlığı olduğunu da burada vurgulamak gerekir. Bütün bu gruplar, kurulacak bir antifaşist güç birliği karşısında takınacakları tutumla süreçlerini şu ya da bu yönde ilerletme konusunda önemli bir karar vermiş olacaktırlar.

Kürdistan ve PKK'nin durumu ise şu temel olgularla açıklanabilir. '94 sonunda ortaya çıkan ve Türk burjuva ordusu Genel Kurmayı'nın da "stratejik denge" olarak nitelediği denge durumu henüz bozulmuş değil. Sömürgeciler hedef seçtikleri kırları insanılaştırmayı başardı, yakıp yıkmaya ve sürgün politikasında belirli bir başarıya da kazandılar. Daha önemlisi Kürt şehirlerinde inisiyatif kurdular ve psikolojik üstünlüğü ele geçirdiler. Serhildanların ve kitle hareketinin önünü kestiler. Buna karşın kırları gerilladan arındırmayı başaramadı, gerillaya yönelik büyük ve iddialı imha saldırıları asla amacına ulaşmadı. Güney ve Doğu Kürdistan başta olmak üzere, çeşitli olanaklardan yararlanmayı başaran ulusal hareket, kırlarda tutunmayı ve üstünlüğünü korumayı başardı. O'nun diplomasi alanında gelişmeler sağlamak ve sömürgeci devleti kısıp almak taktiği birinci bölümüyle kısmen başarılı olmuş olsa bile, "cendereye alma" yönüyle tamamen başarısız oldu. PKK, salt onbinlerce savaşçıdan oluşan askeri güce değil, fakat seçimlerde görüldüğü üzere Kürdistan'da yaygın ve derin bir politik etkiye sahiptir. Ancak vurgulanmalıdır ki, gerek diplomasi alanındaki yönelimi, gerekse de Güney Kürdistan hamlesi, PKK'ye bazı olanaklar ve geleceğe hazır-

lığın değişik imkanlarını sunmasına karşın yeni bir sıçrama yapmasına olanak tanımamıştır.

* * *

Bazı parti ve örgütler bu bölümde tek tek ele alınmadı. Kimi dolaysız biçimde reformcu bir limana demirleyen, kimisi hızla böyle bir yola giren veya baştan itibaren parlamentarist bir çizgide yürümesine karşın kendini "radikal", "sosyalist" olarak tanımlayan ÖDP, EP, SİP vb. partiler ile pratik anlamda değil, fakat daha çok bir rumuz olarak Dev-Yol zemini üzerinde yaşanan gruplaşmalarda yasalılıkla arasına mesafe koyarak varolmaya çalışan fakat henüz çevre ilişkilerini aşamamış olan bir girişim ile ulusal çizgideki PSK gibi reformcular ve farklı bir konumda bulunan Kawa, PRK gibi örgütler ayrı bir yazı konusudur.

SÜRECİN TEMEL BİR BUYRUĞU: DEVİRİMCİ CEPHE YOLUNDA EYLEM VE GÜÇ BİRLİĞİ

Bugün PKK'nin önderliğinde yürütülen ulusal özgürlük mücadelesi sömürgecilik tarafından bastırılmamakta ve sonuçta rejim krizi önlenememektedir. "Ez ve çöz" politikasıyla rejim krizine çare bulmaya çalışan burjuva kamp başarısızlığa uğradıkça saldırılarını yoğunlaştırmaktadır. Sömürgeci savaşı soykırım ve sürgün çizgisinde sürdüren faşist diktatörlük, Türk şehirlerinde kontrgerillanın önünü tümüyle açmış bulunuyor. İç savaş taktik ve yöntemlerini uyguluyor. Komünist devrimci ve ilerici parti ve örgütlerin, mücadeleyi birlikte ilerletmek, devrim yangınına birlikte büyütmek göreviyle karşı karşıya bulunduğu bir süreçte olduğumuzun ifadesidir bu. Birleşik saldırıya karşı birleşik savaş.

Devrimci savaşımın söz konusu ihtiyacı komünist ve devrimci harekete yeni ilişki biçimleri geliştirme görevini yükliyor. Bunun temel karakteristiği yerellik,

bölgesellik veya kesimsellik değil **merkezi-lik** olmalıdır.

Nasıl bir merkezi ilişki biçimi?

Eylem birliği mi, güç birliği mi, cephe mi?

Eylem birliği, merkezi de olsa nihayetinde tek tek eylemler üzerine kurulu bir ilişki tarzıdır ve yığınlarla diktatörlük arasındaki **mücadelenin bugünkü ihtiyaçlarını yanıtlamaz**. Kuşkusuz en gelişkin biçimi, eylem ve etkinlikler demeti olarak kampanya sınırına ulaşan (fakat bunu aşmayan), bu yöntem de ciddi bir adım olacaktır. Ne var ki merkezi de olsa eylem birliğinin varoşlardan okullara, fabrikalardan işletmelere, alanlardan zindanlara uzanan bir alt üst oluşun gereksinimlerine yetme şansı çok zayıftır. Mart ayı eylemlilikleri ve sürecin ortaya koyduğu görevler, fırsatlar bu çerçevede bir ilişki tarzının aşıldığını gözler önüne sermiştir.

Cephe, gerek devrimci hareketin birlikte mücadele kültürü, gerekse de güncel plandaki öznel ve nesnel durumları nedeniyle halihazırda gerçekleştirilebilecek bir ilişki tarzı değildir. Yaşamın, "düşünün, hazırlanın, gerçekleştirin" dediği cephe ihtiyacı konusunda en fazla dikkat edilmesi gereken şey, onun "teorik" tartışmalara kurban edilmemesi gereğidir. "Cephe bir sınıflar ittifakıdır" ya da "Cephe içinde proletaryanın hegemonyası sağlanmak zorundadır" tezlerini biricik hareket noktası haline getiren tutumun sahipleri, sorunu koyuş tarzları nedeniyle diyalektik değil mekanik materyalist bir pozisyona sürükleniyorlar. Sorun bir tek şekilde konabilir: Sınıflar mücadelesinin, komünist devrimci ve antifaşistlerin bugünkü ihtiyacı nedir? Buna, "cephe" diye yanıt veriyorsanız, tek tek parti ve örgütlerin temsilcisi olduğunu iddia ettiği sınıfla birleşmesini bekleme tutumu veya proletaryanın temsilciliği savıyla hareket eden grup, bu mevziyi elde edene değin cepheye katılmamalı, üstelik kimse de cephe kurmaya yönelmemelidir, bu teorik bir yanılıdır vb. iddialar teorinin

bozulmasından başka bir anlam taşımaz. Cephe olarak tanımladığınız şey, nihayetinde yapısı ve işleyiş kuralları sizin tarafınızdan belirlenen bir örgüt biçimidir. Kural olarak, o da tüm diğer örgüt biçimleri gibi amaç değil araçtır. Gelişmenin belirli bir aşamasında böyle bir örgüt biçimi ihtiyacı ortaya çıkmışsa, devrimci ve komünist partilerin, örgütlerin o günkü güç ve hazırlık düzeyi, yığınların örgütlülük ve mücadele seviyesi dikkate alınarak bir çerçeve çizilebilir. Bu tamamen iradi ya da pratik bir sorundur. Kiminle ve hangi amaca yönelik olarak böyle bir yapı kurulacağı sorusu ise elbette teorik-siyasi bir yanıtı gerektiriyor. Yaşamın komünist, devrimci ve antifaşistlerden bugünkü isteği bir antifaşist cephe çekirdeği kurmak ve cepheye doğru ilerlemektir. Bu, örgütlerin sınıf tabanlarına oturmuşluk düzeyleri nedeniyle şimdilik klasik örnekleri bilinen güçlü bir Halk Cephesi olmayacaktır, fakat bir devrimci, antifaşist örgütler-partiler cephesi olacaktır. Türkiye ve Kuzey Kürdistan gerçekliği ve mücadelenin güncel ihtiyaçları böyle bir özgün yoldan yürümeyi gerektiriyor. Bu ihtiyacı ve gerçeği anlamak yeteneği göstermek yerine, teorik tartışmalara yönelmek, bahsedilen örgüt biçiminin, önündeki (esasen klasik halk cephelerinin formüle edildiği) teorik engeller nedeniyle gerçekleştirilemez olduğunu söylemek, ne sorunu çözüyor ne de gereksinmeyi ortadan kaldırıyor.

Eğer bugün cephe olarak tanımlanacak düzeyde bir örgüt biçimi yaratma yolundan gidilmeyecekse hangi ilişki tarzıyla ilerlenecektir? Derhal olanaklı olan ve sınıf mücadelesinin güncel ihtiyaçlarına yanıt verebilecek biçim, **güç birliğidir**. Güç birliği, tek tek eylemlere yönelik perspektif ve örgütlenmeyi aşmaya, sorunu mücadelenin her alanına taşımaya, ani gelişmeler karşısında müdahaleye olanak tanıyabilecek; en kısa tanımıyla eylem birliğini merkezileştiren, süreklileştiren ve çapını alabildiğince genişleten bir örgütlenme tarzı olduğu için

hızla kurulması gereken ilişki biçimidir. Bu konudaki tereddütlerin, yalpalamaların, gecikmelerin kaynağı sınıf mücadelesinin gereksinimlerinde veya düzeyinde değil tek tek parti ve örgütlerin hazırlık düzeyi, örgütsel gerçeklik, içe yönelik planlar vb. kendilerine dönük kaygılarında aranmalıdır. Gerisi laf-ı güzaftır.

Kuşku yok ki bir güç ve eylem birliği kurulması ve bu yoldan faşizme karşı mücadelenin yükseltilmesi, devrim yangınının büyütülmesi tüm komünist, devrimci, antifaşist ve ilerici örgütlerin görevidir. Fakat sorunu kendi güncel gerçekliği içinde ele alırsak, açıkça öylenmelidir ki, bu "yük" bugün asıl olarak MLKP, DHKP-C, TİKB, TKP/ML ve TKP(ML)'nin omuzlarındadır. Bu parti ve örgütlerden her biri konuyla ilgili alacakları tutumla Türkiye ve Kuzey Kürdistan sınıflar mücadelesi karşısında tarihsel bir yükümlülük altına girmiş olacaktırlar. "Barış" ve bağlı politikalar nedeniyle PKK'nin, şimdilik böyle bir güç ve eylem birliğine 'sıcak bakmayacağı' söylenebilir. Ne var ki devrimcilerin bu konuda atacakları adımlara ve Türkiye'de nesnel bir gerçek olan, komünist ve devrimci hareket gibi önemli öğelerini bir yana koyarsak, işçi sınıfı, emekçi memur hareketi, öğrenci gençlik ve varoş mücadelelerinde ifade bulan, faşist diktatörlükle değişik çarpışmalara karşın henüz niteliğini iktisadi ve politik reformculuğun belirlediği ikinci cepheye, tutarlı antifaşist, devrimci bir kimlik kazandırılması yönündeki gelişmelere bağlı olarak PKK'nin tutumunu yeniden gözden geçirmesi kaçınılmaz olacaktır. PKK'nin bu konuda zorlanması, reformistlerle ittifakı daha gerçekçi ve üretici gören, komünist ve devrimci örgütlerin gelişme temposunu, proletarya, emekçiler ve gençlik üzerindeki siyasal etkisinin giderek büyüdüğünü anlamamakta 'direnen' tutumuyla sistematik bir mücadele yürütülmesi de ayrı bir görevdir. Güç ve eylem birliğine katılmadığı koşullarda PKK'nin tek tek eylemlere katılım ve desteğinin sağlanması

yönündeki çabalar da aralıksız sürdürülmelidir.

KOMÜNİSTLER HANGİ POLİTİK VE ÖRGÜTSEL GÖREVLERLE KARŞI KARŞIYA

Burjuvazinin politik krizi ve sınıf mücadelesinin gelişim seyri, marksist leninist komünistlere hangi görevleri yüklemektedir?

İşçi sınıfı, emekçi memurlar, öğrenci gençlik iktisadi ve demokratik haklar uğruna mücadeleyi sürdürüyor. Tüm iktisadi, mali, politik veriler bu kavga için daha da şiddetleneceğini gösteriyor. Burjuvazi ve onun faşist diktatörlüğü, ne iktisadi, ne de politik alanda esneme yeteneği gösteremiyor.

'96'nın ilk ayları işçi sınıfı saflarında mücadele arzusunun güçlü olduğunu, fakat gerek mesleki örgütlülük seviyesinin alabildiğine düşüklüğü, gerek sendika burjuvazisinin politikaları, gerekse de tekil kavgaların öne çıktığı bir süreçte olunmasının yarattığı tüm dezavantajları taşıdığını gösterdi. Muazzam bir örgütlenme boşluğu, belirgin bir mücadele arzusu, mesleki örgütlenme ve özelleştirme ekseninde birleşik mücadeleyi örme imkanları marksist leninist komünistlere proletarya hareketi ile devrimci tarzda ve temelde birleşme çalışmasına hız vermeyi, konuyla ilgili örgütlenme düzeyini yükseltmeyi, kullandığı araçları zenginleştirmeyi emrediyor. Aynı çalışmanın ikinci ya da tamamlayıcı yönü ise patronlar karşısında bir işçi iradesini geliştirmeye dönük platformların yaratılabilmesidir. Alt basamağını patronlara, devlete ve sendika burjuvalarına karşı sınıfın hak ve çıkarlarını tutarlılıkla savunanların oluşturacağı işçi iradesinin bu araçları meclis, platform ya da aynı içerikte isimlerle örgütlenebilir. Bu örgütler gündemlerini salt işçi hareketinin sorunlarıyla sınırlı tutmamalı, ezilen sömürülen ve baskı altında tutulan diğer sınıf ve tabakaların ihtiyaçlarını da kendi problemleri olarak kabul etmelidirler. Keza sendikalarda etkinlik mese-

lesinde izlenecek taktikler bakımından sözden eyleme geçirmelidir. Plan, yığınak, "savaş hilesi", şiddet vb. unsurların devreye sokulmasında tek bir gün bile kaybedilmemelidir. Aynı amaca bağlı olarak komünist, devrimci ve ilerici işçilerin sendika burjuvazisine karşı birlikte davranması ihtiyacını karşılayacak adımlar atılmalıdır. Böylesi arayışlara genellikle, sendika veya işyeri temsilciliği seçimleri gelip kapıya dayandığında girilmekte, elbette bu da arzu edilen sonuçları üretmemektedir.

Temel önemde bir sorun olarak milyonlarca işçinin demokratik ya da sendikal örgütlülükten yoksunluğu komünistlerin dikkat merkezinde tutulmalıdır. Bu korkunç cendereden çıkış sürecinde fabrika veya işyeri komiteleri biçimindeki örgütlülüklerin önemli (toparlayıcı, ileri sıçratıcı vb.) roller oynayabileceği unutulmamalıdır. Sürecin güçlü bir olasılığı ise, tekil direnişlerin öne çıkmasıdır. Bu, son yıllardaki kararlı eylemlerin en zayıf noktası olarak hatırlanmaktadır. Tekillik, direnişin görece uzun bir süreçte yorgun düşürülmesini, yalnızlaştırılmasını, umutsuzluğa sürüklenmesini ve nihayetinde devlet terörü yoluyla ezilip dağıtılmasını mümkün kılmıştır. Komünistler bugün tekil direnişlere, ilgili fabrika veya işyeri çevrelerinden başlamak üzere tüm işçi emekçilerin desteğinin sunulabilmesi, politik, iktisadi, moral ve askeri dayanışmanın örgütlenmesi görevine çok özel bir önem vermelidir.

Belirgin bir yorgunluğun göze çarptığı emekçi memur hareketinin asıl sorunu, sendikal önderliğin ve KESK yönetiminin niteliğinde düşümlenmektedir. Bu unsurlar, mücadelenin önünü keserek, hak alma çizgisinin gerektirdiği tempoyu düşürerek, daha güçlü yükselişlerin yolunu açacak mücadele biçimlerinden kaçarak, yüzbinlerin omuzlarındaki emekçi memur hareketini protestoculuk sınırlarında tutmuş, bir özgüven kaybına, psikolojik yorgunluğa yol açmışlardır. Ancak, içinden geçtiğimiz süreçte toplumsal muhalefetin etkin bir di-

namığı yönünde ilerleyen üniversiteli gençlik mücadelesi emekçi memurları da etkilemektedir. Polisin vahşi saldırısına uğrayan Ankara eylemi sonrası, yeni gösterilere, başlarında veya kollarında sargılarla katılan emekçi memurlar, mücadele arzularını gözler önüne sermişlerdir. Komünist hareket "Grev hakkı için grev", "Barikatları alanlara taşıyalım", "Taleplerimizi kazanmak için greve, barikata" gibi şiarları yükseltmeli, hak alma yolunda kararlı bir kavgaya hazır olan komünist, devrimci, antifaşist ve ilerici memur grupları güç birliği yoluyla gidişe yön vermelidirler. Gerçekte bunun tüm koşulları mevcuttur.

Öğrenci gençlik hareketi kendi taleplerini kararlıca savunmanın ötesinde, önemli bir toplumsal muhalefet kuvveti işlevi görme yönünde gelişmektedir. Üniversiteli gençlik bu kavgada bir adım öne çıkmış bulunuyor. Komünist gençliğin öğrenci gençlik politikaları, mücadele taktikleri ve antifaşist gençliğin birleşik eylemi konusundaki düşünce ve pratiği sürecin ihtiyaçlarına en tam biçimde yanıt vermektedir. Konuyla ilgili olarak burada vurgulanması gereken unsur bazı adımların zamanında atılması görevidir. Örneğin üniversite derneklerinin ve koşulların olgunlaştığı her yerden liseli öğrenci birliklerinin şehir düzeyindeki merkezi örgütlülüğünün yaratılması konularında yüksek bir irade gösterilmelidir. Öğrenci gençlik saflarında 'ezilenlerin birleşik eylemi' yönünde bilinç ve irade geliştirilmesi sürecin önemli görevlerinden biri olarak kavranmalı, üniversiteli ve liseli gençliğin, işçilerin, emekçi memurların ve varoşların yardımına koşması yönünde etkili adımlar atılması için özel ve yoğun bir ajitasyon-propaganda çalışması yürütülmelidir. Komünist gençlik girilen yolda sebatla ilerlerken politik etkisini örgütsel alanda da ete kemiğe büründürmelidir. Bu konuda gösterilecek zaafli tutumlarla en küçük bir uzlaşmaya gidilmemeli, dikkatler bu konuda ne ölçüde yol alınabildiği üzerinde yoğunlaştırılmalıdır.

Varoşlar, sınıf mücadelesinin en sert biçimde sürdüğü alanlar olarak öne çıkıyor. Varoş, işçidir, emekçi memurdur, gençtir, Kürt'tür, Alevi'dir, kadındır, işsizdir, yarıproleterdir, küçük burjuvadır. Düzen ve rejimle derin çelişkileri olan sınıf ve tabakaların **birleşik mücadele alanıdır**. Sarsıcı eylemlerin, antifaşist yükselişlerin sırrı burada yatıyor. Bunlara körleşip, sorunu küçük burjuvazinin öfkesi, halkçılığın avantajları vb. şeklinde değerlendirenler, gerçekler dünyasından değil kendi küçük evrenlerinin hayal aleminden konuşmaktadırlar. Varoşlar ve emekçi semtleri, bugün giderek güçlenen bir antifaşist birikime yataklık etmektedirler. Komünist ve devrimci etkinin yayıldığı, derinleştiği bu alanlar, faşist diktatörlüğün korku merkezlerine dönüşme yolunda geliyor. Marksist leninist komünistler varoşlara ve emekçi semtlerine yerel ayaklanma odakları perspektifiyle bakmalıdırlar. Yasal, yasadışı, barışçıl, askeri, politik, kültürel, sportif vb. araçların örgüt biçimlerinin kullanılmasında yüksek bir kararlılık gösterilmelidir. Bugün asıl olarak İstanbul'da ağırlığını duyuran antifaşist varoş mücadelesi faşist diktatörlüğü alabildiğine endişelendirmektedir. Devlet çeşitli provokasyon ve saldırılarla, yaygın gözaltı ve işkenceyle, kayıp politikası ve tutuklamalar yoluyla, varoşlarda sarsılan otoritesini tahkim etmeye çalışmaktadır. Komünist ve devrimciler buna izin veremezler. Devrimci kitle şiddeti, grup şiddeti, bireysel şiddet devreye sokulmalı, taşla, sopayla, molotofla, silahla karşı konulmalıdır. Sokaklardan ve mahalle içindeki caddelerden başlayarak polis vb. semtte dolaşamaz, devriye gezemez hale getirilmelidir. İşkenceci katil sürüleri karakollara hapsedilmeli, giderek orada da barınamaz duruma düşürülmelidir. Sivil faşistler, mafyacılar ve ihbarcılar varoşlardan temizlenip atılmalıdır. Tüm bu çalışmalarda milis örgütlülüğünün yaygınlaştırılması, eylem ve güç birliğinin geliştirilmesi dikkat merkezimizde durmalıdır. Bugün henüz en alt düzeyde ve en dar şekliyle sağlanmış olan

parti örgütlülükleri binleri kapsayacak ölçüde geliştirilmeli, devrimciler, antifaşistler arasındaki ilişki biçimleri kalıcı platformlara dönüştürülmelidir. Komünist ve devrimci etki, toplumsal yaşamın tüm yönlerine nüfuz etmeli, halkın, sorunlarını bu çerçevede çözme duygu ve pratiğini geliştirmesi, bu konuda güven içinde hareket etmesi sağlanmalıdır.

İşçi sınıfının, emekçi memurların, kent yoksullarının ve öğrenci gençliğin birleşik demokratik, antifaşist ve devrimci eylemini örgütleme, büyütme özel görevinin yanı sıra, devrimin stratejik yedeklerine ilişkin çalışmaların daha ciddi ve sıçramaları olanaklı kılacak biçimde geliştirilmesi ihtiyacı bu süreçte yanıtlanmak zorundadır. Demokratik kadın hareketi ve Alevi hareketi bunun iki temel unsurudur. Aynı katagorideki Kürt ulusal sorunu ise özel tarzda yüklenmemiz gereken ya da Kürdistan çalışmamızda somut anlamını-karşılığını bulması zorunlu bir konudur. Devrimin bu zengin güç kaynağının, komünist çizgiyle buluşması için işgal kuvvetlerine karşı mücadele pratiğinde belirgin bir biçimde gelişme sağlamak zorundayız. Yalnızca sosyalizmi arzulayanlar değil, fakat tüm dilekleri, tüm hayalleri Kürt ulusal özgürlüğüyle sınırlı olanlar da, bunun en tam biçimde partinin çizgi ve eylemiyle bir gerçek haline gelebileceğine ikna olmalıdırlar. "Türk solu" demagogileri tümüyle işlevsizleştirilmeli, Kürt ulusal özgürlük sorununun PKK'nin ya da ulusalcı hareketlerin tekelinde olduğu yanılması pratikte düzeltilmelidir.

Rejim krizinin odağında duran Kürt ulusal özgürlük mücadelesini durdurma-boğma

planları etrafında şiddetlenecek olan burjuvazinin iç mücadelesi; işçi sınıfı, emekçi memurlar, öğrenciler ve kent yoksullarının giderek biriken memnuniyetsizliği, artan öfkesi ve arayışları koşullarında, sürece planlı, statükoculuğu yerle bir eden ve iktidar bilincinin yön verdiği bir müdahalede bulunmakla yükümlü olan marksist leninist komünistler, parti gerçekliklerini de buna göre geliştirmelidirler. Amatörlüğün kökünün kazınması gereken her alanda buna uygun davranmak; yukarıdan aşağıya doğru profesyonelce kurumlaşma ihtiyacını en tam biçimde anlamak ve yanıtlamak; düşmanın özel yönelim ve imkanlarını etkisizleştirecek bir karargah, iletişim, ilişki düzeni kurmak, nitelikli insan gücü, gelişkin teknik olanaklar ve müdahalenin çapına hedeflerine uygun bir ciddiyet-disiplin sağlamak gerekiyor. Bu ihtiyaçları anlama ve yanıtlama yeteneği gösteremeyen bir öncünün, önderlik mevkisine yükselme şansını çok zayıflatacağından hiçbir kuşku duyulmamalıdır. Elbette tüm bu söylenenler, politik çalışmanın tüm çalışmaların can damarı olduğu gerçeğinin ön kabulü üzerinde yükselmektedir. Aksi halde kendi başlarına böyle bir ağırlık kazanamazlar.

Güvenle vurgulayabiliriz ki, marksist leninist komünistler devrim yangınına büyütme hattından, öncü partiden önder partiye yükselmeyi, politikaları, sloganları, çağrıları ve eylemleriyle geniş kitleleri yöneten bir konuma ulaşmayı başaracaklar; bu amaçla kendilerini her düzeyde ve sürekli biçimde yeniden örgütleyecek ve pratik olarak açacaklardır.

EMPERYALİSTLER ARASI İLİŞKİLERDE İKİ EĞİLİM VE GELİŞMENİN YÖNÜ

Kapitalizmin genel krizinin başlamasından bu yana emperyalist ülkeler arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkilerin önemli değişmelere uğradığını görüyoruz. İlk önemli değişmeye Ekim Devrimi'yle başlayan süreç neden olmuştu. Ekim Devrimi'yle başlayan süreç, sadece SB'de değil, uluslararası planda sosyalizmin yükselme, kapitalist dünyanın ise tarihi olarak gerileme süreciydi. Bu süreç, dünya pazarının ikiye bölünmesi ve bu bölünmüşlükten dolayı da kapitalist dünya pazarının daralması, kapitalist etkinliğin sınırlanması süreciydi.

SB'de modern revizyonistlerin iktidara gelmesinden sonra söz konusu sürecin sınıfsal karakteri değişmesine rağmen süreç, süreç olarak etkisini korumuştur. Yani dünya pazarının bölünmüşlüğü; kapitalist dünya pazarı –revizyonist dünya pazarı– devam etmişti. Ekim devrimiyle başlayan dönemde olduğu gibi, bu dönemde de emperyalist güçler arasındaki siyasi, ekonomik ve askeri ilişkilerin değişmesinde sadece ve sadece kapitalist sisteme özgü yasallıklar belirleyici olmuyordu. Söz konusu ilişkilerin değişime uğramasında SB'nin sosyalist olduğu dönemde sosyalizmin, SB'de revizyonistlerin iktidara gelmelerinden sonra da revizyonizmin/sosyal emperyalizmin belirleyici etkisi olmuştur.

Revizyonist blokun yıkılmasından sonra emperyalist güçler arasındaki siyasi, ekonomik ve askeri ilişkilerin gelişmesini belirleyen yeni koşullar gündeme gelmiştir ve kapitalizmin genel krizinin başlamasından bu yana emperyalist güçler arasındaki söz konusu ilişkilerin değişime uğramasını ilk defa, salt kapitalist sisteme özgü yasallıklar belirlemektedir: Artık sistem olarak sosyalizm yok, artık sistem olarak revizyonizm yok, ve uluslararası komünist hareket henüz belirleyici bir güç olmaktan uzak. Bütün bu faktörlerin sahnedeki çekildiği günümüzde emperyalist ülkeler arasındaki siyasi, ekonomik ve askeri ilişkilerin değişimini salt kapitalist sisteme özgü yasallıkların bir ifadesi olan, kapitalizmin eşit olmayan siyasi ve ekonomik gelişme yasası; rekabet belirlemektedir.

Biz burada üç süreci ele aldık; Ekim Devrimi'nden Kruşçev revizyonistlerinin siyasi iktidarı gaspettikleri ve SB'de sosyalizmin yıkılmaya başladığı zamana kadar olan dönem. Modern revizyonistlerin iktidara gelişlerinden revizyonist blokun yıkılışına kadar olan dönem ve revizyonist blokun yıkılmasından sonraki dönem.

Bu üç süreç içinde emperyalistler arası ilişkilerde esas itibarıyla iki eğilimin belirleyici olduğunu görüyoruz. Söz konusu süreçlerin her birinde somut tarihi koşullar,

emperyalistler arası ilişkilerin hangi eğiliminin hakim olduğunu gösteriyor veya genel ekonomik, siyasi ve askeri ilişkilerin yönünü belirliyorlar.

Lenin şöyle diyor:

"... İki eğilim var: Bunlardan birisi bütün emperyalistlerin ittifakını kaçınılmaz yapıyor. Diğeri ise, bir emperyalisti diğerlerinin karşısına dikiyor. Hiçbirisi sağlam temele dayanmayan iki eğilim." (c. 27, s. 363. Alm. "Dış Politika Üzerine Rapor").

Demek oluyor ki;

a- Emperyalist ülkeler arasındaki ilişkiler, bütün emperyalist ülkeler arasında gerçekleştirilen bir ittifaka doğru gelişebiliyor,

"Bütün ülkelerin emperyalistlerinin genel ittifakı, ekonomik kapitalist ittifaka dayanan bu ittifak, dünya tarihinin birçok büyük gözde kesitlerinin kanıtladığı gibi, anavatan tanımayan, sermayenin savunulması için doğal ve kaçınılmaz olan ittifak, emekçilere karşı ittifakın korunmasını, bütün ülkelerin kapitalistlerinin birliğinin korunmasını, anavatanın çıkarlarını, halkın çıkarlarından daha üstün tutan ittifak..."

"Tabii ki bu ittifak, eskiden olduğu gibi, kapitalist sistemin sonuna kadar karşı konulamaz gücüyle kendini geçerli kılacak temel ekonomik eğilimi olarak kalacaktır." (Lenin, a.g.k., s. 359/360)

b- Bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını olanaksız kılan eğilim de var;

"Kapitalizmin bu temel eğiliminin (yukarıdaki alıntıda kastedilen eğilim –çn) bir istisnası... emperyalist savaşın, şimdi bütün dünyayı kendi aralarında paylaşmış olan emperyalist güçleri... birbirlerine düşman gruplara, düşman koalisyonlara bölmüş olmasıdır. Bu düşmanlık, bu mücadele, bu ölüm-kalım dalaşı, belli koşullarda bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını olanaksız kılıyor" ve "bütün ülkelerin emperyalistlerinin genel ittifakı... politikanın itici

gücü..." olmuyor. (Lenin, a.g.k., s. 359, 360, 363)

Emperyalizmin tarihi, bu eğilimlerden hangisinin hangi nedenlerden dolayı esas yönü teşkil ettiğini, emperyalist ülkeler arasındaki ittifakların, hangi formda ve şiddetle olursa olsun, emperyalist ülkeler arasındaki çatışmaları, savaşları, rekabeti engelleyemediğini göstermektedir.

"Çünkü kapitalizm koşullarında sömürgelelerin, çıkar ve nüfuz alanlarının vs. paylaşımı için katılanların **gücünden**, genel ekonomik, mali, askeri vb. gücünden başka bir şey düşünülemez. Ama katılanların gücü, dengeyi değiştirir. Çünkü kapitalizm koşullarında tek tek işletmelerin, tröstlerin, sanayi dallarının ve ülkelerin **esit** bir gelişmesi olmaz." (Lenin, c. 22, s. 300, "Emperyalizm...", Alm.)

Devamla Lenin şöyle der;

"Bunun için 'emperyalistler arası' veya 'ultra-emperyalist' ittifaklar, kapitalist gerçeklikte... hangi biçime bürünürlerse bürünsünler, ister bir emperyalist grubun bir başkasına karşı birleşmesi, ister **bütün** emperyalist devletleri kucaklayan genel bir ittifak olsun, bunlar, kaçınılmaz olarak, savaşlar arasındaki dönemlerde bir 'nefes alma' olmaktan başka bir şey değildir. Barışçıl ittifaklar, savaşlara zemin hazırlarlar ve savaşlardan doğarlar, tek veya aynı temel üstünde dünya ekonomisinin ve dünya siyasetinin emperyalist bağ ve ilişkileri temeli üstünde barışçıl ve barışçıl olmayan mücadelenin değişken biçimlerini doğurarak bir ötekini koşullandırurlar" (a.g.k. s. 301).

Şimdi Lenin'in bu öğretisi ışığında söz konusu eğilimlerin belirttiğimiz süreçlerin ilk ikisinde nasıl şekillendiklerini kısaca ele aldıktan sonra, günümüzde, son süreçte durumun ne olduğunu tespit edelim.

Ekim Devrimi'nin zaferi ve Rusya'nın, dünyanın altıda birinin kapitalist dünyadan kopması, geçici de olsa, emperyalistler arası ilişkilerde birlik eğilimini geliştir-

di: Bunun en bariz örneği, bütün emperyalist ülkelerin Sovyet ülkesine karşı düzenledikleri ortak silahlı müdahaledir. Bu müdahalenin yanısıra, Rus karşıdevrimci güçlerin desteklenmesidir. Ekim Devrimi, emperyalistler arası ilişkilerde birleşme eğiliminin ön plana çıkmasına neden olmuştur.

Belirttiğimiz gibi bu, geçici bir durumu ifade ediyordu. Emperyalist güçlerin sovyet ülkesine karşı düzenledikleri ortak silahlı mücadeleden sonuç alamamaları, keza destekledikleri karşıdevrimci güçlerin de sovyet iktidarı tarafından yenilgiye uğratılması ve bu süreç içinde aynı emperyalist güçler arasında rekabetin, hegemonya mücadelesinin yeniden başlaması veya giderek keskinleşiyor olması emperyalistler arası ilişkilerin birlik eğilimini geri plana itmiş, birlik eğilimini olanaksız kılan eğilimi ön plana çıkartmıştır.

Görüyoruz ki, sonuç itibarıyla, söz konusu dönemde, emperyalist güçlerin dünyayı yeniden paylaşma mücadeleleri, sovyet ülkesine karşı koalisyonlarından daha belirleyici olmuştur; onların politikalarına sosyalizme karşı ortak mücadele değil, rekabet, hakimiyet, dünya pazarlarını, hammadde kaynaklarını ve nüfuz alanlarını yeniden paylaşma yön vermiştir.

Lenin bu durumu şöyle ifade ediyordu.

"Şimdiye kadar, sadece, emperyalist güçler arasındaki derin anlaşmazlıktan dolayı, sadece bu anlaşmazlıkların tesadüfi parti içi anlaşmazlıklar olmadığından dolayı, bilakis, burada söz konusu olanın emperyalist ülkelerin ekonomik çıkarlarının derin, kökü kazınamaz çatışma olmasından dolayı, muzaffer olabildik; sermaye ve toprağı olan özel mülkiyete dayanan emperyalist ülkeler, kaçınılmaz olarak böyle bir talan politikası gütmek zorundadırlar ve bunu yaparken de, sovyet iktidarına karşı güçlerini birleştirme denemeleri verimsiz kalmıştır."(c.31, s. 462, "VIII Bütün Rusya Sovyet Kongresi", Alm.)

Bu, emperyalistler arası çelişkileri kavramanın ve yararlanmanın açık örneğidir. Lenin burada, emperyalistler arası ilişkilerde birleşme, koalisyonlaşma eğiliminin; sovyet ülkesinin varlığından dolayı bir dönem güçlenen bu eğilimin yerini, emperyalistler arası rekabeti, hegemonya mücadelesini; birbirlerine karşı mücadeleyi ifade eden eğilime; *"bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını"* (Lenin), olanaksız kılan eğilime bıraktığını gösteriyor.

Yine Lenin'in belirttiği gibi, I. Dünya Savaşı boyunca emperyalist ülkeler birbirleriyle "meşgul"düler. Savaşan emperyalist gruplardan birisi (İngiltere, Fransa, ABD) diğerini (Almanya, Avusturya-Macaristan vs.) yenince, yenen taraf, yenilenleri de güdümlüne alarak sovyet ülkesini yok etmeyi esas hedef olarak görür. Ama belirttiğimiz nedenlerden dolayı da bu "haçlı seferi" yenilgiyle sonuçlanır. Görüyoruz ki, sadece bir kaç sene içinde, koşullar değiştiği için, emperyalistler arası ilişkilerin iki temel eğilimi sürekli değişmiştir. I. Dünya Savaşı boyunca, *"bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını"* mümkün olmamıştır. (Böyle bir koalisyonu dışlayan eğilimin hakim olması); I. Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra, *"bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını"* sovyet ülkesine karşı silahlı müdahale formunda; bu ittifakla gerçekleşmiştir. (Böyle bir koalisyonu mümkün kılan eğilimin hakim olması); emperyalistler arası çıkarların/çelişkilerin, sovyet ülkesine karşı silahlı müdahale formundaki ittifaktan daha ağır basması, bu ittifakın emperyalistler arası koalisyonu ifade eden eğilimin yerini, emperyalistler arası mücadeleye, *"bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını"* olanaksız kılan eğilime bırakmasını beraberinde getirmiştir.

Bütün bunlar 1914-1920 döneminde söz konusu olan gelişmelerdir.

Peki, her iki dünya savaşı arasında kalan süreçte emperyalistler arası ilişkilerin biribi-

rine zıt bu iki eğiliminin gelişmesi nasıl olmuştu?

Bu süreç içinde kapitalist sistemin özünde varolan yasallıkların etkisi sonucunda, I. Dünya Savaşı sonrasında kurulan ve 1919 Paris Anlaşması'yla –Versailles Anlaşması (1919)– hukuksal anlam kazanan "düzen" yavaş yavaş yıkılmaya başlamıştır. Çünkü kapitalizmde siyasi ve ekonomik eşit olmayan gelişme yasası sonucu yenik ve güçsüz düşen güçler (örneğin Almanya), yeniden gelişmişler ve pazarlar, hammadde ve nüfuz alanlarını yeniden paylaşma talebini yükseltmişlerdir. Faşist Almanya, müttefikleriyle birlikte dünya hakimiyetini gerçekleştirme planının uygulanmaya konmasının ifadesi olan II. Dünya Savaşı'nı başlatmıştır.

Bu süreçte söz konusu eğilimlerden hangisi belirleyici olmuştur?

İngiltere, Fransa ve ABD, Alman emperyalizmini SB'ye karşı yöneltmek için desteklemişlerdi.

Ama, faşist Almanya'nın dünya hakimiyeti planı sadece SB ile sınırlı değildi. Yine ABD, Fransa ve İngiltere, Münih anlaşması ile faşist Almanya'ya saldırılması gereken yönü, alanı göstermişlerdir. Ne var ki, faşist Almanya, II. Dünya Savaşı'nı SB'ye saldırarak başlatmamıştır.

Bu dönemde "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nı olanaksız kılan eğilim; emperyalistler arası ilişkilerin gelişmesinde, emperyalistler arası koalisyonu olanaksız kılan eğilim hakim olmuştur. Emperyalist ülkeler, sosyalist SB'ye karşı koalisyon kuramamışlar, tam tersine bir kısmı SB'nin yanında diğer bir kısmına karşı savaşacak kadar parçalanmışlardı. Burada da emperyalistler arası çelişkiler, SB'ye karşı "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın kurulmasından daha ağır basmış ve böyle bir ittifakı olanaksız kılan eğilim hakim olmuştur.

Ekim Devrimi'nden günümüze kadar uzanan dönemin ilk sürecinde, sovyet ülkesine karşı 14 ülkenin geçici olarak gerçekleştirdiği "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nı mümkün kılan eğilimin kısa hakimiyeti dışında, bu ittifakı olanaksız kılan eğilim hakim olmuştur.

İkinci süreçte (II. Dünya Savaşı sonundan modern revizyonist blokun yıkılışına kadar olan dönem) gelişme nasıldı? Bir de buna bakalım.

II. Dünya Savaşı'nda Alman faşizmi ve müttefikleri yenildiler, savaştan SB muzaffer olarak çıktı; sosyalizm uluslararası planda güçlendi. Doğu ve Orta Avrupa ülkeleri kapitalist dünyadan koptular. Kapitalist dünyada ise Amerikan emperyalizmi hegemonyasını kurdu; öyle ki, diğer emperyalist ülkeler de dahil, bütün kapitalist dünyayı hegemonyası altına aldı, haraca bağladı.

II. Dünya Savaşı sonrasında dünya iki kampa bölünmüştü: SB önderliğinde sosyalist kamp ve ABD önderliğinde kapitalist kamp. Bu iki kamp/sistem arasındaki antagonist çelişki, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nı mümkün kılan maddi temeli oluşturdu: Başka ülkelerin de kapitalist dünyadan kopması, kapitalist ülkelerde SB ve sosyalizmin muazzam prestiji, SB'nin artan enternasyonal otoritesi, Amerikan emperyalizminin, yenik veya zayıf düşen emperyalist ülkeleri kendi güdümüne, siyasi, ekonomik ve askeri sultasına alarak sosyalist kampa karşı kapitalist cepheyi örgütlemesini zorunlu kıldı/kolaylaştırdı. Böylelikle, belirttiğimiz nedenlerle, "Bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı" mümkün oldu; emperyalistler arası ilişkilerin birbirine zıt eğilimlerinden emperyalist koalisyonu, ittifakı mümkün kılan eğilim esas eğilim oldu. Diğer eğilim tali planda kaldı.

SB'de Kruşçev revizyonistlerinin siyasi iktidarı gasp etmeleri ve proletarya diktatörlüğünü yıkararak, kapitalizmin restorasyon

yolunu açmaları çekilişkilerin mahiyetini değiştirdi, fakat bu kez de revizyonist kamp ile mevcut emperyalimst kamp arasındaki çelişki yükseldi.

Modern revizyonist kampın dağılmasına (1989/90) kadar devam eden bu sürecin temel özelliği şöyleydi: Modern revizyonist kamp ile kapitalist kamp arasındaki çelişki, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın mümkün kılan belirleyici faktör olma özelliğini korurken, kapitalist kamp içinde; emperyalist koalisyonda, etkisini giderek gösteren çatlaklar belirlemeye başladı; yeniden güçlenen her bir emperyalist ülke, ABD'nin boyunduruğuna karşı koymaya başladı. Böylelikle modern revizyonist bloka karşı, emperyalistler arası koalisyon devam ederken, bu koalisyonu oluşturan emperyalist ülkeler, kapitalist dünya pazarı, hammadde kaynakları ve nüfuz alanları üzerine rekabete giriştiler ve nihayetinde, kapitalist dünyada, ABD, AT ve Japonya merkezli üç ayrı, birbirleriyle rekabet eden emperyalist güçler doğdu.

Modern revizyonist kamp dağılmasaydı, kendi içinde parçalarına ayrılan kapitalist kamp tamamen dağılır mıydı, dağılmaz mıydı, bu ayrı bir sorun. Ama her halükarda, modern revizyonist blokun dağılması, kapitalist kamptaki emperyalistler arası çelişkilerin daha şiddetli olarak açığa çıkmasını beraberinde getirdi; modern revizyonist blokun çöküşü, giderek etkisi zayıflamış olan "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın yıkılma sürecini hızlandırdı; emperyalistler arası ilişkilerin gelişmesinde birbirine tamamen zıt olan temel iki eğilimden birisi olan birleştirici eğilim, giderek yerini "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın olanaksız kılan eğilime bırakmaya başladı. Modern revizyonist blokun dağılmasından sonra dünya böyle bir sürece (üçüncü süreç) girdi.

Şimdi, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın zorunlu kılan, dolayısıyla bu ittifakı olanaklı hale getiren neden; önce sos-

yalist, sonra da modern revizyonist blok artık yok. Yani emperyalist koalisyonun maddi temeli ortadan kalktı, bununla birlikte de, birleştirici eğilimin maddi temeli ortadan kalkmış oldu.

İçinde bulunduğumuz bu süreç, kapitalist dünyanın değişimini yaşadığı, söz konusu eğilimlerin birisinden diğerine geçiyor olduğu süreçtir. Şimdi ve giderek daha şiddetli bir şekilde "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın olanaksız kılan eğilim hakim olmaya başlamıştır. Yani "emperyalistlerin genel ittifakı", artık, "politikanın itici gücü" (Lenin) olmaktan çıkmaya başlamıştır.

Emperyalizmin tarihinde, emperyalistlerin genel ittifakının, politikanın itici gücü olduğu iki süreç vardır: Bunlardan birincisi 14 kapitalist ülkeden oluşan emperyalist koalisyonun Sovyet ülkesine silahlı müdahalesidir. Bu süreçlerden ikincisi de II. Dünya Savaşı sonrasında, modern revizyonist blokun çöküşüne kadar devam eden süreçtir.

Modern revizyonist blokun dağılmasından sonra ortaya şöyle bir durum çıktı: "Bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın ifade eden "emperyalistlerin genel ittifakı"nın maddi koşulları ortadan kalkmasına ve "artık politikanın itici gücü" olmaktan çıkmasına rağmen, "emperyalistlerin genel ittifakı"nın ifade eden, "politikanın itici gücü" olan bir dizi emperyalistler arası siyasi, ekonomik ve askeri koalisyonlar varlıklarını devam ettiriyorlar.

Şimdi bu koalisyonları ve "politikanın itici gücü" olacak muhtemel eğilimi; emperyalistler arası ilişkilerdeki eğilimi ele alalım:

II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan devletlerarası koalisyonlara, dünya tarihinin hiçbir döneminde rastlanmamıştır. Emperyalist devletler, çok sayıda ve etkili koalisyonlar kurmuşlardır.

I. Dünya Savaşı'nda birbirlerine karşı savaşan ülkelerin oluşturdukları "itilaf devletle-

ri" ve "ittifak devletleri", emperyalizmin tarihinde ilk koalisyonlaşmayı ifade ediyordu. Ve bu, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın değil, bütün ülkelerin emperyalistlerinin birbirleriyle savaşıyor iki ittifakını, iki koalisyonunu ifade eden bir durumdu.

Rusya'da Ekim Devrimi'nin zaferi, yenilen, yenilen emperyalist ülkeleri birleştiriyor ve "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı" gerçekleşiyordu. 14 kapitalist/emperyalist ülke, emperyalizmin-kapitalizmin tarihinde ilk defa, sovyet ülkesine karşı askeri müdahale formunda koalisyon kurmuş oluyordular.

Versailles Anlaşması, bir koalisyon değil, I. Dünya Savaşı'nda galip gelen ülkelerin, yenilenleri –özellikle Almanya'yı- boyunduruk altına alma anlaşmasıydı. Versailles anlaşmasından II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar geçen süreç içinde söz konusu olan, Cenevre Konferansı (1922), Hoog Konferansı (1922), Washington Konferansı (1922), "Dörtlü Güç Paketi", "Dokuzlu Güç Paketi" (1922), Cenevre Konferansı (1922), Locarno Anlaşması (1925), Münih Anlaşması (1938), faşist devletler koalisyonu (Almanya, İtalya, Japonya) ve Anti-Hitler Koalisyonu "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın değil, çıkar ilişkilerinin yakınlaştırdığı çeşitli emperyalist ülkelerin birbirine karşı; koalisyon kuranların diğerlerini dışladığı ve bundan dolayı da emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerin doğrudan yansıması olan anlaşmalar/koalisyonlardı. Bunlara Ropallo Anlaşması'nı (1922), Lozan Anlaşmasını (1923), Küçük Antantı, Briand-Kellog Paketi'nin ve başka, bir dizi Multi ve Bilateral anlaşmaları da ekleyebiliriz. [Bu anlaşmaların bazılarına Sovyetler Birliği ya taraf olmuştur (örneğin Ropallo-Anti Hitler Koalisyonu), ya da katılmıştır (örneğin Hoog Konferansı, Lozan Anlaşması). Yeri bu yazı olmadığı için tartışmasına girmiyoruz, ama her halükarda söylenmesi gereken, SB'nin bu anlaşmalarda ve konferanslarda bir emperya-

list koalisyonu karşı başka bir emperyalist koalisyonun yanında yer almadığıdır; sosyalizmin, uluslararası komünist işçi hareketinin, ulusal kurtuluş mücadelelerinin çıkarlarını savunduğudur.] Bütün bu anlaşmalar, kapsam ve etki bakımından II. Dünya Savaşı'ndan sonraki anlaşmalarla; koalisyonlarla karşılaştırılmayacak derecede kısa ömürlü ve etkisiz kalmıştır.

[Tam olmasa da bir istisnayı Milletler Cemiyeti (1919) oluşturuyordu. Bu cemiyet, çok sayıda ülkelerden oluşan bir koalisyondu. Bütün ülkeler tarafından değil, Almanya'ya karşı savaşmış olan ülkeler tarafından kurulmuştu.]

Bütün bu emperyalistler arası koalisyonlar, sovyet ülkesine karşı silahlı müdahale koalisyonu hariç, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nın olanaksız kılan eğilimi ifade ediyorlardı.

II. Dünya savaşı sonrasında kurulan ekonomik, siyasi ve askeri koalisyonlara gelince.

Burada söz konusu olan, ICC (1919, Uluslararası Ticaret Odası); BIZ (1930, Uluslararası Ödemeyi Denkleştirme Bankası); IBRD (1944, Yeniden İnşa ve Gelişme için Uluslararası Banka-Dünya Bankası); IMF (1944, Uluslararası Para Fonu); BM (1945, Birleşmiş Milletler); GATT (1947, Genel Gümrük ve Ticaret Anlaşması); COCOM (1949, Doğu-Batı Ticaret Politikası için Koordinasyon Komisyonu); Paris Kulübü (1950'den beri toplanan alacaklı ülkelerin kurulu); EGKS (1952, Monton Birliği; Kömür ve Çelik için Avrupa Topluluğu); IMC (1954, Uluslararası Mali Konferans); EURATOM (1957, Avrupa Atom Topluluğu); EWG/EG/EU /1957, AET/AT/AB (şimdiki adıyla Avrupa Birliği); OECD (1961, Ekonomik İşbirliği ve Gelişme için Örgüt); EP (Avrupa Parlamentosu, AB'nin danışma ve kontrol organı); EMF (1972, Avrupa Menejer Forumu); ER (1974, AB üyesi devletlerin devlet, hükümet başkanları ve dışişleri bakanlarının toplantısı); EPZ (1973, Avrupa Siyasi İşbirliği); 30'lar

Grubu (1978, ekonomi, bilim, politika sektörlerinden ve uluslararası örgütlerden maliye, özel banka ticareti, milli banka ve döviz ilişkileri alanlarında uzman şahsiyetlerden oluşan komisyon); EWS (1979, Avrupa Para Sistemi); IEA (1974, Avrupa Enerji Acentalığı); TK (1973, Trilateral Komisyon, ABD'nin Batı Avrupa ve Japonya'nın ekonomi, politik ve bilim dallarından seçkin 300 kadar temsilcilerinden oluşan komisyon); önde gelen kapitalist ülkelerin ekonomik zirve toplantısı (1975, "7'ler Zirvesi"); IIF (1983, Uluslararası Mali İşler Kurumu); KSZD (1949, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü); BDT (1991, Bağımsız Devletler Topluluğu); NAFTA (1994 Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi); RGW (1949, SB'de revizyonistlerin iktidarı gaspetmesinden sonra kuruluş amacından sapan karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) ve askeri alanda NATO (1949); WEU (1954, Batı Avrupa Birliği) ve Varşova Paktı (1955) gibi uluslararası koalisyonlardır. Bunların hepsini burada ele alırsak, makalenin kapsamı oldukça genişler ve ayrıca gereksiz de. Biz burada daha ziyade Avrupa merkezli veya Avrupa kıtasında etken olan önemli bazı emperyalist koalisyonları ele alarak II. Dünya Savaşı'ndan sonra ve revizyonist blokun dağılmasından sonra "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nı mümkün kılan ve olanaksız kılan, emperyalistler arası ilişkilerdeki iki temel eğilimin nasıl geliştiğini göstereceğiz.

NATO

4 Nisan 1949'da Washington'da Danimarka, Belçika, İngiltere, Fransa, İzlanda, Kanada, İtalya, Hollanda, Luksemburg, Norveç, Portekiz ve ABD arasında kurulan Kuzey Atlantik Paktı'na 1952'de Türkiye ve Yunanistan, 1955'te Almanya ve 1982'de de İspanya katıldı. NATO'nun kuruluş amacı, sosyalist bloka karşı mücadeledir. Antiemperyalist mücadele sonucu kurulan ulusal devletlere, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı mücadele de NATO'nun kuruluş

amaçlarındandır. NATO, kuruluşundan bu yana emperyalist savaş paktının çekirdeğini oluşturma özelliğinden hiçbir şey kaybetmemiştir. NATO, ABD hakimiyetinde önemli emperyalist ülkelerin askeri bir koalisyonudur.

Varşova Paktı'nın ve SB'nin dağılmasından sonra, kuruluş nedeni, amacı ortadan kalkmış olduğu için NATO, meşruluk sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunu aşmak, yeni varlık nedeni kazanmak için NATO '90'lı yılların başında iki yeni göreve yönelmiştir; korperatif güvenlik anlayışı ve üye ülke sınırları dışında da faaliyet. 20 Aralık 1991'de kurulan Kuzey Atlantik Kooperasyon Konseyi (KAKK) ve ilk defa Ekim 1993'te gündeme gelen "Barış için ortaklık" anlayışı NATO'ya meşruluk kazandırması gereken görevlerdir. NATO, bu iki yaklaşımla Doğu ve Orta Avrupa devletlerini veya Avrupa'nın eski Varşova Paktı ülkelere, üyelik ve güvenlik sözü verilmeksizin kendine yaklaştırmayı becermiştir. Şimdi KAKK 38 üye devletten oluşmaktadır.

Rusya, barış için ortaklığa 21. üye olarak katılmıştır. (Haziran 1994)

Kuruluş nedeni ortadan kalkan NATO içindeki hakim iki eğilim bu paktı önemsizleştiriyor; Varşova Paktı dağılmadan önce NATO, hemen hemen bütün önemli ülkelerin ittifakını oluşturuyordu. Şimdi bu ittifakın maddi nedeni kalmadığı için bu askeri koalisyonda ifadesini bulan "emperyalistlerin genel ittifakı", "politikanın itici gücü" olmaktan çıkıyor, emperyalistler arası ilişkilerin birleştirici eğilimi yerini, ittifakı olanaksız kılan eğilime bırakıyor. Varlık nedeni ortadan kalkan bu pakt içinde özellikle Almanya, Fransa bir tarafta, ABD ve İngiltere de öbür tarafta olmak üzere ortaya hegemonya çelişkileri çıkıyor ve bu çelişkiler, bu askeri emperyalist koalisyonu parçalamaya yönünde geliyor.

NATO'nun yeni görevlerle meşruluk kazanma çabası, onun yıkımını veya önemsizleşmesini hızlandırıyor. Şüphesiz, hangi

formda olursa olsun, yeni üyelerle NATO'nun kapsamı genişliyor, ama bu genişleyen alan içinde NATO üyesi emperyalist ülkelerin hegemonya, nüfuz, pazar mücadelesi de artıyor. Dolayısıyla bu genişleme NATO üyesi emperyalist ülkelere, NATO'yu birbirlerine karşı emperyalist çıkarlarının ifade edildiği kürsü olarak kullanma olanağı vermekten öte fazla bir anlam taşıyor. Diğer taraftan NATO'nun, üye ülkeler dışında aktif faaliyeti de, aktif faaliyetin gösterildiği alandaki emperyalist çıkarlar tarafından belirleniyor. Örneğin Yugoslavya.

Görüyoruz ki, sosyalist bloka karşı hemen hemen "bütün emperyalistlerin ittifakının kaçınılmazlığını" (Lenin) ifade eden eğilimin somutlaşma formlarından birisi olan NATO; emperyalistler arası ilişkilerde birlik, ittifak eğiliminin ifadesi olan bu askeri koalisyon, kendini var eden nedenlerin ortadan kalkmasıyla "emperyalistlerin genel ittifakı" ve son bir iki senelik tecrübenin de gösterdiği gibi emperyalist "politikanın itici gücü" olmaktan çıkıyor.

O halde: kuruluşunda emperyalistler arası ilişkilerin birleştirici-koalisyoncu eğilimini ifade eden NATO, şimdi emperyalistler arası ilişkilerin birliğini ve koalisyonunu olanaksız kılan eğilimi ifade ediyor.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

AB, 1 Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Anlaşması temelinde kuruldu. AB'nin önceli Avrupa Topluluğu'dur (AT, 1967). AT'nin önceli de 1957'de kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), Avrupa Atom Topluluğu (1957) ve 1952'de kurulan Monton Birliği'dir (Kömür ve Çelik için Avrupa Topluluğu). Belçika, Danimarka, Almanya, Fransa, Yunanistan, İngiltere, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz ve İspanya AB'yi oluşturan üye ülkelerdir. Avrupa Parlamentosu 1994 yılında, Finlandiya'yı, Norveç'i, Avusturya'yı ve İsviçre'yi aday üye olarak kabul etti. Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinin üye olmaları şimdilik söz konusu değil. Ama

1994'ten beri Polonya, Macaristan, Slovakya ve Çek Cumhuriyeti ile birlik anlaşması; Estonya, Letonya ve Litvanya ile serbest ticaret anlaşması ve Rusya'nın da dahil olduğu başka bir dizi ülkeyle de ortaklık anlaşması ve kooperasyon ilişkileri mevcuttur.

AB, "Birliğin ve üye devletlerin güvenliğinin bütün formlarda güçlendirilmesi" anlayışına sahiptir.

Dolayısıyla, her ne kadar "BM Kartası'na göre barışın korunması"ndan, "enternasyonal işbirliğinin teşviki"nden, "temel özgürlüklere, insan haklarına saygı duyulması"ndan ve "hukuk devleti ve demokrasinin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi"nden bahsedilse de esas olan, bütün Avrupa'nın değil AB'nin güvenliğidir. Yani AB, üyesi bu imtiyazlı ülkelerin güvenliği için adımlar atar, ama Avrupa'nın bütün ülkelerinin güvenliği için değil.

1 Ocak 1994'te yürürlüğe giren anlaşmayla AB, Avrupa Ekonomik Alanı olarak genişlemiştir (AT + 7 EFTA ülkesi). Bu, 379 milyon nüfuslu, dış ticareti (kendi dışındaki ülkelerle) 493 milyar, toplam ekonomik gücü 7.1 trilyon dolara varan bir alandır.

AB emperyalist bir ittifaktır. Bu ittifak içinde Alman emperyalizminin ağırlığı belirleyicidir. Ama bu, birlik içinde yer alan emperyalist ülkeler arasında çelişkilerin olmadığı anlamına gelmemektedir. AB ve geniş anlamıyla AEA, çok sayıda ülkenin emperyalistlerinin ekonomik ittifakıdır. Koşulları olduğu için sermayenin enternasyonal birleşme eğilimi sonucu kurulan AB, kendini oluşturan emperyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin/çelişkilerin gelişmesine paralel olarak şekillenmeye mahkumdur; bu emperyalist koalisyonu oluşturan emperyalist ülkelerin, dünya hakimiyeti planları, (hem tek tek ülke olarak, hem de ittifak formunda) ortaklığın, bu ekonomik koalisyonun devam ettirilmesini zorunlu kılıyorsa bu birlik devam edecektir. Şayet birliği oluşturan emperyalist ülkeler arasındaki çelişkile-

rin gelişmesi, birliği, bu ekonomik koalisyonu parçalama yönünde olursa, AB parçalanacaktır. Nasıl ki, II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'nin hegemonyasına ebediyen evet demeyen, Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere ve Japonya ABD emperyalizmine rağmen bağımsız emperyalist güçler olarak gelişmişlerse, bugün AB içinde Alman emperyalizminin sultasına da birliğe üye hiçbir emperyalist ülke ebediyen evet demeyecektir. Dolayısıyla, bugün birçok "ülkenin emperyalistlerinin ittifakı"nı ifade eden AB'nin geleceği; emperyalistler arası ilişkilerde birlik eğilimini mi, yoksa birliği olanaksız kılan eğilimi mi temsil edeceğine bağlı olacaktır. Bu noktada da geleceği, leninist emperyalizm teorisi temelinde anlayabiliriz; her ne kadar bugün AB formunda bir koalisyon içinde olsalar da, bu koalisyonu oluşturan "emperyalist güçler arasındaki çelişkiler... savaşa neden olacak" kadar geliştireceklerdir ve AB formundaki "emperyalistlerin genel ittifakı", "politikanın itici gücü" olmayacaktır (Lenin). Uzun bir zaman geçmemesine rağmen Maastricht Anlaşması'ndan sonraki gelişmeler bunu gösteriyor.

Bugün AB içinde birleştirici olan eğilim, NATO'da görüldüğü gibi hızlı olmasa da, yerini birleşmeyi, ittifakı olanaksız kılan eğilime bırakacaktır veya AB kendi askeri gücünü de kurarak, başka emperyalist güçlere karşı ittifak gücü olarak, dünya hakimiyeti için savaşacaktır.

BATI AVRUPA BİRLİĞİ (BAB)

II. Dünya Savaşı sonrasında emperyalist ülkelerin SB'ye karşı nasıl bir askeri ittifak içinde olacakları tartışılırken, ABD'nin fikri, bu işe önce Batı Avrupa başlasın şeklindeydi. Öyle de oldu. Fransa ve İngiltere arasında imzalanan Dünkirchen Anlaşması'nın (1947) devamı olarak Mart 1948'de Brüksel'de Belçika, Fransa, İngiltere, Luksemburg ve Hollanda tarafından düzenlenen konferansla Batı Avrupa Birliği'nin temeli atıldı. Bu birlik esas itibarıyla SB'ye

karşı kurulmuş askeri bir koalisyondu. Ama birliğin bu esas amacının gizlenmesi için Fransa'nın dayatmasıyla anlaşmada, "Alman saldırganlık politikasının yenilenmesine" karşı kurulmuştur formülasyonuna yer verildi. Kasım 1954'te imzalanan BAB anlaşmasına Belçika, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Luksemburg ve Hollanda kurucu üye olarak katılmışlardı. Daha sonra 1990'da, İspanya ve Portekiz, AB'ye üyeliklerinden dolayı BAB üyesi olurlarken, 1992'de Yunanistan geçici üye olarak kabul edilmiş ve yine aynı yılda BAB ile Türkiye, İzlanda ve Norveç arasında birlik üyeliği statüsü; Danimarka ve İrlanda ile de gözlemci statüsü kabul edilmiştir. Sonuç itibarıyla NATO'nun bütün Avrupa üyeleri ya BAB üyeleridir, ya da onunla herhangi bir bağ içindedirler. NATO üyesi olarak BAB dışında sadece ABD ve Kanada kalmıştır.

Maastricht Anlaşması'yla o zamana kadar ölü, fonksiyonsuz olan BAB'a yeni anlamlar yüklenmiştir. Maastricht Anlaşması'yla bir taraftan BAB'a "Avrupa Birliği'ni savunma bileşeni", diğer taraftan da "NATO'nun Avrupa direği olarak inşa etme" görevini vermek için hukuksal ve siyasi temel atılmıştı. Böylelikle BAB'da son kertede hangi gücün karar vereceği belirsiz kalmıştır. Çünkü "Avrupa Birliği"ni savunma bileşeni olmakla BAB, AB'ye bağlanırken, "NATO'nun Avrupa direği" olmakla da NATO'ya bağlanmış oluyordu. Bu, geçici bir durumun ifadesidir. Çünkü, gerek NATO'daki gelişmeler ve gerekse de AB, BAB'ın nihai olarak hangi emperyalist güçlerin askeri bir koalisyonu olacağını gösterecektir.

Gelişmeler gösteriyor ki, BAB, Avrupalı emperyalistlerin, AB'nin askeri koalisyonu olma yönünde geliştirecektir ve AB var olduğu müddetçe de bu böyle olacaktır. Çünkü birbiriyle kıyasıya rekabet eden ABD'nin ve AB'nin daha uzun bir müddet aynı askeri koalisyonda sorunsuz (çekişmesiz) bir arada olmaları veya AB ülkelerinin, NATO çerçevesinde de olsa ABD'nin sultasına

evet demeleri gelişmenin diyalektiğine ters düşmektedir. Bunun için BAB'ın NATO'nun aksine, Avrupalı emperyalistlerin ve kapitalist ülkelerin askeri ittifakı olarak var olmasının maddi koşulları vardır ve bu koşullar, BAB'ın giderek güçlü bir askeri emperyalist koalisyon veya AB'nin askeri kanadı olmasını gündeme getiriyor.

Her halükarda, (gelişmeler ister bizim tesbitimiz yönünde olsun, isterse de olmasın, bunun pek önemi yok) önemli olan, BAB'da Alman emperyalizminin yönlendirici olacağıdır. Avrupalı emperyalist ülkelerin askeri koalisyonu olma özelliğinin ön plana çıkacağı ve bu temelde de BAB-NATO çelişkinin gündeme geleceğidir ki, bu şimdiki formunda NATO'nun sonudur.

BAĞIMSIZ DEVLETLER TOPLULUĞU (BDT)

NATO, AB ve BAB'ın aksine BDT, SB'yi oluşturmuş ülkeler tarafından kurulmuştur. 8 Aralık 1991'de Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya ve Ukrayna tarafından kurulan BDT'ye 21 Aralık 1991'deki Alma-Ata'daki toplantıda (resmi kuruluş toplantısı) Ermenistan, Azerbaycan, Moldova, Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Tacikistan, Gürcistan ve Kırgızistan da katılmışlardır. Sadece üç Baltık devleti eski SB topraklarında kurulan bu yeni oluşuma katılmamıştır. Devletsel hükümranlılığı karşılıklı tanımak, üye ülkelerin birbirlerinin iç işlerine karışmaması, topraksal bütünlüğün/mevcut sınırların tanınması, sorunlarda zora başvurmama, nükleer silahlar üzerinde kolektif kontrol vs. BDT'nin temel amaçlarındandır.

BDT, çerçevesinde bir çok anlaşma yapılmıştır. "Stratejik Silahlı Güçler", "Sınır Güçleri", (1991); "Kolektif Güvenlik", "Barış Gücü" (1992); "Anlaşmazlıkların Barışçıl Çözümü İçin Komisyon" (1994) yapılan anlaşmalara birer örnektir.

Şimdiye kadar ki BDT tecrübesi, yapılan anlaşmaların hiçbirinin pratiğe geçirileme-

diğini gösteriyor. Başka türlü de olamazdı. Çünkü BDT, çıkar ortaklığının, dolayısıyla gönüllü bir birliğin ifadesi değildir. BDT, Rusya dışındaki üye ülkeler için güvenliğin bir ifadesi değildir. BDT, Rusya Federasyonu'na ekonomik bağımlılığın ifadesidir. Rusya bu gerçeği biliyor ve bundan dolayı da BDT'yi, üye ülkeler üzerinde nüfuzunun, hegemonya mücadelesinin bir aracı olarak kullanmaya çalışıyor. Rus emperyalizmi, BDT'yi, bir nevi SB yapmaya çalışıyor. Rus emperyalizminin bu niyetini ve pratiğini diğer üye ülkeler de biliyorlar. Bunun içindir ki, BDT'nin toplantıları, bu toplantılarda alınan kararlar, pratikte geçersiz kalıyor.

BDT, birçok devletin oluşturduğu bir koalisyon karikatürüdür. Üye devletlerin Rusya Federasyonu'na ekonomik bağımlılıkları azaldıkça, bu ülkelerin Batılı emperyalist ülkelerle siyasi, ekonomik ve olası askeri ilişkileri arttıkça, Rusya'ya alınan tavrın hatları belirecektir ve BDT dağılacaktır. Veya Rus emperyalizmi darbelerle (Azerbaycan'da denediği gibi) kendi adamlarını iktidara getirerek ve/ya da bu ülkeleri işgal ederek "B"DT'yi ayakta tutacaktır. Rus emperyalizminin bu boyutlara varan bir müdahalesine dünya konjonktürü uygun değildir. Ve Batılı emperyalist ülkeler Rusya'da, Kafkasya ve Orta Asya'da çıkar/hegemonya peşinde koştukları müddetçe de Rus emperyalizmi böyle bir adım atmaktan çekinecektir.

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (AGİÖ)

Bu örgüt 1975'te 35 ülke tarafından kurulmuştur. Bugün 53 üyesi olan bu örgütte bütün Avrupa devletleri, ABD ve Kanada temsil ediliyorlar.

AGİÖ, Avrupa'da güvenliğin değil, güvensizliğin örgütü olarak kurulmuştur. AGİÖ, ABD ve SB'nin Avrupa'daki nüfuz alanlarının karşılıklı olarak tanınmasını sağlayan bir yapılanma olarak kurulmuştur: Dolayısıyla ABD ve SB, bu örgütle Avrupa'nın

güvenliğini değil, kendi nüfuz alanlarının güvenliğini sağlamayı hedef almışlardır.

AGİÖ, kurulduğundan bu yana "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı" olmaya, "emperyalistlerin genel ittifakı" olmaya en tipik örneği oluşturmaktadır.

Bu örgüt, "emperyalistlerin genel ittifakı" olmasına, emperyalistler arası ilişkilerde birlik, ittifak eğilimine en tipik örnek olmasına rağmen ya da böyle olduğu için, "politikanın itici gücü" olmaktan oldukça uzaktır. BDT dahi AGİÖ'den daha fonksiyoneldir. Hemen hemen hiçbir yaptırımcı gücü olmadığından dolayı, emperyalistler arası çelişkiler, örneğin AB, NATO veya BM çerçevesinde açığa çıktığı sertlikte bu örgütte açığa çıkmamaktadır.

AGİÖ, eşitlik, zora başvurmama, sınırların dokunulmazlığı, sorunların barışçıl çözümü, iç işlere karışmama, insan haklarına, temel özgürlüklere, ulusların eşitliğine ve kendi kaderini tayin hakkına saygı vb. konularda siyasi niyet açıklaması yapmaktan öte hiçbir "hukuksal" meşruluğu olmayan ve bundan dolayı da ciddiye alınmayan bir örgüttür.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (BM)

BM, 26 Haziran 1945'te imzalanan ve 24 Ekim 1945'te yürürlüğe giren anlaşmayla kuruldu. Bu örgütün kurulmasında Anti-Hitler Koalisyonu ülkeleri olan SB, ABD, İngiltere inisiyatifçi olmuşlardır. BM, bağımsız ülkelerin, enternasyonal barışın, güvenliğin ve devletler arasında barışçıl işbirliğin geliştirilmesi için gönüllü birlik yapmaları temelinde kurulmuştu. Gerçekten kuruluşunun ilk yılında, antisömürgeci, antiemperyalist mücadelelerin yükseldiği dönemde BM, kısmen de olsa ilerici rol oynamak zorunda kaldığı durumlar olmuştu. SB'de Kruşçev revizyonistlerinin siyasi iktidarı gasp etmelerinden sonra kapitalizmi yeniden inşa yoluna girmesi, böylelikle BM'de kapitalist ve modern revizyonist/sosyal emperyalist kampların olması,

iki süper güç olgusunun BM'ye yansması, bu kuruluşu, kuruluş amacından tamamen uzaklaştırmıştır.

51 devlet tarafından kurulan BM'ye bugün 184 devlet üyedir. Modern revizyonist blokun dağılmasından sonra, tek süper güç olan ABD'nin güdümüne giren BM, son bir kaç yıl içinde dünya halklarının nezdinde beş para değeri olmayan bir konuma düşmüştür. Açık taraflılığıyla, el attığı hiçbir sorunu çözememesiyle tanınmış olan BM, SB'nin sosyalist olduğu dönemde birbirine tamamen zıt iki ayrı sistemi kendi çatısı altında bir araya getirirken, SB'de modern revizyonizmin iktidara gelmesinden sonra "bütün ülkelerin ittifakı", bütün ülkelerin genel ittifakı olmuştur. Bugün tamamen emperyalistler arası bir koalisyon olan BM, bu özelliğinden dolayı emperyalistler arası çelişkilerin hemen yansıdığı bir kürsüdür. Ve BM, emperyalistler arası ilişkilerde birlik/ittifak eğiliminin açık ifade edildiği devletler arası bir koalisyonudur.

BAZI SONUÇLAR

Yukarıda ele aldığımız gibi, BM'yi de dahil edersek Avrupa'da altı enternasyonal örgüt kendi aralarında faal. Bu haliyle Avrupa, emperyalist burjuvaların savunduğu gibi birleşmeye, sınırları yıkmaya doğru yol almıyor. Tam tersine, Avrupa'da bu altı örgüt birbiriyle rekabet eder durumda. NATO AB'ye karşı; NATO BAB'a karşı; BAB NATO'ya karşı; AB, BM'den ve BDT'den rahatsız; NATO, AB ve BAB, Rusya'ya ve de BDT'ye karşılar. NATO, BAB ve AB, Rusya'nın dahil olmadığı bir AGİÖ'ye karşı değiller.

Almanya, NATO üyesi ama ABD'ye karşı. Keza aynı durum Fransa için de geçerli İngiltere, AB, BAB ve NATO üyesi, ama taktiksel olarak ABD'ye yakın. İstersek bu örgütlerin ve üyelerin birbiriyle olan çelişkilerini uzatabiliriz. Ama gereksiz.

Avrupa tarihinde bu denli kapsamlı, hepsi değilse de bir kısmı oldukça etken bu ka-

dar çok örgütü hiçbir zaman bağrında toplamamıştı. Şimdiye kadar bu denli kapsamı olan emperyalist koalisyonlar, ittifaklar görülmemişti.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, bütün bu koalisyonların, "emperyalistlerin genel ittifakı"nın maddi temelleri vardı. Bu maddi temeller II. Dünya Savaşı sonucunda esas itibarıyla sosyalist kampla emperyalist/kapitalist kamp arasındaki mücadelenin şiddetlenmesinin bir sonucu olarak doğmuştu. Bu örgütlerin en önemlilerini şekillendiren bu iki sistem arasındaki çelişkiydi/mücadeleydi. Bu çelişki ve mücadele, diğer etkenlerle birlikte, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nı, "emperyalistlerin genel ittifakı"nı mümkün kılıyor, emperyalistler arasındaki ilişkilerin gelişmesinde birlikçi/ittifakçı eğilim "politikanın itici gücü" oluyordu.

Sosyalist sistemin yıkılması ve modern revizyonist sistemin kurulmasından sonra da meselenin özünde hiçbir şey değişmemiştir.

Almanya ve Japonya gibi emperyalist ülkelerin, Alman emperyalizminin, başını çektiği AB'nin, ABD emperyalizmi ile dünya hegemonyası için mücadele edecek boyutlarda gelişmeleri ve 1989/90 döneminde de revizyonist blokun yıkılması, söz konusu bu emperyalist koalisyonların (BM hariç) varoluş koşullarını ortadan kaldırıyor.

Varoluş koşulları ortada kalkan örgütlenmelerin dağılmasına en radikal örneği Varşova Paktı ve Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi (1949, Comecon) oluşturmaktadır.

SB'de revizyonizmin iktidarı gaspetmesinden sonra, kuruluş amaçlarından saptırılan bu örgütler, Sovyet modern revizyonizminin/sosyal emperyalizminin yeni sömürgeci, hegemonyacı çıkarlarını koruyan kuruluşlara dönüşmüşlerdi. SB'nin dağılmasıyla da bu örgütlere üye ülkeleri bir arada tutan koşullar ortadan kalkınca onların çözülmesi

de sancısız, kısa sürede ve radikal olarak gerçekleşmiştir.

Birbirleriyle dünya hegemonyası için artık açıktan mücadele veren güçler, örneğin ABD ve Almanya (veya Almanya güdümünde AB) daha ne kadar aynı askeri koalisyonda beraber olabilirler? Bu beraberliğin sona ermesinin artık bir zaman meselesi olduğu sürece girilmiştir.

Bugün NATO'nun varlığını meşrulaştıracak bir neden olsa dahi, NATO'nun mevcut yapısıyla varlığını sürdürmesi olanaksızdır. Çünkü, NATO içindeki emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki çelişkiler, ittifakı gerekli kılan nedenden daha güçlüdür. Bugün NATO'yu meşrulaştıran bir neden olsaydı da, emperyalist ülkelerin bu askeri koalisyondaki beraberliklerinin son bulmasının bir zaman meselesi olduğu sürece girmiş olacaktık. (Sovyet ülkesine karşı 14 ülkenin askeri müdahalesini hatırlayalım.)

Revizyonist blokun dağılmasından sonra, bu dağılmayla birlikte kapitalizmin genel krizinin dördüncü aşamasına geçilmesiyle emperyalistler arasındaki ilişkilerin gelişme seyri giderek değişmeye başlamıştır. Henüz başında olduğumuz bu süreç, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı", "emperyalistlerin genel ittifakı"nı mümkün kılan eğilimin, artık o "nefes alma" döneminin, "iki savaş arasındaki" dönemin yerini emperyalist koalisyonları, "bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakı"nı olanaksız kılan eğilime bıraktığı süreçtir. Bu vurgulardan çok yakın bir gelecekte yeni bir emperyalist dünya savaşının patlayacağı sonucunu mu çıkarmak gerekiyor? Hayır. Söylenen şudur:

Emperyalistler arası ilişkiler/çelişkiler artık "emperyalistlerin genel ittifakı"nı geçersiz kılan derinlik kapsamda yeni bir sürece girmiştir. Bu süreç, dünyayı yeniden paylaşmak için, çıkarları aynı olan güçlerin yeni ittifaklar, koalisyonlar kurma doğrultusunda adım attıkları bir süreçtir. Lenin'in dediği gibi "barışçıl ittifaklar savaşlara zemin hazırlarlar ve savaşlardan doğarlar". Öyle

de oluyor. Belirttiğimiz ittifakların hepsi II. Dünya Savaşı'nın sonuçlarıdır ve uzun bir "nefes alma" dönemini ifade ettiler. Artık bu "nefes alma" yerini, yeni savaşçı gelişmelerin alacağı döneme bırakmaktadır.

Artık hiçbir güç Alman emperyalizmini ABD'nin güdümüne sokamaz. Artık hiçbir güç Japon emperyalizmini ABD'nin hegemonyasına sokamaz. ABD, NAFTA'sını kurmuş, Alman emperyalizmi AB'yi kurmuş, Japonya da pasifik bölgesinde boş durmuyor. Bu ekonomik birlikler, bu alanların nihai olarak paylaşılmış oldukları anlamına asla gelmiyor. Bu alanların ötesinde emperyalist rekabetin bölgesel savaşlarla sürdürüldüğü alanlar var: Balkanlar, Ortadoğu, Kafkasya. Orta Asya da bu gelişmelere gebe.

Dünya, emperyalistlerin kartlarını yeniden karıştırdıkları bir sürece girdi: Emperyalistler arası çelişkilerin derinleşmesinin ve kapsamlaşmasının ifadesi olan bu süreçte emperyalist ülkeler arasında yeni düşmanlıklar doğacak, dünya hegemonyası için ölüm-kalım savaşına doğru gidilecektir. Kapitalist/emperyalist dünya çıkarları taktiksel olarak aynı olan güçlere/koalisyonlara bölünecektir. Bu bölünme nasıl somutlaşır, bunu bilmiyoruz, ama savaşmak için, dünyayı yeniden paylaşmak veya mevcut paylaşımışlığı korumak için

yeni koalisyonlaşmada ABD, Almanya, Japonya ve Rusya belirleyici rol oynayacaklardır. (Bu ülkelere Çin'i de katabiliriz.)

Bütün gelişmeler, yukarıda tanımladığımız emperyalistler arası ilişkilerde iki temel eğilimden, birleştirici olanın hakim olduğu süreçten çıktığımızı ve Lenin'in bir istisna dediği eğilimin giderek ağır basacağı/basıyor olduğu sürece girdiğimizi gösteriyorlar. Bu eğilimi Lenin şöyle tanımlıyordu.

"Kapitalizmin bu eğiliminin (birleştirici eğilim –çn) bir istisnası... emperyalist savaşın, şimdi bütün dünyayı kendi aralarında paylaşmış olan emperyalist güçleri... birbirlerine düşman gruplara, düşman koalisyonlara bölmüş olmasıdır. Bu düşmanlık, bu mücadele, bu ölüm-kalım dalaşı, belli koşullarda bütün ülkelerin emperyalistlerinin ittifakını olanaksız kılıyor" ve "bütün ülkelerin emperyalistlerinin genel ittifakı... politikanın itici gücü..." olmuyor.

Kapitalizmin genel krizinin dördüncü aşaması (revizyonist blokun dağılması, emperyalistler arası çelişkilerin keskinleşmesi, dünya pazarının yeniden bütünleşmesi) böyle bir sürece girildiğinin açık ifadesidir. Bu sürecin sonucu, ya emperyalist savaştır, ya da emperyalist savaşı önleyecek devrimdir. Üçüncü bir yol yoktur.

"RUSYA'DA BİR HAYALET DOLAŞIYOR..."

Bilimsel sosyalizmin kurucuları Marks ve Engels'in bundan yaklaşık 150 yıl önce yayımladıkları "**Komünist Partisi Manifestosu**" şu sözlerle başlıyordu:

"Avrupa'da bir hayalet dolaşıyor-komünizm hayaleti. Eski Avrupa'nın bütün güçleri bu hayaleti defetmek üzere kutsal bir ittifak içine girdiler: Papa ile çar, Metternich ile Guizot, Fransız radikalleri ile Alman polis ajanları." (Marks-Engels, **Seçme Yapıtlar**, Cilt 1, s. 131) Emperyalist burjuvazinin ve yeni Rus büyük burjuvazisinin sözcülerinin 17 Aralık 1995 seçimlerine ilişkin değerlendirmeleri, onların da Rusya'da dolaşmaya başlayan komünizm hayaletinden fena halde kaygılanmaya başladıklarını gösteriyor. İngiltere'de yayımlanan *Independt on Sunday* gazetesinin 19 aralık tarihli sayısında yazan burjuva köşe yazarı, "Rusya'da bir hayalet dolaşıyor; dirilen komünizmin hayaleti" derken, ABD emperyalizminin sözcülerinden *New York Times*'in aynı tarihli sayısının "Gene Komünistler" adlı başyazısında şunlar söyleniyordu:

"Daha bundan beş yıl önce Komünist Partisi'nin yöneticileri Moskova'daki bürolarından, dosyalarını telaş içinde yok ederek kaçarlarken, partinin varlığının kendisi tehlikeye girmiş gözüküyordu. Ne yazık ki, pazar günü yapılan parlamento seçimleri

bu kuşkuyu silmiş süpürmüştür." ABD mali sermayesinin sesi *Wall Street Journal* ise, gene 19 aralık tarihli sayısında, Beyazsaray Basın Sözcüsü Mike McCurry'nin Zuganov ve adamlarını kastederek "bunlar eski bolşeviklerden değil" demesine göndermede bulunarak,

"Rusya'nın işverenler toplumunun, Beyazsaray Basın Sözcüsü Mike McCurry'nin dünkü açıklamasına bakarak rahatlayacağı söylenemez" diyordu. Beyaz Saray sözcüsünün, "tek parti diktatörlüğü"ne, "sovyet dönemi komünizmine dönüşe" karşı olduğunu, çok partili bir siyasal sistemden, özel sektörün ve yabancı sermayenin varlığından yana olduğunu gizlemeyen ve seçimlerden birinci parti olarak çıkan Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin önderliği için söyledikleri doğru. Ancak, bunun, dünya emperyalist burjuvazisini ve Rus gericiliğini rahatlatmaya yetmediği ve yetmeyeceği daha da doğru. Onları korkutan kuşkusuz, G. Zuganov ve çevresindeki – revizyonist SBKP'nin rahle-i tedrisinden geçmiş– **apparatçik**'ler ve bürokratlar değil elbette. Onlar, açlığa, yoksulluğa, işsizliğe, evsizliğe ve geleceksizliğe mahkum edilmiş ve gerçekten de zincirlerinden başka yitirecek bir şeyleri kalmamış olan on milyonlarca işçinin, işsizin, emekçi memurun, işçi ve emekçi memur emeklisinin, aydınının simgelediği dipten gelen dalgadan

korkuyorlar. Onlar, 1 Mayıs'larda, faşizme karşı kazanılan büyük zaferin 50. yıldönümünde ve 7 kasımlarda ellerinde Lenin'in ve Stalin'in posterleriyle yürüyen, Ekim 1993'de parlamento binası, Ostankino TV istasyonu önlerinde ve Moskova'nın diğer semtlerinde Yeltsin'e bağlı askeri birliklerle çatışmalarda 2 bin dolayında şehit veren ve Lenin'in ve Stalin'in sosyalist Sovyetler Birliği'nin restorasyonu için canını vermeye hazır komünistlerden ve sınıf bilinçli işçi ve emekçilerden korkuyorlar. Ve onlar, 500 bin dolayında üyesi bulunan Rusya Federasyonu KP'nin sol kanadında yani tabanında ve orta kademelerinde yer alan komünist potansiyelin, Rusya'daki dev boyutlu komünist potansiyelin yalnızca küçük bir bölümünü kapsadığını sezdikleri için korkuyorlar.

43 partinin yarıştığı ve seçmenlerin yaklaşık yüzde 65'inin katıldığı 17 Aralık Duma (alt meclis) seçimleri Ekim Devrimi'nin ülkesini bir kez daha dünya kamuoyunun ilgisinin odağına yerleştirdi. Rusya Federasyonu KP'nin oyların beşte birinden fazlasını aldığı seçimlerde, yalnızca dört parti –RFKP, Liberal Demokratik Parti, Yurdumuz Rusya Bloku ve Yabloko Bloku– ülke ölçeğindeki yüzde 5'lik barajı aşabildiler. 17 Aralık 1995 seçimlerinin sonuçlarının, iki yıl önceki 12 Aralık 1993 seçimlerinin sonuçlarıyla karşılaştırılması, ABD, Avrupa ve Rusya gericiliğinin paniğe kapılmasının ve yükselen komünizm dalgasına karşı bir bağlaşma arayışı içine girmelerinin nedenini anlamaya yeter. (Bkz.Tablo)

PARTİ	1993	1995
RFKP (Zuganov)	12.4	21.9
Liberal Demokratik Parti (Jirinovski)	22.9	11.1
Yurdumuz Rusya Bloku (Çernomirdin)	...	9.6
Yabloko Bloku (Yavlinski)	7.9	8.4
Rusya'nın Demokratik Tercih (Gaydar)	15.5	4.8
Rusya Kadınları (Fedulova)	8.1	4.5
Rus Toplulukları Kongresi (Skokov-lebed)	...	4.3
Komünistler-Emekçi Rusya (Anpilov)	...	4.2
Svyatoslav Fedorov'un Partisi	...	4.1
Tarım Partisi (Lapşin)	8.0	3.0

Rusya'da yürürlükte olan seçim sistemine göre Duma'daki sandalyelerin yarısı, yüzde 5 barajını aşan partiler arasında orantılı temsil sistemine göre dağılıyor. Sandalyelerin diğer yarısı ise, seçime bireysel olarak katılan –partili ya da bağımsız– parlamenter adayları içinden, her seçim bölgesinde en fazla oy alanlara gidiyor. Bu yazının kaleme alındığı günlerde, Duma'daki sandalye dağılımı tam olarak kesinleşmemişti. Guardian gazetesinin 23 aralık tarihli sayısında yayımlanan, kesin olmayan sonuçlara

göre sandalyelerin dağılımı şöyleydi: RFKP-Tarım Partisi Bloku: 189, Bağımsızlar: 77, Liberal Demokratik Parti: 51, Yurdumuz Rusya Bloku: 54, Yabloko Bloku: 46, Liberal Merkeziler ve Milliyetçiler: 19, Rusyanın Demokratik Tercih: 9, Rus Toplulukları Kongresi: 5.

Kamuoyu yoklamaları, daha seçimden çok önce Yeltsin kliğinin partisi olan ve başını Başbakan V. Çernomirdin'in çektiği Yurdumuz Rusya Bloku'nun ve daha radikal

kapitalist ekonomik reformlardan yana olan partilerin –Rusya'nın Demokratik Tercih ve Yabloko– güç yitireceğini gösteriyordu. Ağustos 1995'de Yurdumuz Rusya Bloku, Sverdlovsk'da yapılan yerel seçimi yitirdiğinde, New York Times gazetesi, B. Yeltsin'in büyük olasılıkla Rusya'daki politikacılar arasında en az sevilen olduğunu belirtmişti. Eylül 1995'de Volgograd (eski adı Stalingard)'daki yerel Duma seçimlerinde RFKP'nin 24 sandalyeden 22'sini kazanması, dumanın adını sovyet olarak değiştirmesi, dipten gelen dalganın bir başka habercisi olmuştu. Aslına bakılırsa, yeni Rus büyük burjuvazisinin ve Rus gericiğinin ABD ve Batı Avrupa emperyalistleriyle yakın işbirliği içindeki kesimlerinin temsilcisi olan Yeltsin kliğinin, özellikle 1992 yılından bu yana uyguladığı iç ve dış politika yalnızca burjuvazi ile proletarya ve sömürücü sınıflarla sömürülen sınıflar arasındaki çelişmeleri keskinleştirmekle kalmadı; Rusya'yı gerçek bir kaosun, görülmemiş bir yıkımın ve yaşamın bütün alanlarını etkileyen bir bunalımın girdabına sürükledi. Bu politikalar, Rusya işçileri ve emekçileriyle emperyalizm, Rus burjuvazisinin farklı kesimleri ve egemen büyük Rus burjuvazisi ile Rus olmayan halklar arasındaki çelişmeleri de keskinleştirdi ve Rusya'yı bir patlama noktasına getirdi. UNICEF'in hazırladığı bir rapora göre, 1989-95 yılları arasında Rusya'da gerçek ücretler yüzde 36.2 arasında düşerken, suç oranı yüzde 61.9 oranında ve 20-39 yaşları arasındakilerin ölüm oranı yüzde 72.8 oranında artmıştı. Bir somun ekmeğın fiyatının 3.000 ruble olduğu bu ülkede, sayıları 30 milyonu geçen işçi ve memur emeklilerinin eline ayda yalnızca 55 bin ruble (11 Dolar) geçerken, yeni Rus büyük burjuvazisinin üyeleri Fransa'nın Cannes, Nice gibi kentlerinin Akdeniz'e bakan tepelerinde fiyatları 600 milyon dolardan 9 milyar dolara kadar uzanan villalar satın alabilmektedirler. Gelinek noktada bir dizi burjuva analist bile Rusya'da ve Doğu Avrupa'da "demokratik bir kapitalizm düşünün bir karabasana

dönüştüğünü" ve "1992'den bu yana uygulanan ekonomik önlemlerin ulusun yarısını yoksullaştırırken, devlet destekli bir yozlaşmayı zincirlerinden boşandırdığını ve nüfusun yüzde 5 ile 8'ini zenginleştirdiğini" kabul etmek zorunda kalıyorlar. Ağustos 1991'deki başarısız darbe girişiminden sonra Sovyetler Birliği'nin ve revizyonist SBKP'nin resmen dağıtılması ve aynı zaman diliminde bürokratik devlet kapitalizminin çözülmesi/yazgısını bütünüyle ABD ve Avrupa emperyalistlerinin yazgısına bağlamış olan yeni Rus büyük burjuvazisinin yükselişi, Rusya işçileri ve emekçileri de içinde olmak üzere eski Sovyetler Birliği işçileri ve emekçilerinin görülmemiş bir yoksullukla, işsizlikle, açlıkla ve evsizlikle yüzyüze gelmelerine yol açtı. Yanısıra sosyalizmin kazanımlarının son kalıntılarını da tasfiye eden ve ülkeyi mafyavari yöntemlerle yöneten ve soyan barbar ve açgözlü yeni Rus büyük burjuvazisi onu korkunç bir ahlaksal, kültürel ve tinsel yozlaşmanın ve ulusal aşağılanmanın batağına sürükledi. İki yıl önce, 12 Aralık 1993 seçimlerinde başını V. Jirinovski'nin çektiği faşist partinin –Liberal Demokratik Parti– oyların yüzde 22.9'unu alarak birinci parti haline gelmesi, aslında Rusya işçi ve emekçilerinin, içine sürüklendikleri kapitalist cehenneme duydukları tepkinin çarpıtılmış bir tarzda dile gelmesinden başka bir şey değildi. İrrasyonel ve grotesk öğelerinden arındırıldığında Jirinovski'nin seçim kampanyası sırasında yürüttüğü propagandanın ana öğelerini, Rusya işçi ve emekçilerinin geniş kesimlerinin ivedi özlem ve istemlerinin oluşturduğunu görmemek olanaksızdır. Aslında, çıkarları belli ölçülerde ABD ve Batı Avrupa emperyalistlerinin ve bu emperyalistlere bağımlı yeni Rus büyük burjuvazisinin çıkarlarıyla çelişen ve Rusya'yı yeniden büyük bir emperyalist devlet haline getirmek isteyen burjuva kesimlerinin çıkarlarını savunan Jirinovski kliği, altı ayda herkesin yaşam düzeyini iki katına çıkaracağından, örgütlü suç çetelerinin kökünü kazıyacağından söz ettiği ve "ben dizleri üzerine

çökmüş olan Rusya'yı ayağa kaldıracağım" dediği zaman, yalnızca görülmemiş boyutlara varan sömürü ve yoksullaşmaya ve ahlaksal, kültürel ve tinsel yozlaşmaya değil, aynı zamanda ulusal gururunun Batı emperyalist burjuvazisi tarafından ayaklar altına alınmasına da karşı çıkan Rusya işçi ve emekçilerinin meşru tepkisini ve öfkelerini dile getiriyordu. Clinton'lar, Kohl'ler, Mitterand'lar, Major'lar ve onların Rus ortakları, insanlığın uygarlık ve kültür hazinesine büyük katkılarda bulunmuş, çağımıza damgasını vuran Ekim Devrimi'ni gerçekleştirmiş ve dünyanın altıda birinde sosyalizmi inşa etmiş olan bu şanlı ve büyük halkın ruhlarını ve kişiliklerini, kendilerine satmış olan bir sarhoşlar, uşaklar ve katiller çetesi tarafından yönetilmeyi kabul etmeyeceğini açık bir dille anlatan Aralık 1993 seçimlerinin mesajını kavrayamadılar. Rüzgar eken ve karşılığında fırtına biçen emperyalist şefler ve onların Rus ortakları, şimdi Rusya'da ikinci bir Ekim Devrimi'nin mayalanmasına tanık oluyorlar.

Kısa erimde, 17 Aralık 1995 seçimlerinin sonuçlarının, yeni Rus büyük burjuvazisinin iktidarı için bir tehdit oluşturduğu ya da uygulanmakta olan pro-emperyalist ve vahşi kapitalist ekonomik politikalarda köklü bir değişikliğe yol açacağı söylenebilir. 12 Aralık 1993 seçimleriyle birlikte kabul edilen Anayasa, adeta bir diktatör konumuna getirdiği devlet başkanına çok geniş yetkiler veriyor. ABD ve Batı Avrupa emperyalist burjuvazisinin ve yeni Rus büyük burjuvazisinin çıkarlarını ve Ekim 1993 olaylarından sonra ülkedeki siyasal güç dengesini yansıtan bu antidemokratik Anayasaya göre, hükümet ve başbakan, parlamentoya değil, devlet başkanına bağlılar. Seçimle göreve gelen alt meclise (Duma) ve atamayla göreve gelen üst meclise (Federasyon Konseyi) çok sınırlı yetkiler tanıyan Anayasa'ya göre kilit bakanlıklar – içişleri, savunma, güvenlik servisleri ve dışişleri bakanlıkları– başbakana değil, devlet başkanına karşı sorumlular. Ülkeyi

kararnamelerle yönetme hakkına sahip olan devlet başkanı, atadığı başbakan adayını üst üste üç kez reddetmesi, ya da üç ay içinde iki kez güven oylamasına gitmesi halinde parlamentoyu feshedebiliyor. Atamayla göreve gelen üst meclisin seçimle göreve gelen alt meclisin, devlet başkanının da üst meclisin kararlarını onaylamama yetkisi de bulunuyor. Ancak, Ekim 1993 olayları sırasında ve sonrasında, başta ABD olmak üzere dünya emperyalist burjuvazisinin ve Rusya içindeki bağlaşıklarının desteğiyle rakiplerini –sokaktaki komünist ve devrimci muhalefet ve parlamentoda üslenmiş bulunan Rustkoy-Hasbulatov kliği– geçici bir yenilgiye uğratabilmesinin ardından, tartışmalı koşullarda yapılan ve onaylanan Anayasa, Yeltsin kliğinin son derece gerici yönetimini gözlerden saklayan bir asma yaprağı işlevini de yerine getiremiyor. Ekim Devrimi'nin ülkesini, ancak en gerici çevrelerin savunmaya kalkışabildiği despotik metodlarla yönetmeye çabalayan, her adımında –Batılı emperyalistlerin ve onların sözcülerinin ikiyüzlü bir tarzda yüceltmeye çalıştığı– burjuva demokrasisinin normlarını ayaklar altına almakta bir sakınca görmeyen Yeltsin kliğinin ve bağlaşıklarının meşruiyet temeli son derece zayıftır. Onlar, yalnızca Ağustos 1991'deki başarısız darbe girişiminin ardından Sovyetler Birliği'ni ve revizyonist SBKP'yi resmen feshetmekle ve dağıtmakla sorumlu tutulmuyorlar. Ekim 1993'de, sözümona savundukları burjuva demokrasinin sembolü olan parlamentoyu topa tutan, ardından Ruskoy-Hasbulatov kliğini desteklediği gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ni feshedip bu kuruma kendi adamlarını atayan, Rusya'yı bütünüyle Batılı emperyalistlere ve türedi Rus büyük burjuvazisine satan, yakın çevresi bütünüyle skandallara ve yolsuzluklara batan, parlamentonun göstermelik bir onayına bile gerek duymaksızın giriştiği haksız savaşta Çeçenistan'da iki taraftan yaklaşık 20.000 kişinin ölümüne yol açan vb. Yeltsin kliğinin, yalnızca Rusya işçileri ve emekçileri tarafından

değil, küçük burjuvazinin, aydınların ordu-
nun ve orta burjuvazinin geniş kesimleri
tarafından giderek daha büyük ölçüde
reddedilmekte ve yalıtılmakta olduğu yad-
sınamaz. Daha radikal kapitalist ekonomik
reformlardan yana olan eski başbakanlar-
dan ve Rusya'nın Demokratik Tercihi Parti-
si'nin önderi Gaydar'ın, Aralık 1994'de Rus
ordusunun Çeçenistan'a saldırmasını ge-
rekçe göstererek Yeltsin kliğiyle bağlarını
koparması, editörü bir zamanlar Yeltsin'in
yakın başlaştığı olan Obschaya Gazeta'nın
1995'in başlarında iki sütuna manşet olarak
yayımladığı bir yazısında, B. Yeltsin'in yasa-
ların, tarihin ve halkın huzurunda suçlu
olduğunu ilan etmesi, ordu içinde Yeltsin
karştı havanın yaygınlaşması ve A. Ruts-
koy, A. Lebed ve B. Gromov gibi generalle-
rin Haziran 1996'da yapılması öngörülen
devlet başkanlığı seçimlerinde aday ola-
caklarını açıklamaları, 17 Aralık seçimlerin-
den bir hafta kadar önce, Yabloko Blo-
ku'nun önderi Yavlinski'nin, "Beni gerçek
muhalafet olarak görmüyorlar. Halk hükü-
metten o kadar nefret ediyor ki, ancak ona
sonuna kadar karşı olan güçleri destekli-
yor" demesi, Yeltsin kliğinin ve başlaştıklarının
ne derece yalnızlaştığını ve nasıl bir
öfke ve nefret dalgasıyla kuşatıldığını yete-
rince sergiliyor. Ancak, ABD ve Batı Avrupa
emperyalistlerinin desteğinin yanısıra,
özellikle Aralık 1993 seçimlerinden sonra
Rus bürokratik burjuvazisinin ve eski devlet
aygıtının temsilcilerinin bir bölümünün de
desteğini almaya yönelen, yeni Rus büyük
burjuvazisinin temsilcisi Yeltsin kliği ve
onun temsil ettiği güçlü egemen sınıf kat-
manı, iktidarı ve ayrıcalıklarını kolay kolay
teslim etmeyecektir. The World Today adlı
derginin 17 Aralık 1995 seçimlerinden
önce yayımlanan Aralık 1995 tarihli sayı-
sında yayımlanan "Rusya'nın Terci-
hi: Seçimler mi, Yoksa Rövanş mı?" başlıklı
yazısında P. Frank gerçek iktidarın başkan,
danışman ve yardımcılarının elinde oldu-
ğunu belirttikten sonra şöyle devam edi-
yordu:

"Bu çevre pek çok bakımdan hükümetin
kendisinden daha güçlü ve etkili hale gel-
miş bulunuyor. Bu çevre içinde yer alan
kişiler muazzam bir iktidara, saygınlığa,
ayrıcalık ve avantajlara sahipler. Ancak
onlar, seçmenler bir yana, hükümete ya da
parlamentoya karşı da herhangi bir sorum-
luluk taşıyorlar; Yeltsin'in dostu ve koru-
yucusu General A. Korzakov, Savunma
Bakanı P. Graçev, Federal Güvenlik Servi-
si'nin başı ve Korzakov'un yakın çalışma
arkadaşı General Barsukov gibi güçlü kişi-
ler sessizce bir yana çekilmeyi kabul etme-
yeceklerdir. Yeni Rus işadamları topluluğu
da bu son yıllarda elde ettiği zenginliği,
amansız bir savaşım vermeden bırakmaya
yanaşmayacaktır." B. Yeltsin'in danışmanla-
rından G. Satarov'un "komünistler" in se-
çimleri kazanması halinde, başkan ve çev-
resinin ve işadamlarının mülkiyet ve ikti-
darlarını korumak için bir askeri darbe
gerçekleştirmek ve Franko İspanyası ya da
Pinochet Şilisi türünden bir rejim kurmak
zorunda kalacağını söylemesi ve 17 Aralık
seçimlerinden hemen önceki günlerde
General A. Borzakov'un, B. Yeltsin'in eşi
Neina'nın ve ardından da B. Yeltsin'in ken-
disinin televizyona çıkarak, "komünistler" e
oy vermeleri durumunda işlerin daha da
kötüye gideceğini ve böyle bir gelişmenin
kabul edilemeyeceğini söyleyerek kitlelere
gözdağı vermeye kalkmaları, iktidardaki
kliğin yaklaşımını herhangi bir kuşkuyla yer
bırakmayacak biçimde ortaya koyuyor.
Herhalde Rusya'daki koşulların –
yasamanın, özellikle Duma'nın herhangi bir
gerçek otoriteye sahip olmaması ve Yeltsin
kliğinin ülkeyi mafyavari yöntemlerle 'yö-
netiyor' olması– komünistlerin ve sınıf bi-
linçli işçi ve emekçilerin pasifist ve parla-
mentarist hayaller beslemelerine olanak
vermediğini, bunun da kötü değil, iyi bir
şey olduğunu kesinkes söyleyebiliriz. Onlar,
özelde iktidardaki burjuva fraksiyonunu ve
genelde Rusya burjuvazisini, ancak sokak-
larda, meydanlarda, fabrikalarda vb. silah
elde savaşarak yıkabileceklerini ve prole-
tarya diktatörlüğünü ancak bu yolla kura-

bileceklerini kendi özdeneyimlerinden her ay, her gün, her saat anlıyor ve öğreniyorlar. Engels, bundan yüz küsür yıl önce, "Genel oy, işçi sınıfının olgunluk düzeyinin göstergesidir. O, bugünkü devlette bunun ötesinde bir anlam taşımaz ve taşımayacaktır." (K. Marks-F. Engels, **Collected Works**, Cilt 26, s. 272) demişti. Rusya'daki parlamento seçimlerinin de, siyasal iktidarın ezilen ve sömürülen sınıfların eline geçmesinin yolunu açmayacağı ve açamayacağı, ama bu ülkenin işçi ve emekçi yığınlarının siyasal olgunluk düzeyini ölçmeye yarayan bir göstergeden başka bir şey olmayacağı ve olamayacağı açıktır.

Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin (RFBK), 17 Aralık 1995 seçimlerinden birinci parti olarak çıkması, doğal olarak hem bu partinin siyasal niteliği üzerine tartışmaların yoğunlaşmasına, hem de komünist güçlerin yeniden iktidara gelme şansının olup olmadığının ciddi bir biçimde sorgulanmasına yol açtı. "Komünist" adını taşımasına, partinin önderi Züganov'un, kendileri için uygun buldukları "komünist" adını değiştirmeyeceklerini söylemesine ve eski başbakanlardan Y. Gaydar'ın RFBK için,

"Bizim komünistlerimiz, Doğu Avrupa'nın büyüleyici ve zararsız komünistlerinden tamamen farklıdır. Onlar hiçbir şey öğrenmemiş ve değişmemişlerdir" demesine karşın, bu parti gerçekte bir komünist partisi değildir. Özellikle, son seçim kampanyası sırasında kullandığı propaganda temalarından RFBK'nin; Yeltsin kliğinin iç ve dış politikalarını sert bir biçimde eleştirdiği, ABD ve Batı Avrupa emperyalistlerinin Rusya'nın içişlerine müdahale etmelerine, devlet işletmelerinin yeni Rus büyük burjuvazisine ve eski Rus bürokrat kapitalistlerinin bir bölümüne peşkeş çekilmesine karşı çıktığı, kilit sanayi dallarının ulusallaştırılmasını ve yoksulları ve yaşlıları koruyan sosyal güvenlik sisteminin yeniden kurulmasını savunduğu, NATO'nun Doğu Avrupa ülkelerini kucaklayacak tarzda genişlemesine ve Yeltsin kliğinin despotik ve anti-

demokratik yönetim biçimine karşı çıktığı, sayıları onbinlere varan örgütlü suç çetelerine karşı sert bir savaşım yürütülmesinden yana olduğu biliniyor. RFBK'nin Volgograd sanayi bölgesinin sokaklarını süsleyen seçim posterlerinde şunlar yazılıydı:

"Eğer aç çocuklarınızın ve yaşlı yakınlarınızın gözlerine bakamıyorsanız; eğer aşağılanmakta ve soyulmakta olan Rusya'nın durumundan utanç duyuyorsanız ve eğer herkesin çalışma, konut, sağlık bakımı ve güvenli bir yaşlılık haklarından yararlanmasından yanaysanız, oylarınızı komünist adaylara verin."

7 Kasım 1995'te yani Ekim Devrimi'nin 78. yıldönümünde Rusya'nın ve eski Sovyetler Birliği'nin hemen hemen tüm önemli kentlerinde –Moskova'dan Leningrad'a, Vladivostok'tan Arkangel'e, Novgorod'dan Vladikafkas'a, Volgograd'dan Bişkek'e, Kiev'den Erivan'a kadar– yüzbinlerce insanın katıldığı gösteri ve yürüyüşler yapıldı. Kızıl bayraklar, Lenin ve Stalin'in posterlerinin yanısıra sosyalizmin ve sovyet iktidarının yeniden kurulmasını isteyen pankartlar taşıyan kitlelerin ve komünistlerin yer aldığı bu eylemlerin çoğu RFBK ve Komünistler-Emekçi Rusya (Rusya Komünist İşçi Partisi'nin seçim bloku) tarafından düzenlenmişti. Ancak RFBK, 17 Aralık 1995 seçimleri öncesinde Rusya Komünist İşçi Partisi'nin ortak bir seçim bloku örgütlemeye önerisini reddedecekti. RFBK'nin devrimci bir programa sahip olmadığı biliniyor. Doğu Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki revizyonist ya da eski revizyonist partiler gibi, RFBK de 'karma ekonomi'den ve Batılı emperyalistlerin Rusya'ya yatırım yapmalarından yana. Partinin 1994'de yapılan son kongresinde G. Züganov'un başını çektiği parti önderliği sert eleştirilere ve sosyal demokratik bir çizgi izlediği yolunda suçlamalara hedef oldu. Nesnel olarak ulusal burjuvazinin çıkarlarını savunan G. Züganov ve ortakları, bir yandan Batılı emperyalistlerin ve onlarla sıkı işbirliği içinde olan Rus büyük burjuvazisinin, diğer

yandan da Rusya işçi ve emekçilerinin ve RFKP'nin tabanında ve orta kademelerinde varlığını güçlü bir biçimde duyuran komünist potansiyelin karşıt yöndeki baskısı altında bulunuyorlar. 7 kasımda yapılan Ekim Devrimi kutlamaları sırasında, Lenin'e göndermede bulunarak Rusya'da tıpkı 1917'de olduğu gibi, yönetenlerin eskisi gibi yönetemez hale geldiği ve yönetilenlerin de eskisi gibi yönetilmeyi kabul etmedikleri bir devrim durumunun oluşmakta olduğunu belirten G. Züganov'un aynı ay içinde ABD Ticaret Odası temsilcileriyle yaptığı konuşmada,

"Bizimkilerin iktidara gelmesi halinde geleceğe güvenle bakabilirsiniz" demesi, RFKP'nin önderlik kademesinin durumunu üç aşağı beş yukarı anlatıyordu. Seçimlerden önce, programındaki "bütün ülkelerin işçileri birleşiniz" sloganını kaldıran, Sovyetler Birliği'nin restorasyonu istemini dile getirmekten vazgeçen ve Ortodoks Kilisesi'yle flörte başlayan RFKP önderliği, iktidarın kokusunu aldığı ölçüde gerçek siyasal niteliğini daha net ve anlaşılır bir biçimde sergileme gereği duyuyor. Rus askeri birliklerinin Çeçenistan'a saldırılarından yaklaşık bir ay sonra, 8 Ocak 1995'de, Rusya'nın Avrupa Birliği'ne katılmasının,

"Avrupalıların Çeçenistan'daki çatışmaya akılcı ve uygar bir çözüm bulunmasına olanak sağlayacağını" belirten G. Züganov, seçim kampanyası sırasında da, bir yandan işçi ve emekçi yığınlarını devrimci ve komünist lafazanlıkla etkilemeye çalışırken, bir yandan da yabancı ve yerli sermayeye güvenceler vermeye, kendilerinin "Rusya'nın yeni girişimci sınıfıyla yanyana yaşamaktan yana" olduklarını söylüyordu. G. Züganov ve ortaklarının, kendilerinin de bir parçasını oluşturdukları Rus burjuvazisiyle ve hatta Batılı emperyalistlerle yan yan yaşamaları pekala olanaklıdır. Ancak, RFKP'nin, çoğunluğu eski revizyonist ve kapitalist sovyet parti ve devlet fonksiyonerleri ve bürokratlarından oluşan, önderliğinin niteliği ve siyasal çizgisiyle, bu par-

tinin orta kademelerinde ve özellikle de alt kademelerinde yer alan komünist ve devrimci potansiyelin uzun süre yan yana yaşayamayacağı bellidir. Şimdiden birleşik bir parti görüntüsü vermeyen ve bağrında bir "RFKP İçinde Lenin konumu" ya da "RFKP'nin Leninist Seksiyonu" gibi özerk örgütler barındıran bir örgütün önümüzdeki dönemde sağ ve sol kanatları arasındaki savaşımın kızışmasıyla parçalanacağı kesin gibidir. Rusya'da tüm toplumsal çelişmelerin son derece keskin olması ve daha da keskinleşmeye devam etmesinin yanısıra, RFKP'nin solunda yer alan RKİP ve Tüm Birlik Bolşevik Komünist Partisi (TBBKP) gibi –komünizme doğru evrilmekte olan– parti ve örgütlerin siyasal pratiklerinin ve teorik eleştirilerinin bu süreci hızlandıracağı söylenebilir.

17 Aralık seçimlerinin ilk sonuçları ortaya çıktığında B. Yeltsin önceleri sözümona katı ve uzlaşmaz bir tavır takınmaya çalıştı. Batılı emperyalistlerin ve Rus büyük burjuvazisinin bu aşağılık temsilcisi, Başbakan V. Çernomirdin'i "komünistler" in bir seçim zaferi durumunda bile değiştirmeyeceğini ve Rusya'nın "tutulmuş olan reformlar yolundan hiçbir koşul altında vazgeçemeyeceğini" belirtti. Rusya devlet başkanı, seçimlerden birkaç gün sonra Alman şansölyesi H. Kohl'u telefonla arayarak ona, yeni Duma'nın "reform havasını" muhafaza edeceğini ve kendisinin Duma ile "yapıcı bir işbirliği" içinde olacağını söyledi. Ama kazın ayağının hiç de öyle olmadığını belirttileri ortaya çıkmaya başlamıştı bile. Altmış büyük Rus bankasının oluşturduğu Golden Club (Altın Kulüp)'ün Başkanı M. Bazanov, hükümetin "toplumsal sorunların çözümünü konusunda daha aktif" davranacağı biçiminde bir değerlendirme yaparken, kapitalist ekonomik reformlara karşı çıkan güçlerin, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının baş sorumlularından biri olarak gördüğü Başbakan Yardımcısı S. Şehray 25 Aralık'ta görevinden ayrıldı. Kendisini başkalarının da izlemesi bekleniyor. 27 Aralık

tarihli gazeteler ise, özelleştirme çabalarının bir parçası olan Rus telekom şirketi Sviazinvest'in yüzde 25'lik payına talip olan İtalyan devlet telekom şirketi Stet'in 1 milyar 400 milyon dolar değerindeki bu yatırım girişiminden son anda çekildiğini yazmaktaydı. Başkan B. Yeltsin'in ekonomi danışmanı A. Lıvşits, Stet'in bu kararının "komünistler" in parlamento seçimlerinde gösterdiği başarıyla doğrudan ilintili olduğunu itiraf ediyordu. Öte yandan, B. Yeltsin, 1995'in son günü yayımladığı yeni yıl mesajında, "1996 yılında temel görevimiz, bugün Rusya'da yoksul durumda bulunanların daha iyi yaşamaya başlamasını sağlamak olacaktır" dedikten sonra, ücretlerin ve emekli aylıklarının zamanında ödenmemesi sorununun çözüleceğine söz verdi. Bunu sağlayamayan görevlilerin, kendisi tarafından kovulmadan görevlerinden ayrılmaları gerektiğini söyledikten sonra, "hırsızlık" olarak nitelendirdiği mali skandalların sorumlularını suçladı. Herhalde, halkımızın "söyleyene değil, söyletene bak" atasözü bu gibi durumlar için çıkarılmıştır.

17 Aralık seçimlerinin bir başka sonucu, onun, Yeltsin kliğini, ABD ve Batı Avrupa emperyalistleriyle, NATO'yla, IMF'yle vb. olan son derece sıkı ilişkilerini dengelemeye ya da en azından kamufle etmeye zorlamış olmasıdır. Aslında bu seçimlerden, B. Yeltsin'in desteklediği Yurdumuz Rusya Bloku'nun ve emperyalist Batı'yla şu ya da bu ölçüde özdeşleşen partilerin yenik çıktığını, öte yandan –farklı, hatta karşıt neden ve gerekçelerle de olsa– emperyalist Batı'ya karşı çıkan ya da öyle gözükken partilerin ise kazançlı çıktığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla, bu seçimler, diğer şeylerin yanı sıra, Rusya işçilerinin ve emekçilerinin emperyalistler tarafından ezilmeye, sömürülmeye ve aşağılanmaya kesin bir biçimde karşı çıktığını göstermiştir. B. Yeltsin'in 17 Aralık seçimlerinden hemen sonra, 18 Aralık'ta, 1996 baharında Çin Halk Cumhuriyeti'ni ziyaret ederek bir dizi anlaşma imzalayacağını ve böylece Rusya'nın dış politika-

sını "dengeleyeceğini" açıkladıktan sonra büyük bir açıklıklarla, "Batı'nın kuyruğuna takılmakla suçlanmamıza olanak yaratmamalıyız" demesi, onun bu mesajı aldığını gösteriyor. Bunu, 29 Aralık'ta, Başbakan Yardımcısı O. Davidov'un –ABD'nin uzun süredir yalıtılmaya çalıştığı– İran'ı, "Rusya'yla stratejik işbirliği içinde olan dost bir devlet" olarak tanımlaması izledi. Kuşkusuz iktidardaki kliğin bu manevralarını, yalnızca Haziran 1996'da yapılacak olan ve önemini kimsenin yadsımaya kalkamayacağı devlet başkanlığı seçimleri öncesinde, kendi konumunu güçlendirmeye yönelik hamleler olarak görmek ve göstermek, yüzeysellik ve dargörüştürlük olurdu. Yeltsin kliği ve onun esas dayanağı olan yeni Rus büyük burjuvazisi, en azından 12 Aralık 1993 seçimlerinden bu yana, "daha dengeli" bir iç ve dış politika yürütmeye, yani kendilerine yeni bağlaşıklar bulmaya ve toplumsal temellerini genişletmeye çalışmaktadırlar. Rusya'nın, "yakın yurtdışı" olarak nitelediği eski Sovyet Cumhuriyetleri üzerindeki etkisini artırmaya yönelik girişimleri, ABD ve Batı Avrupa emperyalistlerinin "Barış İçin Ortaklık" adını verdikleri anlaşmanın yardımıyla Doğu Avrupa ülkelerini NATO'nun ikinci sınıf üyeleri durumuna getirme çabaları, aynı güçlerin Balkanlar'daki ve özellikle eski Yugoslavya'daki gerginlik ve çatışmalardan yararlanarak bu stratejik bölgede siyasal ve askeri etkilerini artırma yolundaki girişimleri, Batı'nın dev petrol şirketleriyle Rus petrol şirketleri arasında Azerbaycan ve Kazakistan'ın petrol ve doğalgaz kaynaklarının işletilmesi konusunda kızıyan savaşım vb. ve Rusya içinde giderek genişleyen ve derinleşen ve komünizme yönelmiş güçlerden ezilen ulus ve milliyetlere, ordunun alt ve orta, hatta yer yer üst kademelerinden çeşitli yerel iktidar odaklarına, geniş işçi ve emekçi yığınlarından özelleştirme vb. yağmasından ve siyasal iktidardan dışlanmış burjuva katmanlara kadar geniş bir yelpazeyi kucaklayan muhalefetin varlığı, Yeltsin kliğini bu yönde adımlar atmaya ya da atar

görünmeye zorlayan temel faktörlerdir. Ne varki, 1993 sonlarından bugüne kadar yaşananlar, esas olarak Batılı emperyalistlerin ve yeni Rus büyük burjuvazisinin çıkarlarının temsilcisi olan Yeltsin kliğinin, petrol, doğalgaz, silah ve uzay ve havacılık sanayilerinde önemli mevzilere sahip olan Rus bürokratik burjuvazisinin ve eski devlet aygıtının bir bölümüyle oluşturduğu bağlaşmanın, onun işlerini kolaylaştırmaya yetmediğini gösterdi. Tüm çelişmelerin son derece keskinleşmiş, sömürücü sınıfların cephesinin iç çatışmalarla parçalanmış ve iktidardaki kliğin toplumsal meşruiyetinin, pro-emperyalist ve halk karşıtı politikaları nedeniyle son derece zayıf olduğu Rusya'da devrimin nesnel koşulları hızla olgunlaşmaktadır. Dünyanın bir dizi bölgesinde ve ülkesinde olduğu gibi, Rusya'da da kilit sorun, işçi sınıfının ve özellikle onun sınıf bilinçli kesiminin, yaklaşmakta olan ikinci Ekim Devrimi'ne önderlik edebilecek kararlılığa, ustalığa ve uzakgörüşlülüğe ve işçi sınıfı ve diğer emekçilerle kopmaz bağlara sahip leninist ve stalinist bir komünist partisini yaratmalarında yatmaktadır.

EK:

Rusya Komünist İşçi Partisi'nin ve Tüm Birlik Bolşevik Komünist Partisi'nin 17 Aralık 1995 seçimlerinde İzlediği Tutum

Siyasal çizgileri konusunda elde yeterli bilgi bulunmayan ve RFKP'nin solunda duran görece önemsiz diğer bazı grupları bir yana bırakacak olursak, bugün Rusya'da komünist ideolojik ve siyasal konuma yakın iki partinin bulunduğunu söyleyebiliriz. Aralarında, yer yer önemli görüş farklılıklarına da rastlanan bu iki parti, önderliğini **V. Anpilov**'un yaptığı **Rusya Komünist İşçi Partisi** (RKİP) ile **N. Andreyeva**'nın yaptığı **Tüm Birlik Bolşevik Komünist Partisi** (TBBKP)'dir. Ekim 1993 olayları sırasında üyeleri çatışmalarda doğrudan yer alan ve aralarında V. Anpilov'un da bulunduğu çok sayıda kadrosu ve sempati-zanı tutuklanan ya da şehit olan RKİP ol-

sun, TBBKP olsun, 12 Aralık 1993 seçimlerini ve ona eşlik eden Anayasa oylamasını, her ikisine de katılan Rusya Federasyonu KP'nden farklı olarak, boykot etmişlerdi. 17 Aralık 1995 seçimleri sırasında TBBKP boykot tutumunu sürdürürken, RKİP, seçimlere oluşturduğu "Komünistler-Emekçi Rusya" adlı blokla katıldı ve en son rakamlara göre oyların yüzde 4,5'ini aldı. Aşağıda, her iki partinin seçim taktiklerine ilişkin açıklamalarından kısa birer parça sunuyoruz. TBBKP'nin görüşleri Orel'de yayımlanan "**Bolşevizm İçin**" adlı gazetede çıkan "**TBBKP Neden seçimleri Boykot Ediyor**" adlı makaleden, RKİP'in görüşleri ise Moskova'da yayımlanan "**Molniya**" adlı gazetede çıkan "**Barikatlara**" adlı makaleden aktarılmıştır.

"TBBKP Neden Seçimler Boykot Ediyor?"

"Duma denen bu saçma parlamento güldürüsü halka Duma'daki Rusya Federasyonu KP grubunun, ulusal burjuvazinin restorasyonuna ve Rusya'da kapitalizm doğrultusundaki hareketin güçlendirilmesine destek verdiğini gösterdi.

"1993'te, RKİP de içinde olmak üzere tüm sol partiler seçimleri boykot ettiler. Bu yıl RKİP, belki de Yeltsin'in 'en iyi komünist' dediği Zuganov'un 'başarıları'na öykünerek seçimlerde yarışmaya karar verdi. Biz, bunun RKİP'in bazı önderleri bakımından sağa, sosyal demokrasiye doğru bir dönüş olduğu düşüncesindeyiz. RKİP, Rusya Federasyonu KP ile birlikte 'Komünistlerin Birliği-SBKP'ye katılmakla, sağa doğru bir adım atmış bulunuyor."

...

"Komünistlerin tutumu, 'Duma'da oyun oynamak', halkı Duma'da kabul edilecek 'reform yasaları'yla yeni sosyalizmin inşa edileceği yolundaki hayallerle aldatmak değil, fakat kitleler arasında bir işçi ve köylü sovyet iktidarı için kavganın **pratikte örgütlenilmesi çalışmasını** gerçekleşt-

tirmek biçiminde olmalıdır. Burjuva karşı-devrimini yıkmanın tek gerçekçi yolu budur!..."

"Barikatlara!"

"Ülkemizi yabancılara satmış olan bugünkü gangaster-mafya rejimi, kendisine yönelen her türlü muhalefeti kanla boğmak için tüm gücünü kullanmaya can atmaktadır. Yeltsin'in danışmanı Satarov, Washington'u ziyareti sırasında,

"Sol güçlerin seçimleri kazanmaları durumunda, bu öğeleri ezmek için gereken önlemleri alacağız' sözlerini boş yere söylemedi. 1993'de Ostankino'da ve Sovyetler Evinde (parlamento) gerçekleştirilen kan banyosunu gözönüne aldığımızda, Yeltsin'in yardımcısının bu sözlerinin hayra alamet olmadığını anlarız!

"Modern 'demokrat'lar haline gelmiş olan eski 'komünistler' devlet sorunlarının, meydanlarda değil, parlamentoda çözüleceğini söylüyorlar. Ama herkes, bugünkü

parlamentonun kendilerini 'komünist' olarak adlandıran bazı üyelerinin işçi sınıfının çıkarlarını savunma konusunda hiçbir şey yapmadıklarını biliyor. Onlar, doğrudan ya da dolaylı bir biçimde vahşi, çıplak kapitalizmi desteklemişlerdir."

...

"RKİP ve Emekçi Rusya Hareketi bu seçimlere, halkın gizli düşmanlarının maskelerini indirmek için katılıyorlar. Dürüst komünistler, pazar ekonomisiyle oynamaz ve reformizmi özendirmezler. Onlar, F. Castro'yla birlikte, 'Tarih, en az gelişmiş sosyalizmin bile 'en iyi' kapitalizmden daha iyi olduğunu göstermiştir' demekten çekinmezler.

"Biz barikatlara gideceğiz. Biz, eğer yapılacak olursa bu seçimlerden, parlamento seçimlerinin sorunları çözemeyeceğinin bütünüyle bilincinde olarak yararlanacağız. İleriye doğru güvenle yürüelim!"

GÜMRÜK BİRLİĞİ VE TÜRK KAPİTALİZMİ

Türk burjuvazisi uzun yıllar alan bir uğraşından sonra nihayet muradına erdi. Türkiye, Avrupa Parlamentosu'nun 13 Aralık 1995'te aldığı kararla; 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Gümrük Birliği'ne girmiş oldu. Türk burjuvazisi Gümrük Birliği'ne (GB) girişi Avrupa Birliği'ne (AB) girişin açık ifadesi olarak tanımlıyor ve bunun ötesinde bu adımı halka "batılılaşma, modernleşme" olarak yutturmaya çalışıyor.

Bu yazımızda GB (AB)-Türkiye ilişkilerini, bu birlik içinde Türk kapitalizminin yerini inceleyeceğiz ve gerçekle beklenti arasındaki farkın boyutlarını açığa çıkartmaya çalışacağız.

AET'DEN AB'YE EKONOMİK ENTEGRASYON!

GB anlayışı yeni değildir. GB kavramının bir dizi tanımlamasının yanısıra, bir dizi de sınıflandırması vardır. Tarihte gerçekleştirilmiş birçok GB projelerinin yanısıra, düşüncede/planda kalmış bir dizi GB anlayışı da görülmüştür. Burada gerçekleştirilmiş veya düşüncede kalmış, GB projelerini belirtmekle yetineceğiz;

- * İsveç-Norveç GB (1815)
- * Lüksemburg-Almanya GB (1842)
- * Lüksemburg-Belçika GB (1921)
- * Fransa-Monaco GB (1865)
- * Avusturya-Liechtenstein GB (1852)
- * Avusturya-Macaristan GB (1867)
- * İsviçre-Liechtenstein GB (1923)
- * Almanya GB (1834)
- * F. Naumann'ın Orta Avrupa Birliği anlayışı.

* Kont Coudenhove-Kalevgi'nin Pan-Avrupa anlayışı

* Almanya-Avusturya GB projesi (1930)

* Belçika, Danimarka, Norveç, Hollanda ve İsveç arasındaki Oslo Konvansiyonu (1930)

* Hollanda ve Belçika-Lüksemburg arasındaki Ouchy Konvansiyonu (1932)

Bunlar, II. dünya savaşı öncesi dönemde gerçekleştirilmiş veya proje olarak kalmış GB anlayışının belli başlı örneklerini oluştururlar.

Burjuvazi, GB kavramını tanımlarken, birliğe katılan ülkelerin çıkarlarının karşılıklı olduğunu, haksızlığa maruz kalan tarafın veya imtiyazlı tarafın alınmadığını özenle açıklar. Oysa bunun gerçekle hiçbir ilişkisi yoktur. Çünkü GB, birliğe katılan kapitalist ülkeler arasında gümrük duvarlarının tedrici olarak kaldırılmasını öngörür. Bunun ötesinde de anlaşmayı imzalayan ülkeler, diğer ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifesi uygulurlar. GB çerçevesinde elde edilen liberalleşme sonuç itibarıyla ekonomik açıdan en güçlü olan ülkenin veya ülkelerin imtiyazlı konuma gelmelerine yol açar. GB'ye katılan her ülkenin, bu birlikte belli bir çıkarı vardır. Ama çıkar pastasından aslan payını alan ekonomik olarak güçlü olandır.

Bugün sözkonusu olan AB'nin (GB'nin) temelleri II. dünya savaşı sonrası dönemde atıldı.

II. dünya savaşından sonra Batı Avrupa'da sözkonusu olan yoğun ekonomik ve gide rek de siyasi entegrasyon (bütünleşme), ulusal ekonomiler temelindeki parçalanmışlığı gidermeyi ve böylelikle ABD emperyalizmi kontrolünde bir sermaye hareketinin önündeki engelleri yıkmayı amaçlı-

yordu. Her ne kadar bu gelişmede Amerikan sermayesinin çıkarları belirleyici olmuşsa da bu, sözkonusu bu entegrasyon çabasının çelişkili karakterini gizleyemiyordu; ulusal devlet sınırlandırmalarının giderek kaldırılması, bir taraftan sermayenin her şeyden önce de tekelci sermayenin genel genişleme çıkarlarına tekabül ederken, diğer taraftan da tekellerin, tek tek tekelci sermaye gruplarının farklı grupsal çıkarları, diğer bir ifadeyle tekeller arasındaki rekabet entegrasyon sürecinin derinleşmesini ve kapsamlılaşmasını bloke ediyordu. OECD oluşumu bu gelişmeye bir örnektir. Amerikan Marshall planı çerçevesinde 17 ülkenin katılımıyla 1948'de kurulan **Avrupa İşbirliği İçin Örgüt (OECD)**, katılan ülkelerin çıkar çatışmasından dolayı amacını gerçekleştirilememiştir. (Örneğin, üye ülkeler arasında gümrük indirimi.) Zamanla bu örgütlenmeye katılan ülkeler, gruplar halinde yeni örgütlenmelere gitmişlerdir. Bu ülkelerden Almanya, Fransa, İtalya ve Benelüks ülkeleri 1952 yılında "kömür ve çelik için Avrupa Topluluğu"nu (Monton Birliği) oluşturmuşlardır. Böylelikle demir, kömür ve çelik üretimi alanında ortak bir pazar oluşturulmuş oluyordu. Bu birliği oluşturan ülkeler, ortak bir pazar kurmuş olmanın ötesinde, anlaşılan sözkonusu sektörlerde üretimin kapsamını, fiyatları, yatırım programlarını da ortaklaşa belirlemeyi karar altına alıyorlardı.

Monton sanayii üretimine baktığımızda sözkonusu anlaşmada hangi ülkenin gelişmeye yön verdiğini görmekteyiz. Örneklersek; (Bkz. Tablo I)

Sektörler	Almanya	Fransa	Belçika	İtalya	Saar Bölgesi	Hollanda	Monton Birliği top
Kömür							
1952	51.6	23.2	12.7	0.5	6.8	5.2	100
1956	54.0	22.1	12.0	0.4	6.8	4.8	100
1959	60.3	24.6	9.7	0.3	--	5.1	100

Hamdemir							
1952	37.1	28.1	13.7	3.3	7.3	1.6	100
1956	40.4	26.0	13.1	4.4	6.8	1.4	100
1959	46.4	26.8	12.8	4.6	--	2.5	100
Çelik							
1952	37.8	26.0	12.2	8.5	6.8	1.6	100
1956	40.9	23.6	11.2	10.4	6.0	1.7	100
1959	46.5	24.0	10.2	10.2	--	2.7	100

Kaynak: Kömür ve çelik için Avrupa Topluluğu istatistik bülteni; Eylül 1970

Görüyoruz ki; Avrupa'da ekonomik entegrasyonun daha ilk aşamasında katılan ülkeler arasında eşitlik değil dengesizlik, rekabet ve ekonomik gücü fazla olanın ağırlığı sözkonusudur. Somut durumda da Monton Birliği'nde en fazla çıkarı olan ülkenin Almanya olduğunu görmekteyiz. Almanya'nın üretimdeki payı Saar bölgesiyle birlikte oldukça artmıştı, 1959'a geldiğinde.

1952 yılında beş İskandinav ülkesi, iktisadi politikalarını koordine etmek amacıyla "Kuzey Konseyi"ni kurarlar. 1957 yılında Monton Birliği'ni kuran ülkeler, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu ve Avrupa Atom Topluluğu'nu kurmak için adımlar atarlar. Bu gelişmeler karşısında sessiz kalmayan İngiliz emperyalizmi de Avusturya, Danimarka, Norveç, Portekiz, İsveç ve İsviçre'nin katılımıyla EFTA'yı (Avrupa Serbest Ticaret Birliği) kurar.

Daha '60'lı yıllarda hem AET'de hem de EFTA'da üye ülkeler arasındaki ticarete sanayii ürünleri için gümrük tarifeleri tamamen kaldırılır.

Böylelikle OECD, kuruluşundan kısa bir zaman sonra birbiriyle rekabet eden iki ekonomik örgütlenmeye (AET ve EFTA) bölünmüş olur. '60'lı yıllar boyunca bu iki ekonomik gruplaşmanın rekabeti sürer; İngiltere önderliğinde EFTA ve Almanya ve Fransa güdümünde AET. Bölge üzerine hakimiyet kurma ve oluşmakta olan Batı

Avrupa'da hakim konuma gelme mücadelesinde AET başarılı olur ve 1973 yılında İngiltere, Danimarka ve İrlanda AET'ye girerler.

AET'nin bu ilk genişlemesinden önce, daha 1967'de AET, Monton Birliği ve Avrupa Atom Birliği, Avrupa Topluluğu adı altında daha sıkı bir örgütlenmeye gitmişlerdi.

Gümrük Birliği, AET'nin hedeflerinden ilkiydi ve bu hedefe ulaşılmıştı. Ama bu, Avrupa'nın siyasi birliğinin sağlandığı anlamına gelmiyordu. AT, '80'li yıllarda Yunanistan, Portekiz ve İspanya'nın katılımıyla yeniden genişledi. 6'lar 9'lara, 9'lar 12'lere dönüştü. Şimdilerde ise 12'ler 15'lere dönüştü. Ama Avrupa'nın siyasi birliği henüz sağlanamadı. Buna rağmen kabul etmek gerekir ki, Avrupa'nın ekonomik birliği alanında atılan adımlar hiç de küçümsememez. Evet, 1994'ün başından beri AT, AB oldu. Ekonomik entegrasyonun yanısıra ve bu entegrasyonu daha da kapsamlılaştıracak ve derinleştirecek olan siyasi birleşmenin adımları atıldı. Maastrich anlaşması bu alandaki gelişmenin en son ifadesidir. Ama bütün bunlar bir gerçeği ortadan kaldırmıyorlar. "Eşit olmayan ekonomik ve siyasi gelişme kapitalizmin mutlak bir yasasıdır" (Lenin).

Bu yasa en açık ifadesini AB ülkeleri arasındaki güç farklılaşmasında bulmaktadır. Birlik içinde başta Almanya olmak üzere Fransa ve İngiltere, diğer üyelere nazaran oldukça güçlü bir konuma sahiptirler. Öyle ki, Almanya, dünyayı yeniden paylaşma talebini tek başına değil AB platformu çerçevesinde dile getirecek derecede birlik içinde güçlü bir konumdadır.

Ülkeler arasındaki eşit olmayan siyasi ve ekonomik gelişme kaçınılmaz olarak tekelere de yansımaktadır. AB içinde birçok Alman tekel; örneğin kimya, demir-çelik, otomobil, makine yapım sektörlerinde belirleyici konumdadırlar.

Amacımız, AB çerçevesinde emperyalistler arası rekabeti veya AB ülkelerinin birbiriyle olan rekabetini ele almak değildir. Bundan dolayı AB çerçevesindeki rekabeti bir veri olarak kabul ediyoruz. Başka türlü de olamaz. Çünkü AB, emperyalist bir ittifaktır. Bu ittifak/birlik içinde güçlü olan aslan payını almaktadır.

1 Ocak 1994'te ekonomik gücü 7.1 trilyon dolar, dış ticaret hacmi 493 milyar dolar ve nüfusu da 379 milyon olan AB'ye, Türkiye GB bazında katıldı. Dünyanın en büyük, en güçlü iç pazarını oluşturan AB'ye koşulsuz temelde, mevcut gümrükleri kaldırarak katılan Türkiye'nin birlikten beklentisi nedir? Türk burjuvazisi kumar mı oynuyor? Veya Türk burjuvazisi neye güveniyor? Bu ve benzeri sorulara cevap vermeden önce Türkiye-AB ilişkilerinin gelişme seyrine kısaca bakalım:

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNİN GELİŞME SEYRİ

Türkiye 31 Temmuz 1959'da AET'ye ortaklık talebinde bulunur. Eylül 1959'da Türkiye-AET arasında yapılan ilk görüşmede Türkiye, ortak pazara GB temelinde en kısa zamanda katılmak istediğini ifade etmiştir.

Türkiye ile AET arasında haziran 1963'te Ankara anlaşması hazırlanır. Bu anlaşma, Türkiye'nin AET'ye giriş için ilk başvurduğu tarihten Ankara anlaşmasının imzalandığı tarihe kadar geçen zaman zarfında Türkiye-AET arasında gerçekleştirilen 10 görüşmenin bir sonucudur.

Bu anlaşma 33 maddelik bir ana metin ile iki ek protokolden (geçici ve mali protokoller) oluşmaktaydı.

Ankara anlaşması, 12 Eylül 1963'te Ankara'da topluluğu oluşturan ülkelerin ve topluluk temsilcilerinin katılımıyla imzalanır. Ve 1 Aralık 1964'te de yürürlüğe girer.

Ankara anlaşması Türkiye-AET ilişkilerinin gelişmesini üç aşamada ele almaktadır. İlk aşama, hazırlık dönemini oluşturur. Bu

aşamada Türk ekonomisi, ileride üstleneceği yükümlülükleri yerine getirebilecek duruma gelmelidir. Bu aşama en az 5, en fazla 10 sene sürecek. İkinci aşamayı; geçiş dönemi oluşturur. İlk aşamadan, yani hazırlık döneminden ikinci aşamaya, yani geçiş dönemine geçiş, kendiliğinden olmaz. Bu, ancak tarafların belli bir katma protokol üzerinde anlaşabilmelerinin bir sonucu olabilecektir. Bu dönem en çok 12 yıl sürebilir. Üçüncü aşama; "son dönemi" oluşturmaktaydı. Bu aşamanın süresi belirsizdi.

Ankara anlaşmasının ilk maddesinde şöyle denir:

"...Türkiye ekonomisinin hızlandırılmış kalkınmasını ve Türk halkının çalıştırılma seviyesinin ve yaşam şartlarının yükseltilmesini sağlama gereğini tümü ile gözönünde bulundurarak, taraflar arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli olarak güçlendirmeyi teşvik etmektedir" (Madde 2/1)

Görüyoruz ki, burada sadece bir "ortaklık" sözkonusudur; GB veya başka bir birlik anlaşması sözkonusu değildir.

Aynı anlaşmada "...GB'nin gittikçe gelişen şekilde kurulması..." (Madde 2/2) öngörülmektedir. Yani Türkiye, AET'nin koşullarına uyarsa, onun dayatmalarını yerine getirecek konuma gelirse, Türkiye-AET ilişkileri veya Ankara anlaşması GB'ye doğru bir gelişmenin ifadesi olabilir. Ve bu da, yukarıda belirttiğimiz gibi, üç aşamada gerçekleşebilir.

Türkiye, ilk aşamadaki (hazırlık dönemi) yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra, yani AET'nin yeterlilik onayını aldıktan sonra, ikinci aşamaya; geçiş dönemine geçebilmek için AET ile bir katma protokol üzerinde anlaşmaya varmak zorundadır. Bu katma protokol "...geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleriyle ilgili hükümleri" (Gp. Madde 1/1) içermektedir. Bu dönemde artık "karşılıklı ve den-

geli yükümlülükler" sözkonusudur. Yani Türkiye, AET'nin de birtakım yükümlülükler üstlenebileceği bir gelişme göstermiş olmalıdır. Bu dönemin; geçiş döneminin amacı da "Türkiye ile topluluk arasında bir GB'nin gittikçe gelişen şekilde yerleşmesine, ... ortaklığın iyi işlenmesini sağlamak için Türkiye'nin ekonomik politikasının topluluğunkine yaklaştırılmasını, bunun için de gerekli ortaklık eylemlerinin geliştirilmesini" (Madde 4/2) sağlamaktır. Bu maddede açık seçik olarak belli bir "GB"den bahsedilmektedir. Ama anlaşmanın hiçbir maddesinde GB'ye girişin koşullarını yerine getirmekle veya GB'ye girmekle AB'ye (o zamanki adıyla AET'ye) girilmiş olacağı ifade edilmemektedir. Ancak şöyle denmektedir:

"Anlaşmanın işleyişi, topluluğu kuran antlaşmadan doğan yükümlülüklerin tümünün Türkiye'ce üstlenilebileceği gözlemlendiğinde aktif taraflar, Türkiye'nin topluluğa katılması olanağını incelerler..." (Madde 28) (Antlaşma maddeleri için bkz. İlhan Tekeli/Selim İlkin; "Türkiye ve Avrupa Topluluğu." Cilt. I, Syf. 195-197, Nisan 1993, Ankara.)

Bu maddeye göre, tam üyelik için bütün koşullar Türkiye tarafından yerine getirilmiş olsa bile bu, tam üyelik için bir hakkın değil, olsa olsa bir olanağın ifadesidir.

Ankara anlaşmasından 13 Aralık 1995 tarihine kadar olan dönem arasındaki ilişkileri, yani 32 sene süren ilişkileri;

A- Revizyonist Blokun Çöküşüne Kadar (1989/1990) Olan Dönem:

Bu dönemde iki süper gücün dünya politikasında hakimiyeti ve dünyanın bu iki gücün rekabeti temelinde ikiye bölünmüşlüğü sözkonusuydu. Bu dönemde AET çerçevesinde Almanya, Fransa gibi emperyalist ülkelerin giderek zayıflasa da ABD emperyalizminin güdümünde hareket ettiklerini görüyoruz. Örneğin ABD emperyalizmi, sözkonusu bu emperyalist ülkeleri NATO çerçevesinde, Sovyet

tehdidine karşı kendi çıkarlarına tabii kılabilirdi. Yani emperyalist ülkelerin ABD emperyalizmiyle dizginsiz bir rekabeti henüz sözkonusu değildi. Böylesi uluslararası koşullarda Türkiye'nin GB'ye alınması, bunun ötesinde AT'ye alınması Avrupa emperyalistlerinin; AT'nin çıkarlarına uygun düşmüyordu. Bu dönemde Türkiye, dayatılan bütün koşulları yerine getirmiş olsa da GB'ye alınmayacaktı. Çünkü Türkiye'nin Avrupa ile olan ekonomik ilişkilerini, Avrupa'nın dayattığı koşullarda sürdürmekten başka hiçbir alternatifi yoktu. Bunun ötesinde Türkiye ekonomisi, bugün olduğu gibi dış pazarlara açılma dinamiklerine de sahip değildi. Türkiye siyasi ve askeri olarak ABD emperyalizminin, ekonomik olarak da daha ziyade AET'nin güdümündeydi. Türkiye, GB'ye alınmadan da Avrupa emperyalistlerinin açık pazarı durumundaydı. Bundan dolayıdır ki, bu dönemde Türkiye AET ilişkileri, bazen soğutulmuş, bazen ısıtılarak Türkiye'nin dayatılan koşulları yerine getirmek için çabaladığı bir dönemi ifade ediyordu.

B) Revizyonist Blokun Çöküşünden Sonraki Dönem:

Revizyonist blokun çökmesinden sonra dünya yeniden çok merkezli bir konuma gelmiştir; Sovyet sosyal emperyalizmi güdümündeki revizyonist blok ile ABD emperyalizmi güdümündeki klasik emperyalist blok rekabeti (hegemonyası) yerini ABD, Almanya güdümünde AB, Japonya ve Rusya merkezli rekabet odaklarına bıraktı. Başta Almanya olmak üzere Japonya ve dönem dönem de Fransa, ABD emperyalizmine karşı açık rekabete giriştiler. Özellikle Alman emperyalizmi Doğu Almanya'yı yuttuktan sonra, uluslararası planda söz sahibi olmak istediğini açıkça ifade etmeye başladı. Revizyonist blokun var olduğu dönemden kalma ve Amerikan emperyalizminin çıkarlarına uygun olan siyasi ve askeri ittifaklar giderek önemsizleştiler. Dünya yeni kutuplaşmalara doğru evrilen bir sürece girdi (NAFTA, AB, BDT.)

Bu dönemde Türk ekonomisi, özellikle 1980'li yılların başından itibaren, oldukça hızlı bir büyüme sürecine girdi, dış pazarla olan ilişkileri ihracat bazında da gelişti. Rusya federasyonu, Orta Asya ülkeleriyle olan ekonomik ilişkiler küçümsenemeyecek boyutlar aldı. Kısaca; Türkiye'nin, Türk burjuvazisinin ufku genişledi. Türk burjuvazisi bölgesel bir güç olduğunu ifade etmeye başladı. Stratejik konumu, ekonomik gücü, önemli bir pazar alanı olması bakımından Türkiye, ABD ve Alman emperyalistlerinin açıktan hegemonya mücadelesi sürdürdükleri önemli bir alan konumuna geldi. Ve başta Alman emperyalizmi olmak üzere AB'nin emperyalist güçleri, Türkiye'yi yeni anlaşmalarla kendilerine daha sıkı bağlamanın zamanının geldiği düşüncesinden hareketle, GB'ye girişe evet dediler. (Bu arada AB'nin, Türkiye'nin GB'ye girebilmesi için dayattığı demokratikleşme anlayışındaki ikiyüzlülüğü ortaya çıktı.) AB için önemli olan; ne Türkiye'de demokrasi sorunu vardı, ne de Kürt ulusunun katledilmesi idi. Önemli olan, AB'nin ve özellikle de Alman emperyalizminin Türkiye ve bölgedeki çıkarlarının sağlama alınması ve diğer rakiplerden (ABD, Japonya) daha ileri ve sağlam bir konumun elde edilmesiydi. Bu da, bugünün koşullarında ancak bir GB anlaşmasıyla sağlanabilirdi. (Ve belirtelim ki, Türkiye ve bölge üzerinde AB-ABD çelişkilerinin daha da keskinleşmesi koşullarında AB, bölgeye ağırlığını koymak için Türkiye'yi kendine üye yapmaktan geri kalmayacaktır.)

Demek oluyor ki; Türkiye'nin GB'ye alınması, Ankara antlaşmasında ifade edilen koşulların yerine getirilmesinden ziyade, dünya koşullarının değişmesinin ve değişen bu koşullar içinde Türkiye'nin de ekonomik alanda güçlenmesinin sonucudur.

Türkiye, GB'ye girmeden önce AB'nin neredeyse her türlü emperyalist dayatmasını kabul eden veya buna boyun eğen açık pazarıydı, şimdi ise karşılıklı yükümlülüklerin yerine getirildiği bir açık pazar olmuş-

tur. Yani Türk burjuvazisi AB karşısında her alanda tamamen güçsüz olmadığına, bazı alanlarda pekala rekabet gücünün olduğuna inanmaktadır.

GB VE TÜRK BURJUVAZİNİN BEKLENTİSİ

Anlaşmanın esaslarını özet alarak verelim:

Türkiye, AB'ye tam üye olmadan GB'ye giren tek ülkedir. AET'ye sonradan katılan ve topluluğun tam üyesi olan ülkelere (örneğin Yunanistan, Portekiz, İspanya) hiçbirisi topluluğun tam üyesi olma sıfatını kazanmadan önce, GB'ye girmediler. Türkiye ise tam da bunun tersini yaptı. Böylelikle o, topluluğun tam üyelerine tanıdığı olanaklardan yararlanmayacağını daha başta kabul etmiş oldu. Sorun bununla da bitmiyor. Topluluğa tam üye olmadan GB'ye giren Türkiye, topluluğun karar organlarında yer almaya çalışıyor, ama aldığı kararların kendisi için de bağlayıcı olduğunu kabullenmiş oluyor. Bu demektir ki; Türkiye, topluluğa tam üye olmadığı için topluluğun Bakanlar Konseyi, Avrupa Konseyi vb. gibi temel karar alma organlarında temsil edilmeyecektir. Böylelikle Türkiye, topluluğun hem topluluk içi hem de topluluk dışı ülkelere karşı politikalarının saptanmasına yönelik kararların alınmasında söz sahibi olmayacağını, ama topluluk karar organlarının aldığı kararlara da uyacağını kabul etmiş oluyor.

Türkiye bu kararıyla AB'nin ekonomik, siyasi, kültürel ve giderek de askeri ipoteği altına girmiş oluyor. AB'nin bütün kararlarına, söz sahibi olmadan katılmayı, uygulamayı koşulsuz kabul etmiş oluyor. Türk burjuvazisinin çaresizlikten, teslimiyetten dolayı böyle bir ipotek altına girmeyi kabul ettiği söylenemez. Burada Türk burjuvazisinin ABD ve AB karşısında ikili ve oldukça tehlikeli bir oyun içinde olduğunu görüyoruz. Türk burjuvazisi başta Almanya olmak üzere AB emperyalistlerinin ve Amerikan emperyalizminin hem ülke ve hem de böl-

ge üzerindeki rekabetini görüyor ve hissediyor. Siyasi ve askeri alanda daha ziyade ABD emperyalizmine bağımlı hareket eden Türk burjuvazisi, ABD'ye 'gerekirse AB kararları doğrultusunda hareket ederim' mesajını veriyor. Bundan dolayıdır ki; Türk burjuvazisinin siyasi temsilcileri, GB tartışmalarının yoğunlaştığı dönemlerde, GB'ye girişin ABD ile olan ilişkileri etkilemeyeceğini sık sık ifade etmişlerdir. Burada sözkonusu olan ekonomik ilişkiler değildir. Zaten Türkiye'nin AB ile olan ekonomik ilişkileri ABD ile olandan daha yoğundur. Geriye siyasi ve askeri ilişkiler kalmaktadır ve Türk burjuvazisinin Türkiye'nin ABD ile bu türden ilişkilerinin GB'ye girmekle zarar görmeyeceğini yinelemesi, Amerikan emperyalizmine gönderilen şu mesajın ifadesidir: Ortadoğu'da, Balkanlar'da, Kafkasya'da ve Orta Asya'da benim de çıkarlarım sözkonusudur. Bu alanlarda seninle rekabet etmiyorum, buna niyetim de yok. Ama senin bu alanlardaki rekabetin benim çıkarlarımı dışlamamalı, bilakis içermelidir. Ancak bu koşullarda ben senin için iyi bir müttefik (yeni sömürge) olabilirim. Aksi takdirde bu alanlardaki çıkarlarımı AB çerçevesinde, onunla siyasi ve askeri bütünleşme içinde ifade etmeye yönelirim. Zaten ekonomik bütünleşme içindeyim ve GB ile de bu bütünleşmeyi siyasi olarak tamamlıyorum!

Türkiye'nin NATO ötesinde, AB ile askeri alanda da bütünleşme çabası bu çerçevede ele alınmalıdır.

Önümüzdeki dönem ABD emperyalizmiyle Alman emperyalizmi güdümünde AB'nin uluslararası planda hegemonya mücadelesinin keskinleşeceği bir dönem olacaktır. Bu keskinleşmenin boyutlarını eski Yugoslavya'da sürdürülen gerici savaşta gördük. Balkanlar'daki emperyalistler arası rekabet henüz sonuçlanmadı. Bu rekabet, henüz tam anlamıyla keskinleşme de Ortadoğu'da, Kafkaslar'da, Orta Asya'da devam etmektedir. Bu rekabette, yeniden dirilen Rus emperyalizmi de var. Türkiye bu

emperyalist haydutlarla tek başına mücadele edemeyeceğini çok iyi biliyor. Bunun ötesinde Türkiye efendi tercihi yapacak güçte ve konumda olduğunu da görüyor. Bu gerçeklerden dolayı da ABD emperyalizmiyle AB arasında ikili oynuyor. Ve kim benim çıkarlarımı da gözönünde tutarsa, onun yanındayım mesajını veriyor.

Türkiye'nin GB'ye girmekle, AB'nin siyasi ipoteğini koşulsuz kabul etmesini başka türlü yorumlayamayız. Böyle bir tavır, eline geçen fırsatları değerlendirme çabası içinde olan bir yeni sömürge, emperyalizme bağımlı ülke tavrıdır. Ve bunun emperyalizme tamamen teslimiyetle hiçbir ilgisi yoktur. Şayet bu, emperyalizme, somutta da AB emperyalistlerine siyasi olarak da tamamen teslimiyetse, Türkiye'nin GB'den önce kapitalist/emperyalist sistemin dışında olduğu, emperyalizme tam teslimiyet içinde olmamış olduğu sorusunu gündeme getirmez mi? Getirir. Türkiye dün olduğu gibi bugün de emperyalist sisteme ekonomik, askeri ve siyasi olarak bağımlıdır, o sistemin bir parçasıdır. GB'ye giriş, onun efendisini siyasi olarak da tercih edecek konuma geldiğini göstermektedir.

Siyasi tercih sorunu ötesinde GB'nin ekonomik açıdan anlamı ve önemi nedir? GB'nin Türkiye ekonomisi açısından bağlayıcı öneme haiz yanı, mevcut gümrük tarifelerinin karşılıklı olarak sıfırlanmasıdır. Bunun anlamı şudur; Türkiye AB ülkeleri pazarlarında, AB ülkeleri de Türkiye pazarında ürünlerini gümrük ödemeksizin pazarlayacaklar (Türkiye açısından işlenmemiş tarım ürünleri bugün için GB'den etkilenmiyor.) Bunun anlamı şudur; rekabet gücü olan kazanır. Rekabet gücü olmayan kaybeder. Türk burjuvazisi bazı alanlarda rekabet gücünün olduğuna, bazı alanlarda da rekabet gücünü geliştireceğine inanmaktadır.

GB ile gündeme gelen bir takım yeni vergiler (örneğin özel tüketim vergisi), yeni düzenlemeleri (örneğin ortak gümrük tarifesi), yeni mali yardım olanakları (örneğin Türk ekonomisini güçlendirmek için 3.2 milyar dolarlık "yardım"), yeni yasalar (örneğin tüketicinin korunması, marka, telif, patent yasaları), yeni standart uygulaması, yeni anlaşmalar (örneğin Türkiye, bazı ülkelerle -İsrail, Kuzey Afrika ve Orta Avrupa'nın bazı ülkeleri, tercihli ticaret anlaşması yaparak ithalat kolaylığı sağlayacak), Türk vatandaşlarının tek vizeyle AB ülkelerinde dolaşma kolaylığı, bütün ürünlere getirilen etiket ve menşei zorunluluğu ikincil derecede sorunlardır. Veya GB anlaşmasının sağlıklı işlemesi için tarafların karşılıklı yükümlülükleridir. Bu yükümlülükleri yerine getirmeyen veya getiremeyen taraf, kaybeden taraf olacaktır. Ve hiçbir taraf da kaybetmeyi düşünmediği için bu yükümlülükler kaçınılmaz olarak yerine getirilecektir. Bizi burada ilgilendiren, Türk burjuvazisinin neye güvenerek gümrükleri sıfırladığıdır. Bu noktayı biraz açarak Türk ekonomisinin dinamiklerini ele alalım. Önce ihracatının bileşimine bakalım. (Bkz. Tablo II)

Bu tabloya göre Ankara antlaşmasının imzalandığı yılda ihracatın bileşiminde sanayi payı %19.8'den 1993'te %83'e çıkıyor. Veya ihracatta tarımdışı sektörlerin (sanayii ve madencilik) payı 1963'te %22.8'den 1993'te %84.6'ya çıkıyor. Demek oluyor ki; Türk ekonomisinin belkemiğini sanayii ve sanayii ürünlerinin ihracı oluşturmaktadır. Bu gerçek görülmeksizin Türk burjuvazisinin gücü, rekabete soyunması, dış pazar arayışı ve bütün bunların ifadesi olan GB'ye girmeyi kabul edişindeki çıkış noktası kavranamaz. Türk burjuvazisi sanayii ürününe ve ihracatına dayanarak uluslararası pazarlara açılıyor ve rekabete soyunuyor. (Bkz. Tablo III)

Tablo II - Yıllara göre ihracatın bileşimi ve miktarı (milyon dolar)							
Yıl	İhracat	Tarım	%	Madencilik	%	Sanayii	%
1963	368	284	77.2	11	3.0	73	19.8
1964	411	312	75.9	15	3.6	84	20.5
1965	464	352	75.9	21	4.3	91	19.6
1966	491	379	77.2	23	4.7	88	18.1
1967	522	420	80.5	21	4.0	81	15.5
1968	496	406	81.9	26	5.2	64	12.9
1969	537	405	75.4	35	6.5	97	18.1
1970	588	443	75.3	45	7.7	100	17.0
1971	677	491	72.5	49	7.3	137	20.2
1972	885	607	68.6	50	5.7	227	25.7
1973	1 312	832	63.2	56	4.3	429	32.5
1974	1 532	852	55.5	88	5.7	592	38.6
1975	1 401	793	56.5	106	7.5	503	35.9
1976	1 960	1 254	64.0	110	5.6	596	30.4
1977	1 753	1 041	59.4	126	7.2	586	33.4
1978	2 288	1 543	67.4	124	5.4	621	27.2
1979	2 261	1 344	59.5	132	5.8	785	34.7
1980	2 910	1 672	57.4	191	6.6	1 047	36.0
1981	4 703	2 219	47.2	194	4.1	2 290	48.7
1982	5 746	2 141	37.3	175	3.0	3 430	59.7
1983	5 728	1 881	32.8	189	3.3	3 658	63.9
1984	7 134	1 749	24.5	240	3.4	5 145	72.1
1985	7 958	1 719	21.6	244	3.1	5 995	75.3
1986	7 457	1 886	25.3	247	3.3	5 324	71.4
1987	10 190	1 853	18.2	272	2.7	8 065	79.1
1988	11 662	2 341	20.1	377	3.2	8 944	76.7
1989	11 624	2 125	18.3	413	3.5	9 086	78.2
1990	12 959	2 347	18.1	331	2.5	10 280	79.3
1991	13 593	2 682	19.7	286	2.1	10 625	78.2
1992	14 715	2 203	15.0	264	1.8	12 247	83.2
1993	15 345	2 365	15.4	238	1.6	12 741	83.0

Kaynak: DİE; İstatistik Göstergeler, 1923-1990, Syf. 296
DPT; Temel Ekonomik Göstergeler, Ocak 1993, Ocak 1995

Tablo III - İhracatın sektörel (sanayii ürünleri açısından) bileşimi (milyon dolar)					
	1989	1990	1991	1992	1993
İşlenmiş tarım ürünleri	917	940	1 212	1 337	1 368
Petrol ürünleri	254	287	277	231	172
Diğer sanayii ürünleri toplamı	7.914	9 053	9 135	9 678	11 201
Çimento	33	77	111	139	90
Kimya sanayii	774	616	463	491	468
Lastik ve plastik	313	238	316	380	385
Deri ve kösele	604	749	620	568	552
Orman ürünleri	16	21	16	27	23
Dokuma ve giyim san.	3 503	4 061	4 328	5 268	5 421
Cam ve seramik	258	326	358	395	380
Demir ve çelik san.	1 349	1 612	1 451	1 558	2 011
Demirdışı metal san.	266	262	174	164	173
Madeni eşya	23	26	33	76	44
Makina sanayii	195	205	232	322	349
Elekt. makina ve cihazlar	234	439	533	591	566
Taşıt araçlar san.	154	211	255	382	380
Diğerleri	192	210	245	316	359
Toplam:	9 086	10 280	10 625	12 247	12 741
Kaynak: DPT Temel Ekonomik Göstergeler, Ocak 1993, Ocak 1995 sayıları					

İHRACATIN HACMİNDE BELİRLEYİCİ OLAN SEKTÖRLERDEKİ GELİŞME ŞÖYLEDİR:

* İşlenmemiş tarım ürünlerinin ihracatı 1989'dan 1993'e %49 oranında artmasına rağmen, toplam sanayii ürünleri hacmindeki pay, 1989'da %10.9 ve 1993'te de %10.7 oranında kalmıştır.

* Petrol ürünlerinin, çimentonun, orman ürünlerinin, demir dışı metal sanayii ürünlerinin, giderek artmasına rağmen madeni eşya ürünlerinin ihracatın hacmindeki pay-

ları ya azalmakta ya da önemsiz konumda kalmaktadır.

* Kimya sanayii ihracatı 1989'dan 1993'e %40 oranında azalmıştır. Sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı ise 1989'da %8.5'ten 1993'te %3.7'ye düşmüştür.

* Lastik ve plastik ürünlerinin ihracatı 1989'dan 1993'e %23 oranında artmasına rağmen, sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı 1989'da %3.4'ten 1993'te %3'e düşmüştür.

* Deri ve kösele ihracatı 1989'dan 1993'e %8.6 oranında azalmış ve sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı da 1989'da %6.6'dan 1993'te %4.3'e düşmüştür.

* Dokuma ve giyim sanayii ürünlerinin ihracatı 1989'dan 1993'e %54.7 oranında artmış ve sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı da 1989'da %38.5'ten 1993'te %42.5'e çıkmıştır.

* Cam ve seramik ürünlerinin ihracatı 1989'dan 1993'e %47 oranında artmasına rağmen sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı 1989'da %2.8 ve 1993'te de %3 oranla hemen hemen aynı kalmıştır.

* Makine sanayii ürünlerinin ihracatı 1989'dan 1993'e %79 oranında artmıştır ve sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı da 1989'da %2.1 ve 1993'te de %2.7 oranlarında kalmıştır.

* Elektrikli makine ve cihazların ihracatı 1989'dan 1993'e %142 oranında artmış ve bu ürünlerin toplam sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı da 1989'da %2.6'dan 1993'te %4.4 oranına çıkmıştır.

* Taşıt araçlarının ihracattaki payı 1989'dan 1993'e %147 oranında artarken, toplam sanayii ürünleri ihracatı hacmindeki payı da 1989'da %1.7'den 1993'te %3'e çıkmıştır.

* Diğer sanayii ürünlerinin ihracatı da 1989'dan 1993'e %87 oranında artmıştır. Karakteri belirlenmeyen (sınıflandırılmayan) bu sanayii ürünlerinin toplam sanayii ürün-

leri ihracatı hacmindeki payı 1989'da %2'den 1993'te %2.8'e çıkmıştır.

Bu veriler bize şunu göstermektedir. Türk sanayii her sektöründe rekabet gücüne sahip değildir. Sanayiın belli sektörleri, Türkiye ekonomisinde motor rolünü üstlenmiş durumdadır. Bu sektörler, dış pazarlarda rekabet gücü olan sektörlerdir.

Türkiye'de, GB'ye veya AB'ye girme durumunda Türk sanayiın rekabet gücünün ne olabileceği üzerine bir dizi araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar, sanayiın rekabet gücü hakkında belli ipuçları vermektedir.

Örneklesek;

(Bkz. Tablo IV ve Tablo V)

	İmalat sanayii üretimindeki % payı	İmalat sanayii ihracatındaki % payı
Rekabet şansı olmayan	1.82	0.09
Alınacak politik tedbirlerle rekabet şansı artacak olan	39.90	43.61
Rekabet şansı olan	27.72	38.52
Toplam	69.44	82.22
Değerlendirmeye dahil olmayan sektörler	30.56	17.78
Genel Toplam	100.00	100.00

	Gıda, içki, tütün sanayii üretimindeki % payı	Gıda, içki, tütün sanayii ihracatındaki % payı
Rekabet şansı olmayan	14.00	6.90
Alınacak politik tedbirlerle rekabet şansı artacak olan	30.93	24.50
Rekabet şansı olan	36.85	12.90
Toplam	81.78	44.30
Değerlendirmeye dahil olmayan	18.22	55.70
Genel Toplam	100.00	100.00

Her iki tablonun kaynağı: DPT, Türk sanayiinin AT sanayii karşısında rekabet imkanları, ÖİK Raporu, Ankara 1989, Aktaran; Prof. Dr. E. İyibozkurt; "Türkiye-AT Gümrük Birliği", Bursa, 1994, Syf. 44

BU VERİLERDEN ÇIKARTILMASI GEREKEN SONUÇLAR ŞÖYLEDİR:

Daha 1986 yılı itibariyle, GB'ye girme durumunda rekabet şansı olmayanların (sektörlerin/firmaların) imalat sanayii üretimindeki payı %1.8 ve imalat sanayii ihracatındaki payı da %0.09. Tamamen değerlendirme dışı bırakılabilecek bir oran.

Rekabet şansı olanların imalat sanayii üretimindeki payı %27.7 oranında. Bunların imalat sanayii ihracatındaki payı da %38.5 oranında. Emperyalizme bağımlı koşullardaki bir ekonomi/sanayii için bu oranlar küçümsenemeyecek bir gelişmenin ifadesidir.

Bunun ötesinde alınacak tedbirlerle rekabet şansı artacak olanların imalat sanayii üretimindeki payları %39.9 ve bunların imalat sanayii ihracatındaki payları da %43.6 oranlarında. Demek oluyor ki, bir takım tedbirlerin alınması durumunda rekabet şansı olanların imalat sanayii üretimindeki payları %67.2 ve bunların imalat sanayii ihracatındaki payları da %82.1 oranlarına çıkıyor.

Gıda, içki ve tütün sektörlerindeki duruma gelince; rekabet şansı olmayanların bu sektörlerdeki üretim payları %14, ihracattaki payları da yaklaşık %7, rekabet şansı olanların sözkonusu sektörlerdeki üretim payları %36.8 oranında olmasına rağmen, ihracattaki paylar ancak %12.9 oranında. Alınacak tedbirler sonucunda rekabet şansı artacak olanların oranı, yaklaşık %40, ihracattaki payları da %24.5 oranında. Demek ki; birtakım tedbirlerin alınması durumunda içki, gıda ve tütün sektörlerinde rekabet şansı olan firmaların bu sektörlerdeki üretim payı %67.8'e ve bu sektörlerin ihracattaki payları da %37.4'e çıkıyor.

29 Haziran 1993 tarihli Sabah gazetesinde yer alan bir haberde AB ve GB'ye girme durumunda Türk sanayii sektörlerinin rekabet durumu açıklanıyor. Ele alınan 10

sektörün GB'ye girilme durumunda rekabet şansları şöyle sıralanıyor: (Bkz. Tablo VI)

Tablo VI	
Rekabet gücü olan sektörler:	Rekabet gücü olmayan sektörler.
Makine	Kağıt ve kağıt ürünleri
Tekstil, dokuma	Keramik
Gıda	Cam ve taş ürünleri
İçki, Tütün	Kimyasal ürünler
Otomotiv	Mobilya ve Kereste

GB'ye girme durumunda Türk sanayiinin rekabet gücünü gösteren bir dizi araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların hangi kıstaslar temelinde yapıldığı bilinmiyor ve çoğu kez de soruna siyasi yaklaşım yön veriyor. Ama bütün bu araştırmaları ve ihracatın bileşiminde sanayii sektörlerinin gelişme durumunu gözönünde tutarsak belli sektörlerin daha bugünden rekabet gücüne sahip olduklarını görürüz; işlenmemiş tarım ürünleri, dokuma ve giyim, cam ve seramik, demir ve çelik, makine, elektrikli makina ve cihazlar, taşıt araçları sektörleri gibi.

İhracatın bileşimini başka açıdan; ana mal gruplarına göre ele alırsak; (Bkz. Tablo VII).

Tablo VII - Anamal gruplarına göre ihracatın bileşimi				
Yıllar	Toplam ihracat	Yatırım malları	Tüketim malları	Hammadeler
1990	100.00	13.9	53.6	32.5
1991	100.00	15.2	53.6	31.2
1992	100.00	15.2	56.1	28.7
1993	100.00	16.9	55.8	27.4
1994	100.00	17.4	53.9	28.8

Kaynak: Bkz. Türkiye Ekonomisi İstatistik ve Yorumlar, Nisan 1995, Syf. 207, DİE

Bu tablo bize Türk ekonomisinin iki özelliğini göstermektedir. Birincisi; Türk ekonomisinde, hafif sanayii, tüketim malları üretim sektörleri hakimdir. İhracatın verilen dönem içinde ortalama %54.6'sını tüketim mallarının oluşturması bunu gösteriyor. İkinci özellik ise; Türk ekonomisinde ağır sanayiye yatırım mallarına yönelik sektörlerin gelişme içinde olduğunu gösteriyor. Hammadde ihracatının, ihracatın bile-

şimindeki payı %11.4 oranında azalıyor. Ama aynı zamanda yatırım mallarının ihracatın bileşimindeki payı, verilen dönem içinde %25.2 oranında artıyor. Bu demektir ki; sanayii salt tüketim malları üretimine dayanmamaktadır.(Bkz. Tablo VIII).

Ankara anlaşmasının imzalandığı 1963 yılından 1993 yılına tüketim mallarının ithalatın hacmindeki payı her ne kadar %5.4'ten %14'e çıkmışsa da, biz bunu önemsiz bir olgu olarak bir kenara koyuyoruz. Önemli olan yatırım malları ve hammadde/anamalları ithalatının durumudur. Değer bazında ithalat 1963'ten 1993'e 42.8 misli artarken, aynı dönemde yatırım malları ithalatı 30.4 misli ve hammadde (anamalları) ithalatı da 46.9 misli artmıştır.

Hammadde/anamalları ithalatının hızlı gelişmesi ve ithalatın bileşimindeki payının verilen dönem içinde sürekli yüksek olması Türk ekonomisinin hammadde işleyerek, mamul madde üretecek durumda olduğunun açık ifadesidir. Yatırım mallarının ithalatın bileşimindeki payının giderek düşmesi de Türkiye'de belli bir sanayii üretiminin makineli üretimin var olduğunu bundan dolayı da giderek yatırım mallarından ziyade hammaddelere ihtiyaç duyulduğunu ifade eder.

Sonuç itibarıyla; ithalatın bileşiminde tüketim mallarının önemli bir yerinin olmaması, buna karşın hammadde ve yatırım mallarının belirleyici olması o ülkede belli bir sanayii üretiminin olduğunu; üretim ve pazarı olan bir sanayiinin olduğunu gösterir.

İhracat ve ithalat bazında Türk ekonomisinin dinamiği üreten ve satabilen/pazarlayabilen bir yapıya sahip olmasıdır. Bu durumu Türk burjuvazisi de biliyor. Ve bundan dolayı GB'ye girme durumunda ekonominin nasıl etkileneceğinin hesabını yapabiliyor. TÜSİAD üyelerinin beklenti anketi bu konuda fikir veriyor. (Bkz. Tablo IX)

Tablo VIII - Yıllara göre ithalatın bileşimi ve miktarı (milyon dolar)							
Yıllar	İthalat toplamı	Yatırım malları	%	Tüketim malları	%	H.maddeler	%
1963	688	315	45.8	37	5.4	336	48.8
1964	537	245	45.6	25	4.8	266	49.6
1965	572	241	42.1	25	4.4	306	53.5
1966	718	341	47.5	36	5.0	341	47.5
1967	685	324	47.2	34	4.9	328	47.9
1968	764	367	48.0	36	4.7	361	47.3
1969	801	351	43.8	33	6.8	396	49.4
1970	948	446	47.1	47	5.0	454	47.9
1971	1 171	511	43.6	59	5.1	601	51.3
1972	1 563	783	50.1	73	4.7	707	45.2
1973	2 086	1 003	48.1	90	4.3	993	47.6
1974	3 778	1 289	34.1	157	4.2	2 331	61.7
1975	4 739	1 961	41.4	203	4.3	2 574	54.3
1976	5 129	2 239	43.7	156	3.0	2 733	53.3
1977	5 796	2 255	38.9	178	3.1	3 363	58.0
1978	4 599	1 590	34.6	133	2.9	2 877	62.5
1979	5 069	1 597	31.5	96	1.9	3 377	66.6
1980	7 909	1 581	20.0	170	2.1	6 158	77.9
1981	8 933	2 207	24.7	179	2.0	6 547	73.3
1982	8 843	2 324	26.3	182	2.1	6 337	71.6
1983	9 235	2 317	25.1	242	2.6	6 676	72.3
1984	10 757	2 659	24.7	474	4.4	7 624	70.9
1985	11 343	2 603	22.9	905	8.0	7 835	69.1
1986	11 105	3 474	31.3	956	8.6	6 675	60.1
1987	14 158	3 817	27.0	1 161	8.2	9 180	64.8
1988	14 335	3 989	27.8	1 110	7.8	9 236	64.4
1989	15 792	3 845	24.3	1 389	8.8	10 558	66.8
1990	22 302	5 787	25.9	3 022	13.5	13 493	60.5
1991	21 047	6 051	28.7	2 910	13.8	12 085	57.4
1992	22 870	6 825	29.8	2 954	12.9	13 091	57.2
1993	29 428	9 566	32.5	4 116	14.0	15 747	53.5

Kaynak: DİE; İstatistik Göstergeler, 1923-1990, Syf. 297
DPT: Temel Ekonomik Göstergeler, Ocak 1995

	artacak	azalacak
Enflasyon	28.2	71.8
Büyüme oranı	45.5	54.5
Dış ticaret açığı	74.4	25.6
İşsizlik	60.3	39.7
Kar marjları	8.9	91.1
Rekabet gücü	75.6	24.4
Yabancı sermaye yatırımları	80.3	19.7
Sabit sermaye yatırımları	74.6	25.4
Teknolojik iyileşme	100.0	0.0
Araştırma-geliştirme faal.	92.9	7.1
Kalite iyileşmesi	100.0	0.0

GERÇEKLEŞMESİ KAÇINILMAZ OLAN OLGULARA BAKALIM:

- * Gümrüklerin sıfırlanmasından dolayı ithalat, dolayısıyla dış ticaret açığı artacaktır.
- * Rekabet gücü olmayan, küçük ve orta ölçekli firmaların bir kısmı iflas edecek ve işsizlerin sayısı artacaktır.
- * Teknolojik iyileşme kaçınılmaz olacak ve teknolojinin yenilenmesiyle rasyonelleşmeye giden büyük ölçekli firmalar bir kısım işçiyi sokağa atacaklardır.
- * Rekabet keskinleşeceği için kar marjları düşecektir.
- * Firmalar var olabilmek için rekabet güçlerini artıracaklardır.
- * Sağlanan olanaklardan dolayı yabancı sermaye yatırımları artacaktır.
- * Keza sabit sermaye yatırımları da artacaktır.
- * Güçlü olmanın bir koşulu olarak araştırma-geliştirme faaliyetleri artacaktır.
- * Rekabet gücünün artırılması için kalite iyileşmesi mutlak olacaktır.

Ve Türk burjuvazisi bütün bunları göğüsleyebileceğine ve AB pazarlarında rekabet edebileceğine inanmaktadır. Yukarıda ele aldığımız veriler böyle bir inancın maddi temellerinin olduğunu gösteriyorlar.

Şimdi Türkiye ekonomisini başka kıstaslar bazında AB ekonomileriyle karşılaştıralım: (Bkz. Tablo X)

Ülkeler	1960	1971	1960'dan 1971'e büyüme hızı (%)
Belçika	11.94	20.11	68
Lüksemburg	0.52	0.73	40
Danimarka	7.01	11.78	68
Fransa	70.10	129.54	84
Almanya	84.64	140.38	66
Yunanistan	3.73	8.35	124
İrlanda	1.98	3.10	56
İtalya	41.08	71.75	74
Hollanda	13.01	22.95	76
Portekiz	2.58	5.05	96
İspanya	12.09	26.09	116
İngiltere	78.34	104.94	34
Türkiye	6.85	12.53	83
Toplam	233.87	557.30	67

Kaynak: OECD: Main Economic Indicators, 1973, NR. 11, Syf. 250

(Verilen dönem içinde AET üyelerinin sayısı 12 değil 6 idi. Buna rağmen sonradan üye olan ülkeleri de karşılaştırmaya dahil ederek Ankara antlaşmasının imzalandığı dönemden bugüne ekonomik gelişmenin genel çerçevesini çıkarmayı yararlı gördük.)

GSYİH'nın büyüme hızı bakımından Türkiye verilen dönem içinde sırayla Yunanistan, İspanya, Portekiz ve Fransa'dan sonra 5. sırada yer alıyor. Toplam hacim içinde Türkiye'nin payı 1960'da %2'den 1971'de ancak %2.2'ye çıkıyor. Hacim bakımından Türkiye 1960'da 9. sırada 1971'de de 8. sırada yer alıyor. (Bkz. Tablo XI)

Ülkeler	1970	1982	1970'den 1982'ye büyüme hızı (%)
Belçika	62.69	71.52	35
Lüksemburg	1.97	2.59	31
Danimarka	34.14	44.31	29
Fransa	278.53	405.42	45
Almanya	376.02	490.52	30
Yunanistan	16.28	25.65	57
İrlanda	6.73	10.50	56
İtalya	170.45	231.43	35
Hollanda	74.56	96.97	30
Portekiz	11.91	19.88	66
İspanya	80.13	117.22	46
İngiltere	210.12	253.58	20
Türkiye	24.48	46.72	90
Toplam	1 338.01	1 816.31	36

Kaynak: Main Economic Indicators, OECD, 1985, NR. 2, Syf. 186

GSYİH'nin büyüme hızı bakımından Türk ekonomisi verilen dönem içinde %90 oranında bir büyümeyle ilk sırada yer alıyor. Toplam değer içinde Türk ekonomisinin payı 1970'de %1.8'den 1982'de %2.6'ya çıkıyor. Hacim bakımından ise Türk ekonomisi 1970'de 9. sırada, 1982'de de 8. sırada yer alıyor. (Bkz. Tablo XII)

Ülkeler	1985	1994	1984'ten 1994'e büyüme hızı (%)
Belçika	169.9	201.3	18
Lüksemburg	8.4	11.4	36
Danimarka	120.4	140.4	16
Fransa	1031.5	1230.9	19
Almanya	1371.5	1766.3	29
Yunanistan	61.5	69.7	13
İrlanda	35.4	52.8	49
İtalya	943.0	1133.3	20
Hollanda	243.9	301.8	24
Portekiz	52.5	69.3	32
İspanya	394.9	509.3	29
İngiltere	828.4	1004.2	21
Türkiye	115.0	166.4	45
Toplam	5376.3	6657.1	24

Kaynak: Main Economic Indicators, OECD, 1995, NR. 3, Syf. 240

GSYİH'nin büyüme hızı bakımından Türk ekonomisi verilen dönem içinde İrlanda'dan sonra 2. sırada yer almakta. Toplam değer içinde Türk ekonomisinin payı 1985'te %2.1 ve 1994'te de %2.5 oranındadır. Toplam hacim bakımından ise 1985'te 9. sırada 1994'te de 8. sırada yer alıyor.

Bu tablolardan çıkartılması gereken belli başlı sonuçlar şunlardır:

* Verilen dönem içinde Türk ekonomisinin oldukça hızlı büyüdüğünü görüyoruz.

* Bu hızlı büyümeye rağmen toplam değer (13 ülkenin GSYİH toplamı) içinde Türk ekonomisinin payı -GSYİH bazında- oldukça düşüktür. 1982'de %2.6 ve 1994'te de %2.5. Bu da gösteriyor ki; Türkiye, AB için hiç de önemi olan bir ekonomik güce sahip değildir. Bunun böyle olduğunu ihracat verilerini karşılaştırırken de göreceğiz. (Bkz. Tablo XIII)

Ülkeler	1983	1990	1983'ten
---------	------	------	----------

			1990'a büyüme hızı (%)
Belçika-Lüksemburg	51 939	118 340	128
Danimarka	16 047	35 133	119
Fransa	91 220	210168	130
Almanya	169 425	398 441	135
Yunanistan	4 412	8 019	82
İrlanda	8 620	23 788	176
İtalya	72.681	169 263	133
Hollanda	64 836	131 839	103
Portekiz	4 599	16.416	257
İspanya	19 794	55 640	181
İngiltere	91 939	185 976	101
Türkiye	5728	12 959	126
Toplam	601 240	1 365 982	127

1983'ten 1990'a ihracatın oransal büyümesi açısından Türkiye 8. sırada yer alıyor. İhracatın hacmi bakımından ise; 1983'te 10. ve 1990'da da 11. sırada yer alıyor. İhracat hacminde Türkiye'nin 1983'teki ve 1990'daki payı %0.95 oranında yani oldukça önemsiz. (Bkz. Tablo XIV)

Ülkeler	1983	1990	1983'ten 1990'a büyüme hızı (%)
Belçika+ Lüksemburg	55 314	120 354	117
Danimarka	16 276	31 771	95
Fransa	105 340	233 234	121
Almanya	152 899	342 622	124
Yunanistan	9 518	19 777	108
İrlanda	9 189	20 727	125
İtalya	80 367	185 495	131
Hollanda	60 965	126 195	107
Portekiz	8 241	25 409	208
İspanya	29 201	87 694	200
İngiltere	100 235	224 938	124
Türkiye	9 235	22 302	141
Toplam	636 780	1 440 518	126

Her iki tablo için kaynak: DİE; İstatistik Yıllıkları

Verilen dönem içinde ithalatın oransal büyümesi açısından Türkiye, Portekiz ve İspanya'dan sonra 3. sırada yer alıyor. Türkiye'nin sözkonusu 13 ülkenin toplam ithalatı içindeki payı hem 1983'te ve hem de 1990'da %1.4 ile %1.5 civarındadır. İthalatın hacmi bakımından ise Türkiye 1983'te ve 1990'da 10. sırada yer alıyor.

Bu veriler, Türkiye ekonomisinin AB ekonomisi içinde oldukça önemsiz bir konumda olduğunu gösteriyorlar. Salt bu verilere dayanarak, AB'nin Türkiye'ye yaklaşımında, GB'ye alınmasında ekonomik çıkarların

belirleyici rol oynamadığını açık bir şekilde gösteriyorlar.

Biz burada Türkiye'nin dış ticaretini tamamen AB ülkeleriyle yaptığı varsayımından hareket ettik. Türkiye'nin dış ticaretini ülkeler bazında ele aldığımızda AB içindeki dış ticaret bazındaki önemi daha da azalmaktadır. Şimdi bir de bunu gösterelim: (Bkz. Tablo XV)

Tablo XV - Türkiye ihracatının ülkelere göre dağılımı (% olarak)						
Ülkeler	1989	1990	1991	1992	1993	1989'dan 1993'e artış-azalış
I- OECD ülkeleri toplamı	61.7	68.0	65.1	63.5	59.1	- 4.2
A- AB ülkeleri toplamı	46.5	53.2	51.8	51.7	47.5	2.1
Fransa	5.1	5.7	5.1	5.5	5.0	- 2.0
Belçika+Lüksemburg	2.2	2.4	2.1	2.0	1.9	-
Hollanda	3.5	3.4	3.5	3.4	3.4	-
Almanya	18.7	23.6	25.1	24.9	23.8	27.3
İtalya	8.4	8.5	7.1	6.4	4.9	- 42.0
İngiltere	5.3	5.7	5.0	5.4	5.4	1.9
İrlanda	0.2	0.2	0.1	0.2	0.1	-
Danimarka	0.6	0.7	0.6	0.6	0.5	-
Yunanistan	1.1	1.1	1.1	1.0	0.8	-
Portekiz	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	-
İspanya	1.1	1.5	1.8	2.0	1.3	-
B- EFTA ülkeleri toplamı	3.9	4.8	4.3	4.3	3.6	- 7.7
C- Diğer OECD ülkeleri top.	11.3	10.0	9.0	7.6	8.0	- 29.2
ABD	8.4	7.5	6.7	5.9	6.4	- 23.8
II- İslam ülkeleri toplamı	24.7	19.3	20.1	18.9	18.3	- 25.9
III- Diğer Avrupa ülkeleri top.	9.0	7.7	8.5	4.4	5.0	- 44.4
IV- Bağ. Dev. Top.	-	-	0.1	0.3	1.0	900
V- Diğer ülkeler	4.6	5.0	6.3	8.5	10.9	118
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	

Kaynak: DPT; Temel ekonomik göstergeler, Ocak 1993, 1995

Bu veriler bize, Türkiye ihracatında ve dolaşısıyla Türkiye ekonomisinde OECD ülkelerinin belirleyici öneme haiz olduklarını gösteriyorlar. Her ne kadar bu ülkelerin Türkiye ihracatındaki toplam payı 1989'dan 1993'e %4.2 oranında azalmışsa da, ortalama pay %63.5 civarındadır. Türkiye ihracatının yarısını, verilen dönem ortalaması

olarak %50,14'ünü AB ülkeleriyle yapıyor. Ve bu ülkeler içinde Almanya, Türkiye ihracatında önemli bir konuma sahip. Türkiye ihracatının %20-25'ini Almanya'ya yapıyor.

Verilen dönem içinde diğer OECD ülkelerinin, özellikle de ABD'nin, ayrıca İslam ülkelerinin ve diğer Avrupa ülkelerinin Türkiye ihracatındaki payları büyük boyutlarda azalıyor. Buna karşın diğer ülkeler ve BDT'nin Türkiye ihracatındaki payları artıyor.

Sonuç itibarıyla; Türkiye ihracatında OECD ülkeleri ve bunların arasında AB ülkeleri belirleyici konumdalar. Ama buna rağmen Türkiye giderek artan kapsam ve oranlarda başka ülkelere de ihracat yapıyor. Bu, ihracatın belli alanlarla sınırlı kalmadığını, uluslararası planda yaygınlaştığını gösteren bir olgudur.

Türkiye'nin 12 AB ülkesi ithalatındaki yerini bir daha belirleyelim; bu ülkelerin 1989'daki toplam ithalatları, 1 167 609 milyon dolar. Türkiye'nin aynı yılda bu 12 ülke ile toplam ihracatı 5 407.7 milyon dolar. Buna göre Türkiye'nin 12 AB ülkesi ithalatındaki payı 1989 yılında ancak %0.46 oranında oluyor. 1990'daki payı ise %0.48. Demek oluyor ki; AB ülkeleri ithalat toplamı bazında Türkiye ekonomisi -ihracatı-, bu ülkeler için hemen hemen hiçbir ekonomik öneme sahip değildir.

12 AB ülkesinin ihracatında -Türkiye'nin ithalatında- Türkiye'nin payı 1990'da ancak %1.6 oranındaydı. Yani AB ülkelerinin ihracatı açısından da Türkiye, kaçırılmaması gereken bir pazar konumunda değil.

Şüphesiz ki, Türkiye'nin ekonomik önemi ve gelişmesi salt dış ticaret hacmiyle sınırlı olarak değerlendirilemez. Soruna GSMH'nin büyümesini zincirleme endeks bazında (bir sene öncesine göre büyüme oranı) yaklaşırsak, Türk ekonomisinin oldukça dinamik bir yapıya sahip olduğunu görürüz.(Bkz. Tablo XVI)

Tablo XVI - GSYİH'nin büyüme oranları (Türkiye açısından GSMH) Zincirleme Endeks

Yıllar	Almanya	Fransa	İtalya	İngiltere	Belçika	Danimarka	Yunanistan	İrlanda	Lüksemburg	Hollanda	Portekiz	İspanya	Türkiye
1973	4.9	5.4	6.9	7.1	6.0	3.6	7.3	4.9	8.3	4.7	11.2	7.7	5.4
1974	0.3	3.1	5.2	-1.5	4.2	-0.9	-3.6	4.1	4.2	4.0	1.1	5.4	7.4
1975	-1.4	-0.3	-2.5	-0.7	-1.4	-0.7	6.1	2.3	-6.6	-0.1	-4.3	0.6	8.0
1976	5.3	4.2	6.5	2.7	5.7	6.5	6.4	1.4	2.5	5.1	6.9	3.4	7.9
1977	2.8	3.2	3.4	2.3	0.6	1.6	3.4	8.2	1.6	2.3	5.6	2.9	3.9
1978	3.0	3.4	3.6	3.6	2.9	1.5	6.7	7.2	4.1	4.9	2.8	1.4	2.9
1979	4.1	3.2	5.8	2.8	2.2	3.5	3.7	3.1	2.3	2.4	5.6	0	-0.4
1980	1.1	1.6	4.1	-1.9	4.1	-0.4	1.8	3.1	0.8	0.9	4.6	1.3	-1.1
1981	0.2	1.2	0.6	-1.0	-0.9	-0.9	0.1	3.3	-0.6	-0.7	1.6	-0.3	4.1
1982	-0.9	2.5	0.2	1.5	1.5	3.0	0.4	2.3	1.1	-1.4	2.1	1.2	4.5
1983	1.6	0.7	1.0	3.5	0.5	2.5	0.4	-0.2	3.0	1.4	-0.2	1.7	3.3
1984	2.8	1.3	2.7	2.3	2.1	4.4	2.8	4.4	6.2	3.1	-1.9	1.7	5.9
1985	1.9	1.9	2.6	3.8	0.8	4.3	3.1	3.1	2.9	2.6	2.8	2.5	5.1
1986	2.2	2.5	2.9	4.1	1.6	3.6	1.6	-0.4	4.8	2.0	4.1	3.8	8.1
1987	1.4	2.3	3.1	4.8	2.1	0.3	-0.7	5.0	2.9	0.9	5.3	5.6	7.5
1988	3.7	4.5	4.1	4.4	5.0	1.2	4.1	4.9	5.7	2.6	3.9	5.2	3.6
1989	3.4	4.3	2.9	2.1	3.9	0.6	3.5	6.5	6.7	4.7	5.2	4.7	2.1
1990	5.1	2.5	2.1	0.5	3.3	2.0	-0.1	8.2	3.2	3.9	4.4	3.7	9.2
1991	3.7	0.7	1.3	-2.2	2.0	1.2	1.8	2.2	3.0	2.2	2.2	2.3	0.3
1992	2.0	1.3	0.9	-0.6	0.8	1.1	1.4	2.7	2.4	1.5	1.4	1.0	5.9
1993	-2.1	-0.9	-0.1	2.0	-1.2	0.2	0.5	2.7	1.0	-0.2	-1.0	-1.0	7.0
1994	2.9	2.7	2.2	3.8	2.3	4.4	1.5	6.0	2.7	2.5	2.0	2.0	-5.4

Kaynak: OECD Economic Outlook NR 53 June 1993, Syf. 201, Main Economic Indicators, Kasım 1995, Syf. 200, Mayıs 1994, Syf. 202

Bu tabloya göre Türkiye ekonomisi, büyümenin oransal büyüklüğü açısından 1973'te Fransa ile 8. sırada; 1974'te 1. sırada; 1975'te 1. sırada; 1976'da 2. sırada; 1977'de 3. sırada; 1978'de Belçika ile birlikte 8. sırada; 1979'da son sırada (Türkiye ekonomisinin krizde olduğu yılı); 1980'de 12. sırada (keza ekonomik kriz yılı); 1981'de 1. sırada; 1982'de 1. sırada; 1983'te 2. sırada; 1984'te 2. sırada; 1985'te 1. sırada; 1986'da 1. sırada; 1987'de 1. sırada; 1988'de 11. sırada; 1989'da İngiltere ile birlikte 11. sırada; 1990'da 1. sırada; 1991'de 11. sırada; 1992'de 1. sırada; 1993'te 1. sırada ve 1994'te de (ekonomik kriz yılı) son sırada yer alıyordu: (Bkz. Tablo XVII)

Tablo XVII - 1973-1994 arasında en hızlı büyüyen ekonomiler

Yıllar	1. derecede hızlı büyüyen	2. derecede hızlı büyüyen	3. derecede hızlı büyüyen	Türkiye'de (diğer dereceler)
1973	Portekiz	Lüksemburg	İspanya	8. sıra
1974	Türkiye	İspanya	İtalya	
1975	Türkiye	Yunanistan	İrlanda	
1976	Türkiye	Portekiz	Danimarka-İtalya	
1977	İrlanda	Portekiz	Türkiye	
1978	İrlanda	Yunanistan	Hollanda	8. sıra
1979	İtalya	Portekiz	Almanya	13. sıra
1980	Portekiz	İtalya-Belçika	İrlanda	12. sıra
1981	Türkiye	İrlanda	Portekiz	
1982	Türkiye	Danimarka	Fransa	

1983	İngiltere	Türkiye	Luksemburg	
1984	Luksemburg	Türkiye	Danimarka-İrlanda	
1985	Türkiye	Danimarka	İngiltere	
1986	Türkiye	Luksemburg	Portekiz-İngiltere	
1987	Türkiye	İspanya	Türkiye	
1988	Luksemburg	İspanya	Belçika	11. sıra
1989	Luksemburg	İrlanda	Portekiz	11. sıra
1990	Türkiye	İrlanda	Almanya	
1991	Almanya	Luksemburg	İspanya	11. sıra
1992	Türkiye	İrlanda	Luksemburg	
1993	Türkiye	İrlanda	İngiltere	
1994	İrlanda	Danimarka	İngiltere	13. sıra

GSMH, GSYİH ve dış ticaret ile ilgili veriler bize Türkiye ekonomisinin iki yönünü gösteriyorlar:

a- Türkiye ekonomisi dinamik bir yapıya sahiptir. Bu, sürekli ve hızlı büyüyen bir ekonomidir. Türk burjuvazisini büyük oynamaya sevk eden, onun bölgesel iştahını kabartan ve saldırganlaştıran ekonominin bu yapısıdır.

b- Türkiye ekonomisi, bir bütün olarak AB ekonomisi içinde oldukça önemsiz bir paya sahiptir. Bu pay, bir bütün olarak AB ekonomisi içinde her ne kadar önemsizse de Türk burjuvazisi açısından oldukça önemlidir. Ve o, GB kapsamında daha da güçleneceğine inanmaktadır. Yukarıdaki veriler bu inancın maddi temellerini oluşturuyorlar. Türk burjuvazisi, Türkiye'nin, AB ülkeleri tarafından GB kapsamında daha çok talan edileceğini çok iyi biliyor ve o, artan talan içinde kendine düşen payın da artacağını bilincinde. GB, Türkiye'nin zenginliklerinin ortaklaşa talanının artması demektir. Türk burjuvazisi açısından en azından bu aşamada, AB ülkeleri ile talanın paylaşılmasında sorun çıkartmamaktır. Neredeyse hiç pazarlık edilmeden, neredeyse tamamen koşulsuz bir şekilde GB'ye girmenin, bunun ötesinde AB'nin alacağı

kararlara uyacağını kabullenmenin başka ne gibi bir anlamı olabilir!

TÜRKİYE'Yİ ÖNEMLİ YAPAN FAKTÖRLER VE GB

A- Ekonomik Potansiyel Olarak Türkiye'nin AB İçin Önemi:

Yukarıda bu konuyu kısmen ele aldık. Türkiye, bugüne kadarki dış ticaret hacmi bakımından AB ülkeleri veya bir bütün olarak AB için önemli bir ekonomik potansiyel oluşturmuyordu. Türkiye'nin bir bütün olarak AB'nin ve tek tek de ülkelerinin dış ticaretindeki -özellikle ihracatlarındaki- payı oldukça azdır. Ama bu Türkiye'nin genel anlamda önemsiz bir ekonomik potansiyel olduğu anlamına gelmez. Önümüzdeki dönemde, gümrüklerin sıfırlanmasının doğrudan bir sonucu olarak, özellikle AB'nin emperyalist ülkelerinin malları Türkiye pazarına akacaktır. GB ile AB, 60 milyonluk bir pazara engelsiz girecektir. Ve böylelikle Türkiye, önümüzdeki dönemde dış ticaret hacmi bakımından da AB için giderek önem kazanan bir pazar olacaktır.

Türkiye, yabancı sermaye, kredi, bir bütün olarak sermaye hareketi açısından da önemli bir ülkedir ve GB ile önümüzdeki dönemde daha da önemli olacaktır.

Türkiye, dış borcu sürekli artan bir ülkedir, son 8-10 senelik dönemi esas alarak dış borç artışını gösterelim: 1986'da 32 milyar 101 milyon dolar olan toplam dış borç miktarı 1990'da 42 milyar 035 milyon dolara ve 1993'te de 67 milyar 356 milyon dolara çıkmıştır. Bu, 1986'dan 1993'e yani 7 sene içinde %37.4 oranında bir artışın ifadesidir. Son 2 yıl içinde 5 milyar dolara varan borç ödemesi yapılmasına ve önemli boyutlara varan borç alınmamasına rağmen, bugünkü dış borç tutarı 70 milyar dolar civarındadır. Türkiye, anapara ödemesinden ziyade bu miktarın faizlerini ödemekle meşguldür. Yani borç alınan sermaye, Türkiye'nin ekonomik potansiyelinin bir kısmını faiz olarak alıyor.

Bunun ötesinde tekeli sermaye, yabancı sermaye (yatırıma yönelik) formunda da Türkiye'ye akmakta ve ekonomik potansiyelin bir kısmını para veya ürün formunda götürmektedir. Önümüzdeki dönemde Türkiye'ye bu türden sermaye akışı yoğunlaşacaktır. Son yıllarda Türkiye'ye gelen yabancı sermaye miktarı ve bunun ülkelere göre dağılımı şöyledir. (Bkz. Tablo XVIII)

Yabancı sermaye akışını veren ve alan ülkelerin siyasi ve ekonomik konjonktürel durumu doğrudan etkiler. Ekonomik kriz içinde olan, siyasi olarak istikrarlı olmayan ülkelere yabancı sermaye gitmez veya kendisi ekonomik kriz içinde olan bir ülkenin sermaye ihracı yavaşlar. Tabloda görülen Türkiye'ye sermaye akışındaki dengesizliği bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Bu olguyu bir kenara bırakırsak tabloda verilerin gösterdikleri temel eğilimler şunlardır:

* Verilen dönem içinde izin verilen yabancı sermaye miktarı önemli oranda artmıştır.

* Yabancı sermayenin çok önemli bölümü, 1988'de %86 ve 1994'te de %92.5'i OECD ülkeleri kaynaklıdır.

* OECD ülkeleri içinde AB kaynaklı yabancı sermaye büyük boyutlardadır. Örneğin AB kaynaklı toplam yabancı sermaye OECD

kaynaklı toplam yabancı sermayenin 1988'de %54'ünü 1994'te de %70.7'sini oluşturuyordu. AB kaynaklı yabancı sermayenin toplam yabancı sermaye içindeki payı ise 1988'de %46.5 ve 1994'te de %65.4 oranlarındaydı. Yani AB kaynaklı yabancı sermaye, Türkiye'ye akan yabancı sermaye içinde giderek daha belirleyici boyutlar almıştır.

* AB kapsamında Türkiye'ye ihraç edilen sermayenin ezici çoğunluğu Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya kaynaklıdır.

Bu beş ülkenin Türkiye'ye ihraç ettiği sermaye miktarı 1988'de AB ülkeleri toplamının %97'sine; OECD ülkeleri toplamının %52.5'ine ve genel toplamın da %45'ine tekabül ediyordu. 1994'te ise bu beş ülkenin Türkiye'ye ihraç ettiği sermaye miktarı, AB ülkeleri toplamının %92'sine; OECD ülkeleri toplamının %65'ine ve genel toplamın da %60'ına tekabül etmekteydi.

Sonuç itibarıyla;

* Türkiye yabancı sermaye açısından yabana atılacak bir ekonomik potansiyel değildir.

* Türkiye ekonomisi, izini çıkan yabancı sermaye açısından ABD emperyalizminden ziyade AB'nin yukarıda adı geçen beş emperyalist ülkesine bağımlı durumdadır.

Ülkeler	1988	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'88'den '94'e (%)
1- OECD ülkeleri toplamı	7092	1 2910	1 6084	1 7428	1 6138	20428	1 3733	936
a- AB ülkeleri toplamı	3838	9071	1 4860	10247	1 1198	1 1764	9706	1530
Bunların arasında:								
Almanya	944	1205	1370	1879	2025	1584	2235	1367
Fransa	736	2512	6550	2453	3538	2256	2563	2482
Hollanda	392	992	689	2784	2729	2116	1960	4000
İngiltere	1255	2792	2799	693	1093	1147	514	- 590
İtalya	399	841	591	1902	1197	4193	1640	3110
b- Diğer OECD ülkeleri toplamı	- 3254	3839	3598	7181	45411	8664	4027	237
Bunların arasında:								
ABD	1319	1304	1186	4563	1976	3997	1573	192
Japonya	671	717	1002	536	366	2371	1259	876
İsviçre	1072	1577	1094	1042	2035	1419	543	- 493
2- Diğer ülkelerin toplamı	1153	1795	1759	1664	2060	2286	1113	- 35
Genel Toplam:	824.5	1470.0	1784.3	1909.2	1819.8	2271.4	1484.6	80.0

Bkz: -Ekonomik Rapor, İTO, No: 1993/38, Syf. 204- DPT: Temel Ekonomik Göstergeler, Ocak 1995, Syf. 71

Sektörler	1989	1990	1991	1992	1993	1994	'89'dan '94'e (%)
Tarım	9.8	65.1	20.9	33.6	31.2	29.3	199
Madencilik	10.6	45.5	37.7	19.0	11.8	6.2	- 41.5
İmalat sanayii toplamı	901.0	1 143.1	1 053.6	1 274.2	1 726.6	1 106.2	22.8
Bu toplam içinde bazı sektörler:							
Gıda-içki	155.0	75.0	364.5	303.3	248.8	219.5	41.6
Kimya	96.2	64.0	171.6	250.5	267.1	188.0	95.4
Demir-çelik	88.7	45.0	62.3	98.2	46.6	34.8	- 60.8
Elektrik-elektronik taşıt araçları	44.4	100.2	80.5	128.2	167.4	79.3	78.6
Hizmetler sektörü toplamı	549.0	530.6	797.2	493.1	501.7	342.9	- 37.5
Bunların arasında:							
Ticaret	88.9	44.5	1 48.8	97.3	77.3	97.8	10.0
Turizm	255.7	267.6	243.1	108.1	107.2	57.0	- 77.7
Bankacılık	26.3	113.3	106.3	102.8	63.5	62.5	137.6
Genel Toplam:	1 470.5	1 784.3	1 909.4	1819.8	2 271.4	1 484.7	

Kaynak: DPT; Temel Ekonomik Göstergeler: Ocak 1993, Syf. 62; Ocak 1995, Syf. 70

Yabancı sermayenin sektörlere dağılımı Türkiye ekonomisinin dinamiksel durumunu ele veren başka bir göstergedir. Bir de buna bakalım: (Bkz. Tablo XIX).

Tablo bize izni verilen yabancı sermayenin maddi değerlerin üretiminde, yani imalat sanayiinde ve bu sanayiinde belli sektörlerinde yoğunlaştığını göstermektedir. İmalat sanayiinde yoğunlaşan yabancı sermaye toplamının 1989'da %61.3'üne; 1990'da %80.9'una; 1991'de %55.2'sine; 1992'de %70'ine; 1993'te %76'sına ve 1994'te de %74.5'ine tekabül ediyordu. Bu olgu bize şunu gösterir:

Türkiye'de sözüm ona emperyalizmi, yabancı sermayeyi eleştiri adı altında öne sürülen, "yabancı sermaye sanayiye üretim alanlarına yönelmiyor" savının hiçbir maddi temelini olmadığını, tersine maddi değerlerin üretimine yöneldiğini gösterir. Demek oluyor ki Türkiye, yabancı sermaye açısından dikkate değer bir pazar alanıdır ve dinamik bir ekonomik potansiyele sahiptir.

GB sürecinde pazar olarak Türkiye'nin önemi daha da artacak ve bu, kaçınılmaz olarak ekonomiye yeni dinamikleşme öğeleri katacaktır. (Teknolojik yenilenme, sermaye yoğunlaşması, daha güçlü tekellerin ortaya çıkması, çeşitli veya belli alanlarda üretimin artması, daha fazla yabancı sermayenin Türkiye'ye akması vs.) (Bkz. Tablo XX).

Sektörler	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
İmalat sanayii	38.0	40.0	40.0	40.0	38.0	40.0
Hizmetler	58.0	55.0	55.0	56.0	58.0	56.0
Tarım-Madencilik	4.0	5.0	4.0	4.0	4.0	4.0

Oranları biz yuvarladık

Bu oranları yabancı sermayenin sektörlere dağılım miktarıyla karşılaştırsak, büyük/güçlü sermayenin imalat sanayiine, nispeten ufak çaplı/küçük sermayenin de hizmetler sektörüne yönelmiş olduklarını

görüyoruz. Diğer bir ifadeyle; tekelci/yabancı sermayenin büyük çaplı olanları Türkiye'de maddi değerlerin üretimine katılıyor ve kar elde ediyor. Önümüzdeki dönemde bu alandaki gelişme daha da yoğunlaşacaktır.

B- Türkiye'nin AB İçin İktisadi-Stratejik Önemi:

Yukarıda ana hatlarıyla belirtmiştik. Revizyonist blokun dağılmasından sonra Türk burjuvazisinin yayılmacılık iştahını kabartan olanaklar ortaya çıkmıştı. Bu dönem Türk burjuvazisinin dünya pazarlarına açılmak için yoğun çaba harcadığı bir dönemdi. Bu iki olgudan dolayıdır ki Türk burjuvazisi "Adriyatik kıyılarından Çin Seddi'ne" kadar olan alanda kendisinin de söz sahibi olduğunu dile getirme cüretkarlığını göstermiştir. Bu cüretkarlığın altında yatan nedir? Revizyonist blokun dağılmasından sonra, o zamana kadar bu bloku oluşturan alanlar, emperyalizmin açık rekabet alanlarına dönüşmüştür. Türkiye bu alan içinde tek başına çok az etken olabilir. Ama rekabet eden emperyalist güçlere veya onlardan birine dayanarak bir takım kısıtlı ko-partabilir. Bugün olan da budur. Türk burjuvazisi ülkenin stratejik konumunu, tarihi ilişkilerini öne sürerek emperyalist güçlerle ortak hareket etmeyi planlamış durumda; Türkiye Afrika'ya, Asya'ya, Ortadoğu'ya, Kafkaslar'a, Orta Asya'ya açılan anayolların kavşağını oluşturuyor. Türkiye AB için bir sıçrama tahtası, bu alanlara açılmanın köprübaşı durumunda. AB'nin emperyalist ülkeleri, çok şeyi Türkiye'de ucuza üreterek, onun sözkonusu alanlara yakınlığından da yararlanarak rakipleri (ABD, Japonya, Rusya) karşısında daha güçlü rekabet olanaklarına kavuşmuş olacaklarını çok iyi biliyorlar. Gümrüklerin sıfırlandığı bir ortamda AB ülkelerindeki birçok sektördeki üretimin bir kısmı Türkiye'ye kayacaktır. Bu sermayelerin hemen hemen hepsi Türk sermayesi ile ortaklık kurarak üretime geçeceklerdir. Ucuza maledilen ürünlerin önemli bir kısmı AB pazarlarına da sürülecektir. Ama esas niyet Rus, Kafkasya, Orta Asya, Ortadoğu,

Asya ve Afrika pazarlarına maliyeti ucuza getirilmiş ürünlerle daha güçlü olarak girmektedir. (Bugünler de bu işi en iyi planlayan Japon sermayesidir. Yarın Türk malı damgasıyla AB pazarına yoğun bir şekilde girecektir, özellikle otomobil üretimiyle.)

Yine yukarıda belirtmiştik; Türkiye'nin ihracatı artık sadece belli alanlarda sınırlı değil. Örneğin, AB ülkelerine yapılan ihracat toplam ihracat içinde belirleyici olmasına rağmen toplam ihracattaki oransal payı giderek düşmektedir. Bu pay, 1990'dan itibaren sürekli düşmüştür. Bu 1990'dan 1993'e %10.7 oranına varan bir azalmadır. Aynı dönemde OECD, EFTA ülkeleri, İslam ülkeleri, diğer Avrupa ülkeleri, BDT ülkeleri dışında kalan ülkelere, yani Asya'nın, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın bazı ülkelerine yapılan ihracat önemli boyutlarda artmıştır. Bu artış miktar olarak, 1990'da 405.5 milyon dolardan 1993'e 925.2 milyon dolara çıkmıştır. Yani %128 oranında artmıştır. AB sermayesi Türkiye'de üreterek, bu ihracat imkanlarından da yararlanmayı planlamaktadır.

Türkiye'nin BDT'ye olan ihracatı sadece 1992'den 1993'e 684.2 milyon dolardan 1030.8 milyon dolara çıkarak %50.6 oranında artmıştır. Aynı dönemde Orta Asya Türk cumhuriyetlerine yapılan ihracat da 186.7 milyon dolardan 455.3 milyon dolara çıkarak %143.9 oranında artmıştır. BDT'nin Türkiye ihracatındaki payı da 1992'de %4.7'den 1993'te %6.7'ye çıkmıştır.

Bu gelişmeyi AB ülkeleri de izliyorlar ve Türkiye'nin belirttiğimiz olanaklarından da yararlanarak bu pazarlarda daha rahat rekabet etmesinin yollarını arıyorlar. Bu da bugün açısından GB'nin AB ülkelerine Türkiye topraklarında, onun ekonomik potansiyelinde sağladığı olanakları değerlendirmekten geçiyor.

Hangi açıdan bakarsak bakalım Türkiye, AB'nin emperyalist ülkeleri açısından, onların, özellikle de Alman emperyalizminin uluslararası plandaki hegemonya mücade-

lesini kolaylaştıran olanaklar sağlayan iktisadi-stratejik bir öneme sahiptir.

C- Türkiye'nin AB İçin Siyasi-Askeri Önemi:

Burada sözkonusu olan Türkiye'nin jeostratejik konumu, o, bu konumundan dolayı, her dönem önemli olmuştur ve önemli olmaya da devam edecektir.

Yukarıda ana hatlarıyla belirttiğimiz bu noktayı biraz açalım. II. dünya savaşından sonra bütün kapitalist dünya ABD emperyalizminin kontrolüne girmişti: Savaştan güçlü olarak çıkan ABD emperyalizmi, kapitalist dünyayı sosyalist kampa (revizyonistlerin SB'de siyasi iktidarı gasp etmelerinden sonra revizyonist kamp veya blok) karşı kendi siyasi, askeri ve ekonomik sultasını altına almıştı. O dönem Türkiye SB'ye karşı emperyalist kuşatmanın ve aynı zamanda bölgedeki petrol yataklarını yakından kontrol etmenin en önemli üslerinden birisiydi. Revizyonist bloğun yıkılmasından sonra Türkiye, revizyonizme veya "sosyalizme" karşı emperyalist kuşatmanın en önemli bir üssü olmaktan çıktı ve çeşitli emperyalist güçlerin hegemonya mücadelesine sahne olan ve bölgedeki emperyalistler arası rekabetin sürdürülmesinde kullanılan bir piyon veya sıçrama tahtası oldu. Bölgedeki petrol yataklarının yakından kontrol edilmesinde Türkiye'nin önemi devam etti.

Bugün bölgemizde iki emperyalist gücün; ABD emperyalizminin ve Alman emperyalizminin açık rekabeti sözkonusudur ve Türkiye, belirttiğimiz nedenlerden ve özelliklerinden dolayı her iki emperyalist güç için vazgeçilemez bir konumdadır.

ABD emperyalizminin bölgedeki politikası, bölgeyi kendi kontrolü altında tutmak Alman emperyalizminin ve giderek sesini yükseltmeye başlayan Rus emperyalizminin yayılmacılığını engellemektir. ABD'nin de Kafkaslar'da, Orta Asya'da gözü var. Türkiye, Ortadoğu'dan Kafkasya'ya ve

oradan da Orta Asya'ya Çin sınırına dayanan şeridin düğüm noktasıdır.

Alman emperyalizminin de aynı alanlarda gözü var. O, bu alanlarda attığı her adımda ABD ve Rus engeliyle karşılaşmaktadır. Türkiye'yi kontrol etmek, Alman emperyalizmi açısından eski hayallerin gerçekleştirilmesi için önemli bir mesafeyi katetmiş olmak demektir: Mezopotamya'yı, petrol kaynaklarını ele geçirmek, Kafkasya ve Orta Asya'ya sıçrayarak Rus emperyalizmini çembere almak ve bu geniş alanları Alman sermayesinin doğrudan hizmetine sokmak! Alman emperyalizminin bu yayılmacı politikasını gerçekleştirebilmesi için bölgenin her yanına uzanabilen bir üsse ihtiyacı vardır. Bu üs, Türkiye'dir.

Türkiye'nin GB'ye alınmasıyla gelişen ekonomik ilişkiler, kaçınılmaz olarak siyasi ilişkileri ve daha sıkı siyasi-askeri bağımlılıkları beraberinde getirecektir. Zaten bugünkü konumuyla Türkiye, AB'nin bütün siyasi kararlarını koşulsuz kabul etmekle karşı karşıyadır. Sonuç itibariyle; GB'yi AB ülkeleri, bunların arasında da özellikle Alman emperyalizmi siyasi çıkarları için kullanacaklardır. Kürt sorununa yaklaşımda Türkiye-ABD-AB (Almanya) üçgenindeki çatışmalar bunu daha bugünden göstermektedir.

GÜMRÜK BİRLİĞİ VE ALMAN EMPERYALİZMİ

Türkiye'nin GB'ye girmesi en çok Alman emperyalizminin çıkarlarına yaramaktadır. Alman emperyalizmi, II. dünya savaşından sonraki siyasi ve askeri oluşumların alt-üst olması sonucu yeniden tarihi bir fırsatı yakaladı ve bunu kullanıyor. Alman emperyalizmi gözünü bölgemize yeni dikmiyor. Alman sermayesi geçen yüzyılın sonundan, bu yüzyılın başından bu yana bölgemize yakın ilgi duymuştur. Bu ilgi, onun emperyalist yayılmacılığını ifade ediyordu/ediyor. Bir zamanlar Osmanlı devletini Almanya'nın Hindistan'ı yapmak isteyen emper-

yalist politika, bugün GB çerçevesinde yeniden ısıtılıyor.

Alman tekelci sermayesinin, sömürgeciliğinin borazanlığını yapan "Die Welt Am Montag" gazetesi 21 Kasım 1898 tarihli sayısında şu anlayışa yer veriyordu:

"Sadece Türkiye, Almanya'nın Hindistan'ı olabilir... Sultan dostumuz olarak kalmalıdır. Tabii ki onu 'yutmaya hazır' olduğumuz düşüncesi unutulmaksızın... 'Hasta adam' sıhhatine kavuşacaktır. O, iyileşme uykusundan uyanıldığı zaman artık tanınamayacak kadar köklü bir şekilde tedavi edilmelidir. Onun sarışın, Alman mavi gözlü görünümüne sahip olacağı düşünülmelidir. Sevgi dolu kucaklamamızla ona bir Alman'dan ayırt edilemeyecek kadar Alman besisi suyu içirdik (telkinde bulduk. çn.) Böylece, Türkiye'nin mirasçıları olabiliriz ve olmak istiyoruz... Miras bırakana, ölümüne kadar çok sadık bir şekilde bakacağız... Önümüzde zengin bir miras var" ["Probleme des neokolonialismus" (yeni sömürgeciliğin sorunları), Cilt. I, Syf. 466-467, Leipzig 1961]

Alman emperyalizmi GB'yi, Türkiye'yi kendi çıkarları doğrultusunda modern bir "Hindistan" yapmanın bir aracı olarak görmektedir. Emperyalist ülkelerle yeni sömürgeci ilişkiler içinde olan, emperyalizme bağımlı olan Türkiye ("Hasta adam") GB sürecinde, tanınamayacak kadar köklü bir tedaviye tabi tutulacaktır. Alman emperyalizmi Türk ekonomisini ve politikasını Almanlaştıracaktır (Başarır veya başaramaz, bu sorunun başka bir yönü. Ama onun amacı belli.) Geçen yüzyılın sonunda ifade edilen bu emperyalist/sömürgeci politikanın bugünkü Türkçe'ye çevirisi ancak böyle olabilir. Yani Türkiye'nin, Almanya'nın Hindistan'ı olması anlayışında koşulların ötesinde fazla bir şey değişmemiştir.

II. dünya savaşından sonra Türkiye, ABD emperyalizminin siyasi, askeri ve ekonomik güdümüne girmiştir. Sonraki süreç içinde Türkiye, giderek güçlenen Alman emperya-

lizminin ekonomik güdümüne girmeye başlamıştır. O dönemdeki revizyonist blok, kapitalist blok kampaşması, NATO'nun doğudaki en uç kanadını oluşturan Türkiye üzerindeki emperyalistler arası rekabeti bastırıyordu. ABD emperyalizmi Türkiye ve bölge üzerindeki tahakkümünü öncelikle siyasi ve askeri olarak devam ettirirken, Alman emperyalizmi ekonomik sızma politikasını güdüyordu. Öyle ki, Almanya'nın Türkiye üzerindeki siyasi ağırlığı, sermayesinin ağırlığı kadar geçerli değildi ve hala da değildir. Yukarıya aktardığımız veriler, bu durumu açıklıyor. Burada, ABD ve Almanya'nın Türkiye ekonomisindeki konumlarını karşılaştırmakla yetineceğiz. (Bkz. Tablo XXI).

Ülkeler	1989	1990	1991	1992	1993	1989'dan 1993'e artış-azalış
Almanya	18.7	23.6	25.1	24.9	23.8	27.3
ABD	8.4	7.5	6.7	5.9	6.4	-23.8
Türkiye'nin ithalatında ABD ve Almanya'nın payı						
Almanya	14.0	15.7	15.4	16.4	15.4	10
ABD	13.3	10.2	10.7	11.4	11.4	-14.3

Görüyoruz ki bir bütün olarak Türkiye dışıcairet hacminde ABD emperyalizminin konumu gerilerken, Alman emperyalizmi güçlenmiştir. Sadece oransal olarak değil, kısmen miktar olarak da. Örneğin Türkiye'nin Almanya'ya ihracatı 1989'da 2175.4 milyon dolardan 1993'te 3654.3 milyon dolara çıkarak %68 oranında artarken, Türkiye'nin ABD'ye yaptığı ihracat 1989'da 971 milyon dolardan 1993'te 985.7 milyon dolara çıkmıştır. Yani değer olarak hemen hemen aynı seviyede kalmıştır.

Almanya'nın Türkiye'ye ihracatı veya Türkiye'nin Almanya'dan yaptığı ithalat 1989'da 2204.0 milyon dolardan 1993'te 4533.1 milyon dolara çıkarak %106 oranında artarken, ABD'den yapılan ithalat (ABD'nin Türkiye'ye ihracatı) 1989'a 2094.3

milyon dolardan 3350.7 milyon dolara çıkararak %60 oranında artmıştır.(Bkz. Tablo XXII)

Tablo XXII - İzni çıkan yabancı sermayede ABD ve Almanya'nın payı (% olarak)							
Ülkeler	1989	1990	1991	1992	1993	1994	'89'dan '94'e (%)
Almanya	8.2	7.7	9.8	11.1	7.0	15.0	83
ABD	8.9	6.6	24.0	10.8	27.6	10.6	19

Verilen dönem içinde Türkiye'ye izni çıkan toplam yabancı sermaye içinde istikrarsız da olsa Alman sermayesinin payı artarken, Amerikan sermayesinin payı azalmıştır.

Sadece, dış ticaret ve yabancı sermaye ile ilgili bu birkaç veri, Türkiye ekonomisinde Alman emperyalizmi ve ABD emperyalizminin ağırlığını gösteriyor.

GB çerçevesinde, bu birliğin sağlayacağı olanakları değerlendirerek Alman sermayesi, Türkiye ekonomisinde ve giderek de siyasetinde daha etken olacaktır. GB, Türkiye'yi yabancı sermaye lehine daha da ucuzlatmıştır. Türkiye, pazar olmanın ötesinde ucuz üretimin yapıldığı bir alan da olmuştur. Bütün bu olanaklar AB ülkeleri tarafından, özellikle de AB'nin emperyalist ülkeleri tarafından değerlendirilecektir. Bu işten, GB olgusundan en çok, AB'yi çekip çeviren ülke konumunda olan Almanya yararlanacaktır.

SONUÇ İTİBARIYLA;

AB Açısından:

* GB, Türkiye üzerinde sürdürülen emperyalistler arası çelişkileri çok belirgin bir şekilde keskinleştirecektir. Türkiye ve bölge üzerindeki rekabette Almanya ve ABD karşı karşıya geleceklerdir.

* GB, Türkiye ile emperyalist ülkeler arasında; genel tanımlamayla Türkiye ile AB arasında yeni sömürgeci ilişkilerin değişik bir formu olur.

* GB, Avrupa emperyalist ülkelerinin, başta da Almanya'nın ABD emperyalizmi karşısında Türkiye ve giderek bölgemizde kazanmış olduğu yeni ve önemli bir adımdır.

* GB, AB'nin emperyalist ülkeleri açısından salt ekonomik bir ilişki/anlaşma değildir. GB olmadan da ekonomik ilişkiler sürdürülmekteydi ve bu türden ilişkilerin devamını veya genişletilmesini engelleyen bir durum yoktur. GB, ekonomik ilişkileri daha da yoğunlaştırmanın ötesinde siyasi anlam da taşımaktadır. İleride sorunun ekonomikle, gümrüklerin sıfırlanmasıyla sınırlı kalmadığını, siyasi taleplerin ve baskıların sıralanacağını ve bunun en çok Alman emperyalistleri tarafından yapılacağını göreceğiz.

* GB'nin beraberinde getireceği iktisadi ve politik ilişki yoğunluğunu, başta Almanya olmak üzere AB'nin emperyalist güçleri, bölgemiz, Kafkasya, Orta Asya üzerindeki hegemonya mücadelelerinde kullanacaklardır.

Türkiye Açısından:

* Emperyalizmin özelliklerinden birisi de sermayenin uluslararasılaşmasıdır. GB ile birlikte, şimdiye kadar sözkonusu olan engeller ortadan kalktığı için Türkiye yabancı sermaye -somutta da AB kaynaklı sermaye- açısından bir cennet olacaktır. Türkiye'de yabancı sermaye hareketi yoğunlaşacaktır. Rekabetin de keskinleşmesiyle güçlü olan sermaye ayakta kalacak, diğerleri iflas edecektir. Yerli tekellerin yanısıra yerli-yabancı ortaklığını temsil eden yeni sermaye çevreleri ülke pazarında boy göstereceklerdir. Yani yerli sermaye veya daha genel bir ifadeyle işbirlikçi tekeli burjuvazi yabancı sermayeye AB emperyalist burjuvazisine daha yoğun entegre olacaktır. Türkiye'de sermayenin merkezileşmesi hızla gelişecek ve büyük boyutlara varacaktır.

* Türkiye'de yoğunlaşacak olan yabancı sermayenin yanısıra yerli sermayenin de hareketiyle sabit sermaye yatırımları arta-

caktır. Bu, var olmanın, rekabet gücü kazanmanın "olmazsa olmaz" koşuludur.

* Yine rekabet gücünü elde etmek için kaçınılmaz olarak teknolojik yenilenmeye gidilecektir. Sermaye açısından bu da "olmazsa olmaz" koşuldur.

* Yine rekabet gücünü artırmak, başka tekellerin yeniliklerine tabi kalmamak için araştırma-geliştirme faaliyeti ciddi bir şekilde ele alınacaktır.

Hem yerli (Türkiye) pazarda, hem de dış pazarlarda iddialı olabilmek; rekabet edebilmek için ürünün kalitesi iyileştirilecektir. Bu da, sermaye açısından bir "olmazsa olmaz" koşuldur.

* GB koşullarında geri teknolojiyle donatılmış firmaların, küçük çaptaki firmaların, bir kısım atölyelerin faaliyetlerini sürdürmeleri imkansızlaşacaktır. Bu türden üretim birimleri, daha avantajlı koşullarda üretim yapan firmalar karşısında iflasa sürükleneceklerdir. Diğer bir ifadeyle işsizlerin sayısı artacaktır. Aynı zamanda modern teknolojiyle donanmak, rasyonelleştirmeyi beraberinde getireceği için tekeller de bir kısım işçiyi sokağa atacaktırlar. Türkiye'de, ancak ve ancak yerli veya yabancı büyük tekellere endekslenmiş olan, onların bir kısım işlerini -sipariş üzerine- yapan orta ölçekli firmalar ve atölyeler ayakta kalabilirler.

* GB sürecinde Türkiye'nin borçlanması daha hızlı artacaktır.

* Burjuvazinin iddia ettiği gibi, GB daha fazla demokrasi değildir. Bu, tamamen bir demagojidir; GB'nin esas amacını gizlemek için burjuvazinin işçi sınıfını, emekçi halkı ve aydınları yanıltma çabasıdır. GB ile Türkiye'ye ne demokrasi (burjuva demokrasisi) gelecektir; ne de Kürt ulusal sorunu çözüme ulaşacaktır. GB ile Türk burjuvazisi, AB ülkelerini de arkasına alarak göstermelik bir takım yasa değişikliği ile mevcut sistemini; faşist diktatörlüğünü sürdürecektir. Türkiye'yi AB'ye kabul eden ülkeler Türkiye'nin siyasi yapısını, demokrasinin

değil de baskının, zulmün olduğunu; Kürt ulusunun katliamla yok edilmeye çalışıldığını, insan haklarının ayaklar altına alındığını bilmiyorlar mıydı ki; bundan sonraki süreçte Türkiye'nin "demokratikleşmesine" önem versinler!

* Herşeye rağmen GB sürecinde Türk burjuvazisi güçlenecektir. GB'nin yeni sömürgeciliğin bir biçimi olması, Türkiye'nin bu birliğe girmekle AB'nin alacağı siyasi ve ekonomik kararlara koşulsuz katılacağını kabullenmiş olması, Türk burjuvazisinin bu işten hiçbir yarar sağlamadığı ve sağlamayacağı anlamına gelmez. Türk burjuvazisinin elinde birtakım kozlar vardır ve o bu kozları kullanmaktadır. Bunların neler olduğuna yukarıda değinmiştik. Türkiye, mevcut ve potansiyel güç olma durumunu; pazar olma durumunu, bölgeye hakim olmanın ötesinde Kafkasya'ya, Orta Asya'ya yayılmada; Rus emperyalizmini bu alanlarda çembere almada önemli bir ülke olma konumunu kullanmaktadır ve bunun sonucu olarak da kendi çıkarlarını ifade etmeyen siyasi, askeri ve ekonomik ilişkilerin geleceğinin belirsiz olacağı mesajını vererek şöyle diyor: Bölgemde ve sözkonusu alanlarda söz sahibi olmak isteyen her güç beni hesaba katmalıdır ve benim çıkarlarımı da gözetten her güçle yakın ilişki içinde olurum. Bu genel çerçeve içinde Türk burjuvazisinin GB sürecinde AB'nin birtakım kaynaklarından yararlanması, maddi olanaklar elde etmesi doğaldır. Türkiye'nin çapı gözönünde tutulursa, bu türden maddi olanakların önemsiz olmayacağı görülür. Bunun ötesinde; özellikle Türk sanayiini iddialı olduğu alanlarda kotaların kalkması, gümrüklerin sıfırlanması sonucu ihracat artacaktır. Unutmamak gerekir ki; Türkiye, "Adriyatik'ten Çin Seddi"ne kadar olan coğrafi alanda siyasi-askeri etkenlik arayışının ötesinde (Arnavutluk, Makedonya, Bulgaristan, Türki Cumhuriyetleri ile yapılan askeri ve başka türden anlaşmalar) 2-3 yıldan beri bazı ülkelere (Rusya Federasyonu, Türki Cumhuriyetleri vs.), kendi gücü

gözönünde tutulursa büyük boyutlara varan krediler vermektedir. Türk özel sektörünün Rusya Federasyonu'nda 5, Türkiye Cumhuriyetlerinde 4 milyar dolar tutarında yatırımları vardır. Hazar petrolünün geçici güzergahı konusunda umduğunun en azından yarısını -ABD'nin baskısıyla- elde etmiş durumda ve Türkiye Cumhuriyetlerinde çıkartılacak petrol ve doğal gazın güzergahı üzerine rekabet henüz tam anlamıyla başlamadı. Türkiye, bu alanda ne koparırsa kardır mantığıyla hareket ediyor ve tek başına hiçbir şey yapamayacağını bildiği için kendisine kısıtlı vaadeden güçlerle ortak hareket etmeyi yeğliyor.

'70'li, '80'li yılların yeni sömürge Türkiye'si emperyalist ülkelerle ilişkilerinde 10 verip bir almanın hesabını yapıyordu. Şimdilerde ise, çok açık ve herkesin duyabileceği bir şekilde 10 verip 3-4 almanın hesabını yaptığını açıklıyor. Ve GB'nin götüreceğini değil de (bunu biliyor), getireceğini bu anlamda hesaplıyor.

GÜMRÜK BİRLİĞİ'NE KARŞI MÜCADELENİN İÇERİĞİ

GB'ye karşı mücadele emperyalizme karşı somut bir mücadeledir; antiemperyalist mücadelenin somutlaştırılmasıdır. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın GB'ye karşı mücadele, çok güçlü, çok yoğun ve çok somut siyasi argümanları içermektedir.

GB uygulamasının beraberinde getireceği sorunlar toplumun bütün kesimlerini, bütün toplumsal sınıfları doğrudan ilgilendirmektedir. Bunu yukarıda gördük. Veriler, GB'nin Türkiye'de sınıf mücadelesinin çok önemli bir sorunu olacağını gösteriyorlar.

GB'ye karşı mücadeleyi, programatik, ilkesel ve stratejik bakımdan antiemperyalist demokratik devrim ve sosyalizm davasına bağlı olarak ele alıyoruz.

Türkiye'de kapitalizmin gelişmişlik seviyesi, antiemperyalist demokratik devrimden sonra durmaksızın sosyalizme geçişin maddi koşulları olduğunu gösteriyor. Diğer

şeylerin yanısıra bunun anlamı şudur: Türkiye'de emperyalizm salt bir dış faktör değildir. Türkiye'de emperyalizm, sermayesinden kültürüne, siyasi baskısından felsefesine vb. varana kadar toplumsal gelişmenin önemli bir ögesi olmuştur. Demek oluyor ki; Türkiye'de emperyalizm toplumsal gelişmenin hem iç ve hem de dış faktörlerinden birisidir.

Türkiye'de kapitalizmin temel çelişkisi veya emek ile sermaye arasındaki çelişki egemen olmuştur ve diğer bütün çelişkiler bu çelişkiye tabi olarak gelişiyorlar. Bu, bizim antiemperyalist mücadelemizin; antiemperyalist demokratik devrim anlayışımızın güçlü bir antikapitalist içerik taşıdığını gösterir. Bu durum; Türkiye'de kapitalist gelişmenin seviyesi, işçi sınıfının devrimimize ve dolayısıyla antiemperyalist mücadeleye önderlik edeceğini, onun bu mücadeleye önderliğinin esas olduğunu gösterir.

GB'ye karşı mücadele somutlaşmış antiemperyalist mücadeledir

Düşmanı somut olarak görememek, o düşmana karşı mücadeleyi soyutlaştırabilir. Bu durumda mücadelenin önemi kavratılmamıştır, kavranmamıştır. GB, Türkiye'de antiemperyalist mücadelenin en geniş yığınlar nezdinde soyutluktan çıkarak somutlaşmasıdır. Çünkü GB uygulamasıyla başta işçi sınıfı olmak üzere en geniş emekçi kesimleri ve bunun ötesinde bir kısım orta burjuvazi de emperyalist baskıyı, sömürüyü, talanı doğrudan ve daha güçlü olarak hissedeceklerdir, yaşayacaklardır.

GB, AB emperyalist ülkelerinin Türkiye'deki kollektif yeni sömürgeci baskıları, sömürleri ve talanlarıdır. GB; ekonominin ulusal çıkarlar temelinde şekillenmesinin/gelişmesinin deformasyona uğratılmasıdır. GB, küçük-orta yerli (ulusal) sermayenin yıkımıdır. GB, daha çok borçlanma, daha çok iflas ve dolayısıyla daha çok işsizlik demektir. GB, ülke zenginliklerinin, pazar olarak ülkenin şimdiye kadar olandan

daha yoğun bir şekilde yabancı sermayeye açılmasıdır. GB, özelleştirme ve işçi sınıfını sendikasıylaştırmak demektir. GB, AB emperyalist ülkelerinin Türkiye üzerindeki siyasi tahakkumlarının daha da artması demektir. Bu liste uzatılabilir ve GB uygulamasıyla birlikte daha da uzayacaktır. Her halükarda burada sözkonusu olan, bu her bir noktanın somutlaşmış antiemperyalist mücadeleyi ifade etmesidir. Günümüz somutunda GB'ye karşı mücadelenin, Türkiye'de en geniş yığınları antiemperyalist aydınlatmada, demokrasi ve devrim mücadelesine sevk etmede en önemli çıkış noktalarından birisi olduğu bir an bile olsun unutulmamalıdır.

GB'ye karşı mücadele aynı zamanda işbirlikçi tekeli büyük burjuvaziye karşı mücadeledir

Türk burjuvazisinin soruna nasıl yaklaştığını ve beklentilerinin neler olduğunu yukarıda açtık. Burada ayrıca ele almaya gerek yok. Açık olan şu; GB'ye karşı mücadele, Türk burjuvazinin "emperyalist" hırsına karşı mücadele olarak görülmelidir. O, GB vasıtasıyla birçok olanağa kavuşacağına, tek başına veya yabancı sermaye ile ortaklık içinde modernleşip büyüyeceğine ve dış pazarlara daha güçlü bir şekilde katılacağına inanmaktadır.

GB'ye karşı mücadelenin bu yönü de dikkate alınmalıdır ve siyasi olarak işlenmelidir. GB, burjuvazinin işbirlikçi karakterini, kendi sınıfsal çıkarları için ulusal zenginlikleri emperyalistlere peşkeş çekişini gösteren güncel, somut bir olgudur.

GB'ye karşı mücadele düzene karşı mücadelenin somut bir ifadesi olmalıdır

Bunun nedenini, soruna yaklaşımımızı yukarıda açıkladık. Burada, işçi sınıfının dışında GB'ye karşı mücadelede yer alan veya alabilecek olan güçleri ele alacağız.

Belirttiğimiz gibi GB'ye karşı mücadele, salt işçi sınıfını ilgilendiren bir sorun değildir. GB uygulaması ve dolayısıyla ona karşı

mücadele bütün ulusu doğrudan ilgilendirmektedir. (Biz burada dar anlamda ulusu, Türk ve Kürt ulusunu kastediyoruz. Dar anlamda, ulus içinde işbirlikçi büyük burjuvazinin ve toprak sahiplerinin; emperyalizmin işbirlikçilerinin, kozmopolitleşmiş burjuvazinin yeri yoktur.)

GB, işçi sınıfının ötesinde küçük burjuvazinin (kır ve şehirdeki küçük üreticilerin, aydınların, emekçi memurların vs.) ve orta burjuvazinin bir kısmının sınıfsal çıkarlarının zedelenmesi, onların iflasa ve yoksulluğa sürüklenmeleri anlamına gelir ve bu tabakalar sınıfsal çıkarlarını korumak ve yaşamlarını devam ettirmek için GB'ye karşı mücadelenin birer ögesi olurlar. Bu sosyal tabakalar sözkonusu olduğunda unutulmaması gereken nokta; Türkiye'de küçük meta üretiminin oldukça yaygın olması ve tekel dışı kapitalizmin de ekonomide belli bir ağırlığı ifade etmesidir. Bu üretimin/kapitalizmin sınıfsal ifadesi ise küçük burjuvazi ve orta burjuvazidir.

GB bu sosyal tabakaları nasıl etkileyecektir? Kırdaki ve şehirdeki küçük üreticiler, gümrüklerin sıfırlanmasıyla Türkiye pazarını dolduracak olan fabrikasyon üretimle rekabet edecek durumda değiller. Bunun ötesinde modernizasyon ve iflaslar, büyük firmaların birtakım yan işlerini yaparak varlıklarını sürdüren atölyeler de büyük oranda iflas edeceklerdir. Böylelikle işçi sınıfının saflarına itilen, ama proleter olmayı kabullenmeyen bu küçük üreticiler, eski konumlarına gelebilmek için radikalleşebilirler.

GB, orta ölçekli işletmeleri de (orta burjuvaziye de) olumsuz etkileyecektir. Yerli-yabancı tekellerle, yabancı sermayeyle birleşemeyen bu türden işletmeler iflas edeceklerdir? Dolayısıyla orta burjuvazinin bu kesimleri de kendi açılarından GB'ye karşı geleceklerdir. Orta burjuvazinin bu kesiminin GB'ye karşı tavrı ne denli tutarlı, ilerici olabilir, bu tamamen koşullara bağlı olan bir meseledir.

GB'ye karşı mücadelenin emperyalist-kapitalist sömürünün ortadan kaldırılması hedefine, devrim hedefine bağlı olarak ele alınması, yani stratejik anlayışımıza tabi kılınması, taktiksel olarak farklı adımların atılmayacağı anlamına gelmez. İleride taktiksel olarak ne türden farklı adımlar atarız veya atılan adımlara müdahale etmekle karşı karşıya kalırız sorunu bugünden somutlaştırılmaz. Açık ki; GB'nin etkisi hissedilmeye başladığında işçi sınıfından küçük üreticilere varana kadar en geniş emekçi yığınları tepkilerini somutlaştıracaklardır.

Diğer taraftan GB'ye karşı mücadeleyi ulusal değerlere/zenginliklere sahip çıkma mücadelesi olarak algılayan ve bu temelde bir antiemperyalist mücadeleyi doğru bulan küçük burjuva aydın kesim de antiemperyalist mücadelenin önemli bir ögesidir.

Görüyoruz ki; GB'ye karşı mücadele gerçek anlamda antiemperyalist mücadeledir; gerçek anlamda genel demokratik karakterde bir mücadeledir. GB ve ona karşı mücadele, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi yığınları dar anlamda bütün ulusu doğrudan ilgilendirmektedir. Demek oluyor ki; başta işçi sınıfı olmak üzere en geniş emekçi yığınlar; halk sınıf ve tabakaları antiemperyalistliğin somut formu olan GB'ye karşı mücadelede ortak hareket edebilirler. Bu kesimler, GB'ye karşı mücadelenin içerdiği antiemperyalist, demokratik ve de devrimci savlar doğrultusunda mevcut düzene karşı mücadeleye sevk edilebilirler.

Görüyoruz ki; GB'ye karşı mücadele son kertede mevcut düzene karşı bir mücadeledir. Bu, antiemperyalist demokratik devrimin bir sorunudur. Bizim görevimiz, toplumsal yaşamın her alanında; üretimde, dağıtımda, paylaşımda, okullarda vs. büyük bir olasılıkla gündeme gelecek olan GB uygulamasına karşı mücadeleyi emperyalizme, yerli işbirlikçilerine ve faşist diktatörlüğe karşı mücadeleye çevirmektir.

GB'YE KARŞI MÜCADELE VE ENTERNASYONALİZM

Sermayenin enternasyonalleşme veya da uluslararasılaşma süreci günümüzde oldukça hızlı gelişmektedir. Tek tek emperyalist ülkelerin her formda sermaye ihracı (yatırımlar, krediler, meta dolaşımı vs.) yanında, ekonomik bloklama ve AB buna bir örnektir) bu alandaki faaliyetleri sermayenin enternasyonalleşme sürecini hızlandırmaktadır. Böylelikle işçi sınıfı mücadelesinin enternasyonal alanda koordine edilmesinin maddi koşulları da doğmuş olmaktadır. Lenin yaklaşık 100 sene önce şöyle yazıyordu;

"Çeşitli devletlerin işçi partileri, bütün dünyanın işçilerinin amaçlarının ve çıkarlarının... tamamen uyumluluk içinde olduğunu açıklıyorlar... Bütün ülkelerin işçilerinin bu birliği, işçiler üzerine hakimiyet kurmuş olan kapitalistler sınıfının bu hakimiyetini sadece bir ülkeyle sınırlı tutmamasından ... kaynaklanan bir zorunluluktur. Çeşitli devletler arasındaki ticari ilişkiler giderek yoğunlaşmakta ve genişlemektedir; sermaye sürekli olarak bir ülkeden diğerine akmaktadır. Bankalar... ulusal bankalardan enternasyonal bankalara dönüşüyorlar... Sadece bir ülkede değil... birçok ülkede aynı anda kapitalist işletmeler kuran devasa anonim şirketleri kuruluyor; kapitalistlerin uluslararası birlikleri doğuyor. Sermayenin hakimiyeti enternasyonaldır. Bu, bütün ülkelerin işçilerinin kendi kurtuluşları için mücadelelerinin sadece enternasyonal sermayeye karşı ortak hareket etmeleri durumunda başarılı olabileceğinin nedenidir" (Lenin; "Entwurf und Erläuterung des Programms der sozialdemokratischen Partei"; Clt. 2, Syf. 101/102)

AB ve GB, emperyalist burjuvazinin enternasyonal alandaki bir örgütlenmesidir. AB ve Türkiye açısından da bugün için GB uygulaması, işçi sınıfının enternasyonal birliğinin sağlanması görevinin ötesinde, uygulamanın sözkonusu olduğu ülkelerde-

ki işçi sınıfının önüne ortak koordineli hareket etmenin bir dizi olanaklarını da koymaktadır. İşçi sınıfının koordineli eylemi/hareketi demek, örneğin A tekeline karşı mücadelenin çeşitli ülkelerde aynı anda yürütülmesi demektir.

GB ile Türkiye işçi sınıfı, AB ülkeleri işçi sınıfıyla daha yakın ilişkilere girecektir, bilgi akışı, tecrübe aktarımı daha da yoğunlaşacaktır. Sözkonusu bu ülkelerde komünist partilerin görevleri bu noktada daha da ağırlaşmaktadır. Onlar emperyalist burjuvaziye ve işbirlikçilerine karşı mücadelelerinin yanısıra, işçi sınıfı içinde enternasyonal örgütlenmiş oportünizme, revizyonizme ve reformizme karşı da mücadele etmekle karşı karşıya kalacaklardır.

Sonuç olarak:

* GB'ye karşı mücadele antiemperyalist demokratik devrimin, sosyalizm davasının bir sorunu olarak ele alınmalıdır. Marksist leninist komünistler, soruna bu perspektifle yaklaşırlar.

* GB'ye karşı mücadele işçi sınıfının ötesinde geniş yığınların da bir sorunu olması, antiemperyalist mücadeleye yaklaşımda iki sınıfsal tavrın önümüzdeki dönemde gün-

deme geleceğini gösterir. Komünistler sorunu devrime bağlı bir sorun olarak ele alırlarken, küçük üreticilerin ve GB'den zarar gören bütün emekçi kesimlerin soruna yaklaşımı reformist bir yaklaşım olacaktır. Bu kesimlerin mücadelesi, mesleki örgütlenmelerinin çerçevesine, dolayısıyla düzenin sınırları içinde kalmaya mahkum edilecektir. Küçük üreticilerin GB'ye karşı tavır alışları gündeme geldiğinde veya şimdiden, komünistlerin yapması gereken, onları sorun üzerine aydınlatmak, tepkilerinin düzene yönelik olması için çaba harcamaktır.

Her halükarda GB, emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilere, küçük üreticilere; ezilen, sömürülen ve baskı altında tutulan milyonlara doğrudan saldırıdır. Sorunun içeriğinin ve kapsamının bilincinde olan proletarya, kavganın; GB'ye karşı mücadelenin başına geçme göreviyle karşı karşıyadır. Bu mücadelenin ileride ne türden örgütlenmelerle sürdürüleceği somut durum meselesidir. Ama bugünden yapılması gereken, emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin GB saldırısına karşı **genel grev genel direnişle** cevap vermektir.

SEÇİMLER, TAKTİK SAVRULMA VE TAHLİLLER- DE KEYFİLİK ÇIKMAZI

"Parlamento tarihsel gelişmenin bir ürünüdür ve burjuva parlamentosunu dağıtacak güçte olmadığımız sürece onu yok edemeyiz. Ancak burjuva parlamentosunun bir üyesi olmak şartıyla, verili tarihsel koşullar altında, burjuva toplumuna ve parlamentarizme karşı bir mücadele verilebilir. Burjuvazisinin mücadelede kullandığı silahın aynısını proletarya da kullanmalıdır ama tabii bambaşka amaçlarla. Durumun böyle olmadığını ileri süremezsiniz ve eğer buna karşı gelmek istiyorsanız o zaman dünyadaki tüm devrimci gelişmelerin deneyleri üzerine bir sünger çekmek zorundasınız." (III. Enternasyonal Konuşmaları, Lenin, Parlarmentarizm Üzerine Konuşma, sf. 78-79)

DEVRİMCİ SORUMLULUK

Bilindiği gibi 24 aralık erken genel seçiminde izlenecek politika veya taktik, devrimci cepheye yer alan, devrimci ve komünist parti, örgüt, çevre ve yayın organları arasında önemli bir sorun ve tartışma konusu oldu. Seçimler üzerinden beş aya yakın bir zaman geçti. Konunun dolaysız güncelliği geri plana düştü. Ama özü itibarıyla öneminden bir şey kaybetmiş değil. Zira sorunun özü, devrimci ve komünist güçlerin taktik sorunlara yaklaşımı ve taktik yeteneğiyle ilgilidir. Ve hatta, devrimci hareketin son çeyrek yüzyıllık tarihine yayılan, derin kökleri olan belirli zaafıyla bağlantılıdır. Diğer yandan, taktik sorunlara yaklaşım ve taktik yeteneği devrimci gelişmenin çok somut ve yaşamsal bir ihtiyaç olarak dayattığı, komünist ve devrimci güçlerin devrimci bir cepheye doğru uzanan güç ve eylem birliklerini geliştirme, devrimci güçlerin mücadele cephesini ya-

ratma çalışması bakımından da belirleyici unsurlardan birisidir. Çünkü taktik sorunların ele alınışında ve taktikler de yakınlık bu yoldaki çabaları başarıyla geliştirmenin ön koşullarından birisidir.

Açıktır ki, böyle bir tartışma eğer, taraflar birbirlerinden öğrenme, konunun temelini, özünü veya esasını tartışma, çok tali, önemsiz, bilmem kaçınıc dereceden ayrıntıları ön plana çıkarıp sorunun kendisini karanlıkta bırakmama, grupçu duyguların ve küçük hesapların tartışmayı kendi zeminini ve gereklerinin dışına çekmemesi vb. koşulların yanısıra yine doğruyu arama, ortak doğrular inşa etmeye yaklaşım yeteneği gösterilirse, demagojiye, kara çalmaya, tahrifata vb. sapılmazsa amacına hizmet edebilir. Mesnetsiz suçlama ve iddialar, devrimci kültür ve mücadele yoldaşlığı ilişkisiyle bağdaşmayacağı gibi, faşist zorbalığa karşı omuz omuza aynı siperlerde ölümü göğüslemek sorumluluğunu duyanların; bütün biçimleriyle, uygun bütün araç ve yöntemlerle kan dökücü faşist diktatörlüğe karşı, büyük yığınların antifaşist savaşımını, devrim ve özgürlük mücadelesini örgütleyip geliştirmenin görev ve sorumluluklarını birlikte üstlenmeleri gerekliliğiyle de bağdaşmaz. Sorumluluklarının bilincinde olan herkes nelerden kaçınması gerektiğini düşünmek, bilmek zorundadır. Düzey kaybına düşülmemeli ve izin verilmemelidir.

YAPAY ELEŞTİRİLER ÇIKMAZI

Kurtuluş ve Partizan Sesi'nin, seçimlerde izlenen "taktiklere" binaen Atılım'a yönelttikleri "eleştiriler" in taşıdığı öyle bazı unsurlar var ki, bunlar bütünüyle zorlama

olduğu gibi, bu arkadaşların taşımakla yükümlü oldukları devrimci sorumlulukla da bağdaşmıyor.

"Reformizmle, devrimcilik arasında bocala-yan Atılım gazetesi", ya da "Atılım'ın asıl sorunu devrim mi, reform mu sorusuna net bir şekilde cevap vermiyor olmasıdır" (PS, sayı: 33, sf. 14/15) şeklindeki komik ve kendi taraftarları için bile inandırıcı olması olanaksız teşhisler yapmasının devrimci sorumlulukla bağdaşır bir yanı yoktur. Keza, Atılım'ın "ne pahasına olursa olsun, parlamentoya adam yollamaya" endeksli bir seçim taktiği izlediği de sorumsuz bir suçlamadır. Kurtuluş'un "parlamento tutkusu o denli öne çıkmıştır ki, her şeyi oya dönüştürmek için adeta çırpınmışlardır" (Sayı: 26, sf.18) vb. yollu, değerlendirmeleri de bir o kadar sorumsuz ve zorlamadır.

Eleştiri ve ideolojik mücadele adına zorlama, asla kanıtlarla doğrulanamaz, itham ve suçlamalarda bulunmak eleştiri silahının devrimci tarzda kullanılmasıyla bağdaşmaz. Dahası, çok gereksiz biçimde herkesin üzerine titremek zorunda olduğu devrimci güven ilişkilerinin ve duygusunun geliştirilmesini zedeler. Eleştiri*, olmalıdır ve olacaktır; ama iddia sahibi herkes, düşüncelerinin ve taktiklerinin doğruluğuna güvenen herkes, sorumlu davranmak zorundadır. Her zaman söylediğimiz gibi, eleştiri adına suçlamaya, zorlama ve kara çalmaya sapsak, tahriften, demagojiden medet ummak devrimcilerin yöntemi ve tarzı olamayacağı gibi, kesinkes bir zayıflık belirtisi olarak kabul edilmelidir.

24 Aralık seçiminde öngörülen taktik plan, yalnızca "aktif boykot" planından değil, aynı zamanda HADEP eksenli blok ve Emek Partisi Girişimcilerinin seçime bağımsız adaylarla katılma planından da farklıdır. Arada çok belirgin ve anlaşılır –özellikle eleştiri yöneltten dostlarımızın muhakkak görüp kavraması gereken– sınırlar vardır. Muhataplarımızın EP girişimcilerinin seçim-

lerdeki ufku ve hedefi yasal partileşme sürecini ilerletip tamamlamaktan ibarettir. Yani içerisinde debelendikleri tasfiyeciliği derinleştiren daha da olgunlaştıran bir süreç. Keza reformizm ve parlamentarizm yönündeki ilerleyişleri için de bu geçerlidir. Oysa bizim burjuva yasalılığına dayanmayan, devrimci eylem ve örgütlenmeyi faşizme karşı özgürlük savaşımını geliştirmeyi temel aldığımız aşıkardır.

Keza HADEP eksenli blok içerisinde benzer şeyler söylenebilir. Onların eyleminin içeriği reformcu barış platformu tarafından belirlenmiş, yığınlara, barış politikası, reformist-parlamentarist yaklaşımlar nedeniyle, faşist rejim hakkında hayaller yaymışlardır. Oysa marksist leninist komünistler, faşist rejime karşı, Batı'dan, ikinci bir devrimci cephenin geliştirilmesiyle, yığınların artifaşist savaşımının devrimci bir rotada büyütülmesine kilitlemiştir.

Eğer HADEP ve blok ortaklarının, keza EP'nin yürüttüğü kampanyanın ideolojik ve politik içeriği, örgütsel temeli arasındaki derin farkı, uçurumu göremiyorlarsa, bu muhataplarımızın aşmaları gereken bir sorundur. Tasfiyeciliğe batan, parlamentarist, reformist ve barışçı yoldan ilerleyen güçlerin de, bizim de seçimlere katılma üzerine bir hareket planı geliştirmemizden kalkarak benzerlik kurmak, hele hele araya eşittir işareti koymak, soruna tamamen formel yaklaşıldığını gösterir. Çünkü her üç tarafın hareket planı, amaçları bakımından farklı olduğu gibi, yürütülen çalışmanın içeriği ve tarzı da oldukça farklıdır.

Eğer özet biçimde ifade etmek gerekirse, EP Girişimcilerinin taktiği, sağ kendiliğindencilikle, ama "aktif boykot" planı da "sol" kendiliğindencilikle malüldür. Birincisi, kitle kuyrukçuluğu vaaz etmekte, ikincisi ise, devrimci, öncü güçlerin yığınların onları izlemesini olanaksız kılacak tarzda, ileri fırlayıp yığınlardan kopararak kendiliğindencilik üretmektedir. Günün devrimci

görevlerini anlayamamak, öncülerini daima artçı konumlara düşürmektedir.

Kuşkusuz hala tasfiyecilikle, reformizmle savaşım özel önemini ve önceliğini korumaktadır. Devrimcilik-reformculuk ayrışması sürmektedir. Fakat yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, muhataplarımızın şiddetli eleştirileri, yanlıgıların devrimci hareketin saflarında ısrarla yaşatılıp sürdürülmek istenmesi, komünist ve devrimci örgütler arasında antifaşist cephenin inşası yolunda, eylem ve güç birliğinin geliştirilmesi gibi acil ve yaşamsal devrimci bir görevi başarmakla görevli olduğumuz mevcut politik koşullar altında, taktik sorunlara yaklaşım ve taktik farklılıkları gerçekten aşmayı hedefleyen bir tartışmayı, gerekli ve yararlı buluyoruz. Kaldı ki, böyle bir tartışmanın diğer bir nedenini de "sol" taktiklerin, tasfiyeciliğin güçlenmesine malzeme verdiği gerçeğidir.

TARTIŞILMASI GEREKEN ASIL SORUN

"Kurtuluş" ve "Partizan Sesi"nin seçim taktiğine yönelttiği "eleştirilerde" öne çıkan ve egemen olan unsur "Atılım"ın "çelişkilerinin", "tutarsızlıklarının", "zizzaklar çizmesinin", "sendelemesinin" teşhir edilmesidir. Konu üzerine yürüttükleri "ideolojik mücadele" de, öyle anlaşılıyor ki, muhataplarımız kendilerini burada güçlü görüyorlar. Olabilir, bunu onların hakkı olarak kabul ediyoruz ve ederiz. Ama, "Atılım"ın seçim politikasında tutarsızlıklar aramanın nafiye bir çaba olduğunu da hemen belirtelim. Bu bir yana, her halde, herkes, konunun esasını tartışmanın daha önemli ve doğru olduğunu kabul edecektir ve devrimci sorumlulukları gereği etmek zorundadır. Nedir konunun esası?

Çok açık ki, tartışma konusu, 24 Aralık seçiminde, seçimlere katılma ya da boykot etmek şeklindeki iki ayrı taktik plandan hangisinin, somut siyasal koşullar altında doğru olduğu, devrimci gelişmenin ilerleyi-

şinin güncel gereksinimlerine hangisinin yanıt verebildiğidir.

İttifaklar politikası ise ikinci temel sorunu oluşturmaktadır. Kürt yurtseverleriyle ilişkiler, ittifaklar sorunu kapsamında özel bir önem kazanmaktadır. Bütün bu sorunların teorik, ilkesel ve taktik boyutları, uzantıları, ya da arka planları vardır.

SORUNUN İLKESEL KONUSU

Parlamento ve seçimler konusu **en genel-de**, devrimci ve komünist hareketler tarafından ilkesel düzeyde doğru kavranmıştır. İşçi sınıfı ve emekçi yığınların parlamenter yoldan kurtuluşa ulaşmaları, mevcut ekonomik ve toplumsal düzeni yıkmaları olanaklı değildir. **İlkin**, bu ilkeye dayanmak zora dayanan devrimin zorunluluğunu anlatır. **İkinci** olarak, iç savaşa ve ayaklanmaya değin uzanan parlamento dışı mücadele biçimleri temeldir. **Üçüncü** olarak, hiç değilse lafzı olarak, hiç değilse yarım ağızla, parlamentonun sınıflar mücadelesinin bir alanı olduğu kabul edilir. **Dördüncü** olarak, üzerinde bir düşünce birliği olmakla birlikte, marksist leninist komünistler bakımından programatik önemi nedeniyle burada vurgulanmalıdır, devrimin yaratacağı iktidar ve devlet örgütlenmesi bakımından, parlamenter cumhuriyet tarihsel olarak aşılmıştır. Siyasal olayların devrimci gelişiminin yarın neyi yaratacağından ayrı olarak devrimci irade ve önderlik, yığınlara konseyler, sovyetler, meclisler vb. tarzında örgütlenmeyi öngörür. Esasen parlamentarizme ilkesel karşı çıkışın en derin anlamı da buradadır.

Bütün bunların bir sonucu ve yansıması olarak, parlamentarizmi ve mevcut burjuva meclisleri/parlamentoları teşhir etmek, yığınların parlamentoya bağladığı boş umutlarla ve beklentilerle dövüşmek, devrimci mücadeleye çağırarak ve devrimci bir tarzda mücadeleye çekerek, eğitip örgütlemek görevi vardır.

Sorunun ilkesel tarzda konusu pratik/taktik planda, burjuvazinin egemenliğinin ve hatta faşist rejimin devamının bir aracı olan parlamentolar ve parlamentoların oluşumunun bir basamağı ve aracı olan seçimlere katılmayı dışlamaz. Fakat katıldığı durumda bile, hareket tarzının, bu kurumla mücadele etmek ve yine bu kurumdaki mevziden yararlanarak, bir bütün olarak düzeni ve rejimi teşhir etmek, parlamento dışında geliştirilen devrimci savaşı desteklemeye, hizmet etmeye kilitlenmek zorluğunu açıklar.

Şunu söylemeliyiz, devrimci hareketin tarihinde bu sorunlarda ilkeler ve taktikler birbirine karıştırılmış, özellikle taktiklerin yerine ilkelerin geçirilmesi gibi kolay bir yola sapılmıştır. Reformist, parlamentarist güç ve örgütlenmeleri –isterse bunlar "gizli" örgütler olsun– devrimci hareketin tarihi içinde görmediğimiz açıktır. Devrimci harekette baştan beri var olan, yaşanan deneylere ve birikime rağmen hala varlığını koruyan boykotçu damar, tam da bu sapmayı anlatmaktadır.

Örneğin somut taktik sorunlara genel olarak "devrim", "halk savaşı" vb. gibi stratejik, programatik ve propagandif sloganlar ve çözümlenmelerle yanıtlar verilmesi; farklı düzlemde ele alınması ve asla karşı karşıya konulmaması gereken şeyleri karşı karşıya getiren yaklaşım tarzı hala devrimci hareketlerde oldukça geçerlidir. Seçim dönemlerinde adeta geleneksel biçimde boykot taktiği izleyen akımların, her seçim döneminde benzer bir tutum sergilediklerini rahatlıkla görebiliriz. Evet burjuva düzenin karşısına alternatif olarak sosyalizmi, parlamenter burjuva devlet örgütlenmesinin karşısına demokratik devrimci ya da sosyalist sovyetik işçi-emekçi ya da proletarya diktatörlüğü örgütlenmesini koyar, bu yoldaki propaganda ve ajitasyonla yığınları eğitiriz. Bu bütün devrimci hazırlık döneminin temel ve genel bir görevidir. Örneğin, marksist leninist komünistler, parlamentonun kurtuluş olmadığını, yığınların

temel hiçbir istemi ve sorunun TBMM tarafından halledilemeyeceği, çözümün devrimde, çözümün işçi-emekçi sovyetleri iktidarında olduğunun propagandasını yapmışlar, asıl ve temel olanın yığınların TBMM dışında zayıf da olsa var olan iktidar savaşını büyütme olduğundan hareket etmişler, seçim ortamından bu yolda azami düzeyde yararlanmaya çalışmışlardır. Bu propagandayı ve stratejik yönelimlerini, seçimlere katılarak, TBMM'den devrimci amaçlarla yararlanma yönündeki taktik politikanın karşısına koymamışlardır.

Tartışma konumuz bakımından, şunun özellikle ve muhakkak anlaşılması gerekir, TBMM'nin, mevcut rejimin hiç de belirleyici olmayan bu kurumunun tasfiye edilmesi, devrimimizin stratejik konuları arasında yer alır; fakat genel olarak şu da kavranmalıdır ki, seçimlere katılma, TBMM'den devrimci amaçlarla yararlanma, henüz egemen sınıflar iktidarıyla kesin bir devrimci hesaplama girecek hazırlığa sahip değilsek, bunlar politik taktiğin konuları olarak kalırlar. Ancak devrimci gelişmenin olgunlaşmasına bağlı olarak temel sorun ve taleplerin çözümü gündeme girer, güncel devrimci eylemin ve taktiğin konusu haline gelirler. Örneğin, bugün hangi düzeyde ve nasıl, hangi oranda çözüme ulaşacağından ayrı olarak antiemperyalist demokratik devrimimizin temel sorunlardan birisi olan, Kürt ulusal sorunu, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı ulusal devrimci eylemin gündemine pratik olarak girmiştir.

Seçimler gibi taktik bir sorunu, devrim gibi stratejik bir yaklaşımla yanıtlamaya kalkmak, ne denilirse denilsin somut politika yapmaktan kaçınmak demektir. Bunun taktik yeteneksizliği olduğu, otuz yıllık politik deneyimden sonra herkes için anlaşılmalı olmalıdır. Asıl terslik anlaşılmamış olmasındadır.

SOMUT BİR TAVIR OLARAK TAKTİK

Kurtuluş, "Devrimciler açısından parlamenter mücadele biçimleri tamamen dışlanacak bir olgu değildir. Ancak önemli olan bunun tali olarak mı, ele alındığı yoksa temel mücadele biçimi haline getirilip getirilmediğidir" (sayı 21, sf. 8) derken, parlamenter mücadele biçimini ilke olarak reddetmediğini, temel mücadele biçimi haline getirmemek koşuluyla, devrimci savaşımında tali bir araç olarak bu mücadele biçiminin de kullanılabileceğini savunuyor.

Fakat bütün diğer mücadele biçimlerinde olduğu gibi, parlamenter mücadele biçiminde de, bu genel görüş açısından öte pratik bir yaklaşım gerekir. Önemli olan, somut siyasal koşullar gündeme soktuğunda, devrimcilerin bu mücadele aracını kullanması gerektiğinde, kullanılabilmesi kabul ve teyit edilen bu aracı kullanmaya yönelik yönelinmediğidir.

Devrimci hareket içerisindeki boykotçu damar dediğimiz siyasal eğilim, son otuz küsur yıllık dönemin pratiğinin gösterdiği gibi, seçimlere katılmayı reddetmekte ve boykotu değişmez taktik tutum olarak benimsemektedir. Bütün bu tarihi süreçler boyunca uygulamaya çalışılan boykot politikalarını burada incelemeye kalkışmamız beklenemez. Yalnızca bir olguyu tespit etmekle yetiniyoruz. Lafzı düzeyde, **ilkesel olarak reddedilmediği açıklanan, gerçekte, pratik olarak reddedilmektedir.** O halde, parlamenter mücadele taktiğini ilkesel olarak reddetmiyoruz yönündeki açıklamaların pratik bir değeri yoktur. Gerçekte ilkesel olarak reddedilmektedir.

Parlamentarizm ile mücadeleden, parlamentonun egemen sömürücü sınıfların iktidar örgütlenmesinin, yığınlar üzerindeki bir boyunduruk aracı olduğu vb. gerçeklerini açıklamaktan, asla vazgeçmeksizin; parlamento seçimleri gibi somut siyasal bir sorun söz konusu olduğunda; izlenebilecek olanaklı bütün taktik hareket planlarının

somut koşullar içinde analiz edilmesi gerekir. Eğer 30-35 yıl boyunca her seçim döneminde, benzer analizler yapıp, keza benzer sonuçlara ulaşıyor ve benzer bir hareket planı izlemeye çalışıyorsanız çok açıktır ki burada temel bir sorunla; ciddi bir terslikle karşı karşıyasınızdır. Kabul edersiniz ya da etmezsiniz, gerçek durum budur.

Devrimci amaçlarla seçimlerden yararlanma ve parlamenter mücadele taktikleri; hepsi de devrimci amaçlara, yığınların devrimci ilerleyişine, savaş mevzilerine yerleştirilmesine **kesinkes** tabi olmak kaydıyla, kendince bir çeşitlilik, bolluk, zenginlik gösterir. Deneyimler bunu doğruluyor. Siyasal rejimle açık ve kesin bir hesaplaşmaya tutuşmayı, örneğin devrimci bir ayaklanmayı başlatmayı hedefleyen aktif boykot, ya da siyasal rejimin meşruiyetini geniş yığınlar için tartışmalı hale getirmeyi hedefleyen enerjik bir siyasal kampanya ile sandık başına gitmeme veya boş oy kullanma biçimindeki "pasif boykotu", komünistlerin açık/yasal bir parti örgütlenmesine dayanarak kendi adaylarıyla seçimlere katılması, yine benzer şekilde ama bu açık/yasal vb. parti olmaksızın bağımsız adaylarla seçimlere katılmayı ya da bir cephe şeklinde komünist, devrimci ve ilerici güçlerin şu veya bu biçimde (bağımsız adaylar ya da bir parti şemsiyesinde) seçimlere katılmaları vb. vb. hepsi de seçimlere katılma kapsamında mütalaa edilebilecek değişik bir dizi farklı hareket planları tamamen olanaklıdır.

Sınıf mücadelesinde, devrimci ve komünist partilerin deneyimlerinin ve parlamenter mücadele tarihinin ortaya çıkardığı taktiklerin hangisinin belirli somut siyasal koşullar içerisinde, en uygun olduğunun somut olarak incelenmesi gerekir. Bu bakımdan, marksist leninist komünistlerin seçimler için her dönem, seçimlere bağımsız adaylarla katılmak şeklinde genel geçer bir taktikleri, şablon ya da doğmaları olduğu yolundaki iddialar, ne teorik anlayış ve ne de pratik tutum bazında söz konusudur.

Muhataplarımızın bu yöndeki sözleri, üstün körü iddialar olmaktan ileri gitmez.

Taktik bakımından ele alındığında **Kurtuluş** ve **Partizan Sesi** sürekli boykot taktiğine eğilim göstermekte oldukları için siyasal savaşımın değişik koşullarını, değişen koşullara uygun düşen, her bir dönemin özgül koşulları içerisinde devrimci gelişmenin somut ihtiyaçlarına denk düşen, bu ihtiyaçları yanıtlayabilen, değişik taktik hareket planları geliştirme yeteneği gösteremiyorlar. Seçimlerde izlenebilecek devrimci politikalar söz konusu oldu mu, "esneklik" ve "manevra kabiliyetinden" yoksundurlar. Prensip olarak tali de olsa parlamentoyu devrimci amaçlarla kullanmayı kabul ettiklerini deklare etseler bile –etmektedirler– sahip oldukları sürekli boykot eğilimi nedeniyle, bunu gerçekte, pratik olarak reddetmektedirler. Çünkü, açık ki, eğer parlamentoyu devrimci amaçlarla kullanmak istiyorsanız, eğer bunu reddetmiyorsanız, o halde bu gerici kuruma girmeniz ve oraya girebilmek için de şu veya bu taktik hareket planıyla seçimlere katılmanız gerekir.

Eğer, her seçim döneminde, somut devrimci politika yerine, "Seçimler çare değil kurtuluş devrimde", "Faşizmi seçimle değil devrimle yeneceğiz", "Sandık başına değil halk savaşına" vb. gibi çok genel geçer sloganların belirlediği değişmez bir hat kuruyorsanız, bu, programınızı ve program ilkelerinizi taktiğin yerine ikame etmekten başka bir anlama gelmez. Taktik bir soruna, ilkelerin tekrarı ile yanıt veremezsiniz, vermeye kalkarsanız, bu durumda, büyük yığınlara seçimler gibi somut bir sorunda önderlik yapma iddianız nesnel olarak ortadan kalkar, burada kendiniz için politika yapıyorsunuz demektir.

Böyle bir tartışmada Lenin'in şu uyarısına muhakkak kulak vermeliyiz:

"Hayatımda çok az anarşistle tanışmış ve konuşmuş olmama rağmen onları oldukça iyi tanıdığımı söyleyebilirim. Zaman zaman anarşistlerle hedefler konusunda anlaşmayı

başardım da, ilkeler konusunda bu hiçbir zaman mümkün olmamıştır. **İlkeler hedef, program da taktik ya da teori değildir. Teori ve taktikler ilke değildir.**" (III. Enternasyonal Konuşmaları, Komünist Enternasyonalin Taktiklerinin Savunma Konuşması, a.b.ç. s. 112-113)

Lenin'e kulak vermeliyiz. Çünkü genel olarak kabul edilmelidir ki, devrimci hareketin çeyrek yüzyıllık geleneğinde, taktikler ile ilkeler çokça karıştırılmış, ilkeler taktiklerin, somut politikaların yerine ikame edilmiş ya da öyle yapılmaya çalışılmıştır. Bu, devrimci ve komünist hareketin geçmişte kalması, ders çıkarılması gereken ve zaten daha şimdiden aşılmakta olan bir zaafıdır. Hiç kimse de az ya da çok dün ve hatta bugün, bu zaaftan azade değildir. Arkamızda duran bütün bir tarihsel süreçte yaratılan devrimci değer ve geleneklere sıkı sıkıya sarılmak, onları ileri taşımak nasıl ki, ihmal edilemez devrimci bir görevse, bunun gibi, zayıf, çürük, zaafly yanları, alışkanlıkları bulup çıkarmak, aşmak da bir o kadar önemli ve değerlidir. Seçimler söz konusu olduğunda muhataplarımızın devrimci hareketin dününe ve kendi öz tarihlerine eleştirel bir yaklaşım içerisine girememeleri, öğrenme ve dersler çıkarma yaklaşımını sergileyememeleri kendilerini tekrarı getiriyor.

24 ARALIK SEÇİMİNDE DEVRİMCİ TAKTİK

Doğal olarak bütün siyasal parti ve gruplar, seçimlerde taktik hareket planlarını siyasal durumun analizi üzerine temellendirmektedir. Parlamento karşısında ilkesel pozisyonlar ise önceden bellidir. Burada çok fazla tartışmasına girmeyeceğiz, fakat siyasal duruma ilişkin öneriler söz konusu olduğunda, muhataplarıyla Atılım arasında çok önemli farkların bulunduğunu hatırlatmalıyız. Özellikle Partizan Sesi çok derin bir subjektivizm içerisindedir. Onun siyasal durum analizleri, devrimci dogmalarını doğrulama çabasından başka bir şey de-

ğildir. Devrimci durum nasıl olsa mükemmeldir, yığınlar sandık başına değil silah başına, halk savaşına çağrılabilir. Abartmasız, bu, hemen her zaman yapılabilir. Esasen kendi tarzında ve kendi mantık sistemi içerisinde Kurtuluş için de bu geçerlidir. Şunu vurgulayabiliriz, seçimlere katılmayı reddeden sürekli boykotçu yaklaşım bir yana konsa bile, her şeyden önce siyasal durum analizlerimizde çok önemli farklar vardır ve bu farklı taktik planlar inşa edilmesinin önemli bir çıkış noktasıdır. Biz yalnızca öncünün, yani devrimci bir örgütün kendi özgüçlerinin uygulamasıyla sınırlı kalacak bir aktif boykotun, pratik çalışmalar ne denli militanca yürütülürse yürütülsün **söz konusu sorun çerçevesinde yığınlara önderlik görev ve sorumluluğunu ortadan kaldırdığı için pasif ve kendiliğindenci** bir taktik olduğu inancındayız.

Komünist, devrimci, yurtsever adaylar için oy kullanmaya ikna edemediğiniz yığınları, "sandık başına değil, halk savaşına" veya "seçim değil devrim" çağırarak, öncünün yapacağı eylemler ne olursa olsun, gök kubbede hoş bir seda olarak kalmaya mahkumdür.

Muhataplarımız dolaysız tarzda formüle etsinler veya etmesinler "hakim sınıfların" veya "oligarşinin" **seçim oyununun bozulmasını somut siyasal amaçları olarak belirlemişlerdir**. Aktif boykot taktiği ise, bu siyasal amacı gerçekleştirmenin aracı olarak öngörülüp uygulanmıştır. Batı'da harekete geçen geniş yığınlar; yüzbinlerce grevci işçi, keza yüzbinlerce emekçi memur; daha az olmak üzere kent yoksulları, reformizmin ideolojik ve siyasal etkisi altındadır. Komünist ve devrimci güçlerin etkilediği kitleler henüz en kabadayısından onbinlerle sayılmaktadır. "Hakim sınıfların" veya "oligarşinin" ya da "faşist diktatörlüğün" seçim oyununu bozacaksanız bu ilgili seçim tarihi önce gerçekleştirmeniz gereken taktik bir amaçtır ve o halde kuvvet ilişkilerinin, özel olarak devrimci kuvvetlerin durumunun buna uygun olması gerekir.

Vurguluyoruz, **somut siyasal amaçlar, somut siyasal koşullar altında belirlenir**. Herkes kabul etmek zorundadır ki; "seçim oyununu bozmak" şeklindeki siyasal amaç, kuvvetlerin mevcut durumunda tamamen subjektiftir, 24 Aralık için tamamen hayalidir. Bir kez, siyasal durumun nesnel olarak denetlenebilir metaryalist analizi yerine, devrimci istekler, devrimci duygular geçirildi mi, bir kez siyasal amaçlar, yığınların devrimci ilerleyişi hesap dışı bırakılarak, hayali tarzda belirlendi mi, bütün bunları, öncünün yığınlardan kopmasından başka bir şey getirmeyen sekter taktikler tamamlamaktadır. Fakat doğrusu mantık tersinden işletilmekte, boykot taktiği, daha doğrusu kronik boykotçu eğilim başlangıç noktası olmakta, politik analizler, politik araçlar buna uyarlanmaktadır.

PARTİZAN SESİ'NİN HAYAL DÜNYASINDA, POLİTİKA TARZI VE TAKTİĞİN SİLAHSIZLANDIRILMASI

"Keza aynı şekilde egemen sınıfların seçim oyunlarının bozulmasının tek yolunun aktif boykot olduğu gerçeğinin altını bir kez daha çizerek belirtirler." (Partizan Sesi, Sayı 31, Sf. 3) Egemen sınıfın seçim oyununu bozmayı, 24 Aralık seçimlerinde somut siyasal hedefiniz olarak ortaya koyup, bu politik amaca ulaşmanın aracı olan bir "aktif boykot taktiği" izlemeye çalıştıysanız, herhalde sonuçta dönüp, bu somut politik amaca ne denli yaklaştığınızı değerlendirmek zorundasınız. Somut siyasal amaçların, somut siyasal koşullar altında belirlenmesinin marksizm-leninizmin emri olduğu kadar devrimci politikanın ve devrimci önderlik sanatının, devrimi örgütleme ustalığının zorunlu, vazgeçilmez bir gereği olduğunu da unutamazsınız. Devrimci ve komünist örgütlerin öngördüğü taktikler, dinamik tarzda düşünülmesi gereken toplumsal kuvvetlerin gerçek durumuna dayanmalıdır. İster seçim çalışması döneminde, ister ona ön gelen daha geniş bir za-

man diliminde yığınların durumunu yansıtan verilerden ve isterse seçim sonuçlarından bakın, muhataplarımızın ileri sürdüğü "aktif boykot" planının bırakalım milyonları ve yüzbinleri, onbinlerde bile yankı bulmadığı çok açıktır. Devrimci ve komünist örgütlenmenin görece sınırlılığı, Batı kıyısında henüz söz edilebilecek devrimci ya da komünist örgütlülüğün ve çalışmanın bulunmaması, kentlerin büyük çoğunluğunda durumun benzer olması, hatta devrimci ve komünist örgütlenmelerin en güçlü olduğu alanlarda bile kuvvetlerin çok küçük rakam ve ölçeklerde seyrettiği koşullarda, egemen sınıfların seçim oyununu bozmak gibi somut siyasal bir amacın/hedefin ortaya konması devrimci komünist hareketin kuvvet durumu bakımından tamamen subjektiftir. Fakat dahası var, bugün işçi sınıfının, emekçi memurların, kır ve kent yoksullarının, nüfusun ezilen, sömürülen geniş kesimlerinin önemli ölçüde, reformizmin ideolojik ve siyasal etkisi altında olduğu, burjuva partilere, parlamentoya ve düzene güvensizliği büyüyen, giderek onlardan umudunu kesmekte olan yığınların hemen ve doğrudan belirgin bir biçimde devrimci eyleme, komünist ve devrimci örgütlere yönelmediği de kimsenin reddedemeyeceği gerçeklerdir. Demek ki, faşist rejimin 24 Aralık seçim oyununu bozmak, şeklindeki somut politik amaç yığınlar bakımından da tamamen subjektiftir, yaşam bulamaz.

Egemen sınıfların 24 Aralık seçim oyunu bozulmamıştır. Biz dahil, diğer bütün devrimci, komünist, ilerici, antifaşist güçler, örneğin muhataplarımızın boykot planı üzerinde birleşseydi bile, 24 Aralık seçim oyunu Batı'da bozulamazdı. Yığınların devrimci uyanışı ve devrimci hazırlığı, keza komünist ve devrimci örgütler etrafında birikmiş kuvvetler için egemen sınıfların seçim oyununu bozma politik amacı subjektiftir. Kabul edilip edilmemesi bu gerçeği değiştirmez.

Partizan Sesi'nin seçim öncesi ve sonrası, konuyla ilgili rakamlara yaklaşımı hiç mi hiç

inandırıcı değildir. Objektiflikten uzaktır. 24 Aralık seçim oyununu bozmak politik amaç olarak belirlenmiş "aktif boykot" bu amaca ulaşmak için kullanılacak araç, hareket planı olarak örgütlenmiştir.

İlkin, egemen sınıfların 24 Aralık seçim oyununu bozmanın anlamı tarif edilmek zorunda. Bir kaç olasılıktan söz edilebilir. İlki, örneğin, %20, %30 gibi yüksek bir oranda seçmenin sandık başına gitmeyecek, protestosunu ortaya koyması. Keza benzer yüksek oranda seçmenin, sandık başına gidip boş ya da geçersiz oy kullanması. Ya da yükselen devrimci güçlerin, ülke genelinde olmasa bile bazı bölgelerde yoğunlaşan veya yaygın tarzda, kuvvet kullanarak seçimleri buralarda önlemesidir. Veya belli önemli kırsal ya da kent merkezlerinden başlayarak yayılacak tarzda ayaklanma başlatılarak siyasal rejimle kesin bir devrimci hesaplaşmaya girilmesidir. Bütün bu durumlarda, sonuçta her şeye rağmen rejim, 'işte sonuçlar, seçimleri gerçekleştirdim', dese bile, seçim ve sonuçları geniş kitleler için tartışmalı hale gelir. Seçimi ve sonuçları geniş yığınlar için tartışmalı hale getiremeyen bir boykot taktiğinin egemen sınıfların seçim oyununu bozma politik amacına ulaştığı anlamına gelen başarısından söz etmeye kalkmak, havanda su dövmek olur. Örneğin, 24 Aralık erken genel seçiminde boykot taktiği değil ama faşist MHP'nin %8 civarındaki oylarının ve yine HADEP'in %4'ü aşan oylarının %10 barajı nedeniyle meclise yansımaması, durumu bir ölçüde tartışmalı hale getirmiştir.

Şunu söyleyebiliriz ki, muhataplarımız, egemen sınıfın seçim oyununu bozmanın anlamı ve böyle bir politik amaca ulaşmayı hedefleyen taktik planın çapı konusunda belirgin düşünceler ileri sürmüş değiller. Uygulanan boykot taktiğinin başarı veya başarısızlığını buradan ölçmeye yaklaşmıyorlar bile. Ama "Bugünkü özgülde, eylem birliğinin gündemini, seçimleri boykot oluşturmalıdır. Bu noktada, yani 'seçimleri

boykot' taktiğini benimseyen parti ve örgütlerle, her alanda organizeli bir şekilde boykotu daha etkili ve güçlü kılmak için bütün güçler seferber edilmelidir" diyen Partizan Sesi, yürütülecek çalışmaları, "Bu, gerek illegal, gerek legal ve gerekse askeri alanda bir bütünsellik içerisinde gerçekleştirilmelidir. Ortak bildiri, yazılama, kuşlama, basın toplantıları ve onun da ötesinde ortak askeri eylemlilikler de gerçekleştirilmelidir. Sandıklara yönelik gerçekleştirilecek (kaçırma, yakma vb.) eylemleri dahi birlikte gerçekleştiriminin daha olumlu sonuçlar ortaya çıkaracağı açıktır" diye özetliyor. (Partizan Sesi 31, Sf. 13)

"Devrimci durumun", "yüksek boyutlarda" olduğunu, "büyük bir siyasal depremin" yaşanmasının devam ettiğini, "devrimci durumun mükemmel olduğunu" yığınların düzenden, partilerden ve meclisten umudunu kestiğini "iyi bir devrimci durum"un ve "güçlü bir toplumsal muhalefet"in bulunduğunu vb. söyleyip, 24 Aralık "seçim oyununu bozmayı" pratik/politik amaç olarak belirleyip "aktif boykot" taktiği ile bunu gerçekleştirme iddiasıyla yüklü bir hareket planı ileri süreceksiniz; ve bu aktif boykotu yukarıda anlatıldığı şekilde somutlaştıracaksınız! Yukarıda özetlenenin "aktif boykot"un çok iddiasız bir plan olduğunu söyleyeceğiz. Peki arkadaşlar, bırakalım bir bölge, kent, semt ya da köyde ayaklanma başlatmayı ("Sandık Başına Değil, Halk Savaşına" Partizan Sesi, "Seçim Değil, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm İçin Tek Yol Devrim" Kurtuluş) ama **herhangi bir yerleşim biriminde** seçimleri önlemeyi örgütlenme girişiminde bulunuz mu? Kitlelerin kaç yerde sandıklara saldırısını örgütlenme girişiminde bulunuz? Ya da siz sandıkları "kaçırma, yakma" vb. hedefli ve de tabii kitleleri çeken/seferber eden kaç yerde yönelime girdiniz? Bütün bu soruların yanıtlarının olumlu olmadığını biliyoruz. Bir örnek olarak, '93 genel yerel seçimlerinde istemeyerek bile olsa DEP'in Kürdistan'da bir biçiminde

gerçekleştirdiği, az çok başarılı olan boykot taktiği (belirgin olarak bir dizi Kürt ilinde %40, %50'leri aşan boş oylar) üzerine düşünülebilir ve düşünülmelidir.

Rakamlara yaklaşım, Partizan Sesi'nin yüzeyselliğinin ve keyfiliklerinin aynı şekilde boykot taktiğinin elde etmediği, edemediği sonuçların anlaşılması bakımlarından da önemlidir. Alişan Yaşar: Seçimlerden önce yığınların durumunu seçimler ve boykot taktiği bakımından şöyle değerlendiriyor.

"Peki neyi ifade eder bütün bunlar?

Tabii ki devrimci durumun olduğunu, dahası yönetilenlerin, yönetenlerden umudunu kestiğini, yönetilenlerin köklü değişiklikler istediği anlamına gelir. Örneğin: Yeniden düzenlenen anayasanın ilgili maddesi gereği 18 yaşını dolduran gençler oy hakkına sahip oldular. Bu durumda 10 milyon gençten sadece 2 milyonu oy kullanabilmek için seçim listelerine kayıtlarını yaptırıldılar. Ya geriye kalan 8 milyon genç! Ezici çoğunluğu seçim yoluyla egemenlerin kendi içindeki değişikliklerinden bir şey beklemedikleri için seçim listelerine bile yazılmayı lüks gördüler. Mesela yine 2,5 milyon üyeye sahip **İşçi Emeklileri Derneği** seçimleri boykot ediyor. Aileleriyle birlikte bu sayı düşünüldüğünde boykot bilinci 10 milyona ulaşıyor sadece bu kesimde. İşte bir başka çarpıcı örnek: Bilindiği gibi kamuoyu araştırma sonuçlarının kamuoyuna açıklanması yasaklandı. Ancak bu yasak, sadece bir konuda hem de devletin Cumhurbaşkanı tarafından deliniyor. Cumhurbaşkanı tarafından yasaya rağmen 'yapılan kamuoyu sonuçlarının seçime katılımın yüksek olacağı' yönündeki açıklamaları tamamen kitlelerdeki boykot bilincini hedefliyor. Bu bilincin daha da yaygınlaşmasını önlemeyi amaçlıyor. Örneklerden de anlaşılacağı gibi, kitleler düzenden ve düzen içi çözüm(!)lerden umutlu değiller." (Partizan Sesi, Sayı 30, sf. 5).

Eğer kitleler; Alişan Yaşar'ın ya da Partizan Sesi'nin dediği düzeyde "düzenden ve

düzen içi çözümlerden" umudunu kesmiş olsaydı, eğer denildiği gibi, bir devrimci durum olsaydı, eğer "8 milyon genç", "aileleriyle birlikte 10 milyon emekli" boykot gibi **devrimci saldırı taktiklerini kullanacak** politik bilinç ve örgütlülük düzeyine sahip olsaydı, devrimci örgütlerin yayın organları en kabadayısından binlerle sayılmazdı, hiç değilse harekete geçirdikleri kitleler onbinler ve yüzbinlerle ölçülürdü. Oysa ne gariptir ki, hala devrimci örgütlerin pek çoğu bırakın kiteselleşmeyi, büyümeme krizi yaşıyorlar. Bırakın 8 milyon genci boykotçular listesine yazmayı, yüksek öğrenim gençliğinin tırmanışa geçen kitle hareketi bile henüz binlerle ölçülüyor.

Kayıt yaptırmayan 8 milyon civarında gencin "ezici çoğunluğu seçim yoluyla egemenlerin kendi içindeki değişikliğinden bir şey beklemediği için seçim listelerine bile yazılmayı lüks gördüler" şeklindeki analizin, gençliğin gerçekliğinden ziyade arkadaşlarının politik subjektivizmini yansıttığını vurgulamalıyız. İhtiyatlı bir yaklaşımla bu gençlerin ezici bir çoğunluğu halen depolitizasyonu aşabilmiş değildir. Politikaya ilgisiz bir kitledir. İşçi Emeklileri Derneği'nin "2,5 milyon üyeye sahip olduğu" kanıtlanamaz bilgi ve iddiasının gerçek dışılığı bir yana, bu "bilgiden" kalkıp, "aileleriyle birlikte bu sayı düşünülüğünde boykot bilinci 10 milyona ulaşıyor, sadece bu kesimde" yolunda analiz yapma, arkadaşların içerisine yuvarlandıkları yüzeysellik, keyfilik ve subjektivizmin derinliğini ve boyutlarını göstermesi bakımından ibret vericidir. Toplumsal siyasal gerçeklerle ileri sürülen "aktif boykot taktiğine", "inandırıcılık" kazandıracak şekilde oynamak, gülünç analiz ve yorumlar yapmak; sorumlu devrimci bir önderliğin tarzı olamaz.

Fakat bir de Partizan Sesi'nin seçim sonuçlarını yansıtan rakamlara getirdiği yorum ve analizlere bakmakta yarar var: Şöyle yazıyor Ali Yaşar:

"Düşünün! Kayıtlı seçmenlerin bütün baskı, tehdit ve maddi cezalara rağmen 5.054.412'si sandık başına bile gitmeyi gerekli görmüyor. Bunun yanısıra, 976.476'sı ise, boş oy kullanmayı tercih ediyor. Yani toplam seçmen sayısı olan 34.155.881 kişiden, 6.028.888'i egemen sınıf partileri bir yana; Blokçularıyla, Girişimcileriyle, 19 Mayıs ruhcularıyla, bağımsız adaylarıyla, blok içinde sadece demokratları destekleme gibi ucube politikalarıyla sol adına seçime katılmışları dahi umut olarak görmemiştir. Ayrıca, 6.028.888 oranı, seçimden birinci parti olarak çıkan RP'nin 6.012.450 olan oylarından bile fazladır. Dolayısıyla boykot, halkın en çok teveccüh ettiği seçenek olmuştur.

"Kuşkusuz 6 milyonluk bu oranın tümünün KP'nin veya diğer devrimcilerin boykot çağrısının etkisi altında kaldıkları iddia edilemez. Hatta daha objektif sonuçlara varabilmek için bu oranın çoğunluğu devlete, o veya bu biçimde olan çelişkisi sonucunda oy kullanmamayı doğru bulmuştur. Ama her halükarda, bu kesim, düzenden umudunu kesmiş ve devrimin sosyal tabanını oluşturan dinamikler olarak ortaya çıkmıştır.

"Keza bu kesimin küçük bir kısmının herhangi bir nedenle oy kullanmamasını kenar notu olarak düşerken, gerisinin ise boykot politikasının direkt etkilediği kesimler olarak görmesi gerekir." (Partizan Sesi, Sayı 33, sf. 5)

Bir başyazıda ise şöyle deniyor:

"...Dolayısıyla toplam 6.144.265 oy kullanmama potasında buluşmuştur. Kuşkusuz bunların bir kısmı zorunlu göç nedeniyle oy kullanamazken, bir kısmının da yukarıdaki nedenin dışında herhangi bir sebeple kullanmadıklarını veya kullanmadıklarını var sayarsak bile, 6.144.265'in ezici çoğunluğunun oy kullanmamasının esas nedeni egemen sınıflara karşı tepkileridir. Yani, boykot etmeleridir.

"...Kuşkusuz sandığa gitmeyerek protesto ile tepkilerini belirten halkın bu radikal kesiminin tavırlarının değişik biçimlerde etkilenmesi vardır. Bir kısmı, öncünün ve diğer bazı devrimci örgütlerin boykot çağrılarında etkilenirken, diğer bir kısmı ise (hatta çoğunluk diyebiliriz bu kesime) kendi yaşam pratiklerinden çıkardıkları deneyimin etkisi ile böyle bir olumlu sonuca ulaşmışlardır." (Partizan Sesi, Sayı. 32, Sf. 3)

"Düşünüyoruz" Ali Yaşar arkadaş. Analizlerinizin bir an için, ama yalnızca bir an için doğru olduğunu varsayalım. Bu durumda, sizin dediğiniz gibi 6.028.888 rakamının (sandık başına gitmeyen ve geçerli oy kullanmayan –çünkü şu 976.476 oyun ne kadarının boş, ne kadarının geçersiz olduğunu söyleyebilir misiniz? Bu oyların ne kadarının bilinçli bir protesto için seçmenlerce geçersizleştirildiği, ne kadarının seçmenin oy kullanmasını bilmemesinden kaynaklandığının bilinmesi imkansızdır. Ama yine de hemen her seçimde üç aşağı beş yukarı böyle bir "boş" değil, "geçersiz oy" sayısı çıkmasını dikkate almamızda yarar var–) 28.126.993 rakamından daha küçük olduğunu, "dolayısıyla boykot, halkın en çok tevecüh ettiği seçenek"tir yolundaki değerlendirmelerin bütünüyle boş ve geçersiz olduğu açıktır.

HADEP'e verilen oyların ayrıca analizi gerekmezle birlikte, çok açıktır ki, RP'ye verilen oylar dahil, faşist, muhafazakar, sosyal demokrat vb. partilere verilen ve geçerli oyların %95'ini oluşturan oylar düzen içi niteliktedir. Halkın düzenden ve siyasal rejimden uzaklaşmakta olmakla birlikte henüz, düzen partilerinden kopmadığını ve fakat oyların düzen partileri arasındaki parçalanmışlığının ise, herhangi bir düzen partisinin çok büyük yığınları (örneğin '77 seçimlerinde CHP'nin %42 civarında oy alması gibi) birleştiren bir seçenek-umut olmadığını sergiler.

976.476 "geçersiz oy" sayısının karşısına küçük bir eşit işareti koyarak "boş oy" ola-

rak sunmak, böyle nitelemek, analistimizin okurlarına karşı pek de sorumlu olmadığını gösterir. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, bu oyların ne kadarının "boş" ne kadarının "geçersiz" olduğuna dair hiçbir istatistik söz konusu değildir.

Sandık başına gitmeyen 5 milyon civarındaki kayıtlı seçmene gelince, bunların "küçük bir kısmının herhangi bir nedenle oy kullanmamasını" bir "kenar notu olarak" düşüp, "gerisinin ise boykot politikasının direkt etkilendiği kesimler olarak görülmesi gerek"tiği de çok aşırı bir subjektivizm örneğidir. Nedir bu "analizin" verileri? Nesnel olarak denetlenebilir hangi olgularla doğrulanabilir bu? İhmal edilebilir "küçük bir kısmı" hariç "gerisini ise boykot politikasının **direkt** (yanlış anlamadınız "direkt" yani; dolaysız) etkilediği", Alişan Yaşar ve biraz daha farklı şeyler söylemekle birlikte Partizan Sesi'nin toplumsal ve politik gerçeklerden ne denli uzak bir dünyada yaşadığını gösterir. Biz, bu 5 milyon civarında sandık başına gitmeyen seçmenin çok ihtiyatlı bir şey söylemek gerekirse **hiç değilse çok anlamlı bir bölümünün** 12 Eylül döneminin şiddetli depolitizasyon politikalarının etkisi altında olduğunu, politik duyarsızlığı ve ilgisizliği nedeniyle sandık başına gitmediğini söyleyeceğiz. Bunu nereden mi çıkarıyoruz: Kitle hareketinin genel durumunu yansıtan verilerin genel tablosundan. Çünkü herhalde örneğin bu kadar geniş bir kitle boykot politikasından "direkt" etkilenmiş olsaydı, boykot politikasını uygulayan güçlerin seçim döneminde ya da öncesinde düzenlediği protesto ve gösterilere yüzler, binler değil de onbinler ve yüzbinler katılırdı vb. Kürdistan kırından ve kentlerinden göçertilen büyük yığınların da, sandık başına gitme olanağının elinden alındığını ve bu rakamın önemli bir kesimini oluşturduğunu hatırlatmak isteriz. Çünkü yurtsever yığınlar boykotu değil, HA-DEP'e oy verme tavrını sergilemiştir.

Partizan Sesi 24 Aralık seçimine katılma üzerine kurulu bir hareket planının "ege-

menlere meşruluk silahını bahşedeceğini" ileri sürerek, bunu "aktif boykot taktiğinin" bir başka gerekçesi yapıyor. Örneğin Alişan Yaşar şöyle yazıyor:

"Oysa, ortalama bir zekaya sahip (komünist veya devrimci olmayı bir yana bırakın) sıradan bir demokratın bile kestirebileceği gibi, faşizmin hüküm sürdüğü Türkiye gibi ülkelerde, bir avuç komprador burjuva ve toprak ağaları dışında hiçbir sınıf ve tabakaya bunların parti biçiminde örgütlenmiş temsilcilerine demokratik bir seçim sunulamaz. Sadece demokratik bir seçim sunulmamakla da yetinilmez. Baskı uygulanır, kendi egemenlik alanları dahilinde olan (medya vb.) her türlü aracın kapısı kapatılır. **Bunlar bilindiği halde bir yandan seçime katılarak egemenlere meşruluk silahı bahşedilecek** (abç) öte yandan da seçim sisteminden, medyanın ve diğer olanakların kapılarının kapalı olmasından, baskı ve devlet teröründen şikayet edilerek, sonuçtaki başarısızlığın nedenleri olarak bunlar gösterilecek." (Partizan Sesi, sayı 33, sf 5)

Seçimlere katılan yurtsever bir partinin –ya da varsa ilerici, devrimci parti ve güçlerin– seçimlerin eşit koşullar altında yapılmadığını, düzen partileri, egemen sınıfların ve devletin sayısız büyük olanaklarından yararlanırken kendilerinin sayısız kısıtlama, baskı ve saldırıyla karşılaştığını, tarafsız vb. olduğunu iddia eden burjuva medyanın düzen partilerinin hizmetinde olduğunu ama muhalif ya da düzen karşıtı güçleri boğmaya çalıştığı vb. teşhir etmekten daha doğal bir şey olamaz. Bu eşitsizliğin, seçim sisteminin demokratik olmayan yapısının, eşitsiz olanakların ve koşulların sonuçlar üzerinde etkide bulunacağı söz götürmez bir gerçektir. Komünistler, devrimci, ilerici ve yurtsever güçler seçimlere katılmaya dayalı bir taktiği bütün bunları bilerek izlerler. Eğer beklediğiniz, elde edebileceğiniz sonuçları elde edemediyseniz; şunları çok somut olarak değerlendirmeniz gerekir, ilkin beklentileriniz gerçek duruma ne kadar uygundur, subjektivizme düştünüz

mü; ikinci olarak kendinizden kaynaklı kusur ve zaafaların öngördüğünüz sonuçları elde etmede etkisi ne oldu ve son olarak bu eşitsiz koşulların, baskı ve saldırıların, seçim sisteminin antidemokratik yapısının ne denli etkili olduğu. Bütün bunları değerlendirmeniz gerekir. Fakat her halükarda, yani bütünüyle demokratik bir seçim sistemi ve özgür bir ortam olduğunu varsaydığınız durumda bile, yani en saf burjuva demokrasilerinde bile, komünist ve devrimci parti ve güçler için seçimler daima eşitsiz koşullar altında cereyan eder. Çünkü en safi dahil burjuva demokrasisi, eşit olmayanların eşitliği gibi tamamen biçimsel bir eşitlik vaaz eder. Bütün toplantı salonları, kağıt stokları, matbaalar, günlük gazeteler, tv ve radyo kanalları, medya kısaca, sınırsız propaganda, ajitasyon ve örgütlenme olanaklarına sahip burjuva partilere karşı komünist ve devrimci örgütler seçimlerde çok kısıtlı olanaklarla savaşmak durumundadır. Koşulların eşitsizliği, seçim sisteminin antidemokratik ve adaletsiz yapısı **hemen ve doğrudan** seçimlere katılmamanın ve boykotun bir gerekçesi yapılamaz. Yaparsanız taktik yeteneğiniz zaafa uğrar.

Bütün bunların ışığında meşruiyet sorununa gelince, bu konu politik kuvvet ilişkilerinden kopartılarak düşünülemez. Seçimlerle bütün nüfus ve bütün sınıflar ilgilidir, tabii bütün parti ve örgütler de. Parlamentarizm tarihsel olarak ömrünü doldurmuştur. Fakat siyasal olarak durum nedir? Kurulu işbirlikçi kapitalist düzen bir yana, büyük yığınlar, nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturan işçi sınıfı, emekçi memurlar, kır ve kent yoksulları, kır ve kentin küçük burjuva yığınları, gençlik, aydınlar vb. için **mevcut faşist rejim siyasal ömrünü doldurup onların gözünde politik olarak tükenmiş midir?** Aynı şey faşist rejimin ayıbını örten asma yaprağı olan, ya da demokratik bir görüntü kazandıran, seçimler, parlamento vb. için de geçerlidir. Komünist ve devrimcilerin etkisinin

binlerle, hadi subjektivizmi göze alalım onbinlerle sayılan **politik etki gücünün**, kayıtlı seçmen sayısının 40 milyona ulaştığı bir ülkede, bahse konu meşruiyet tartışması bakımından politik olarak önemli bir etken olamayacağı açıktır.

Kürdistan'da büyük kitleleri etkisi altına almış bulunan yurtsever hareketin, geliştireceği tutumun anlamlı bir etkisinin olacağı ve olduğu açıktır. Kabul edersiniz ya da etmezsiniz, isterseniz görür, isterseniz şu veya bu nedenle görmezden gelirsiniz, gerçek şudur ki, **24 Aralık seçimi Kürdistan'da bir nevi referandum olmuş, halk kitleleri, mevcut siyasal rejimden siyasal olarak koptuğunu ortaya koymuştur.** Üzerine az ya da çok konuşulmasından, yazılıp çizilmemesinden ayrı olarak, 24 Aralık seçimleri Kürdistan'da rejimin meşruiyetinin tartışmalı olduğunu ortaya koymuştur. %40-50 oranında seçimlere katılma düzeyini yakalayan ve aşan, sandık başına gitmeme eyleminin de aynı etkiyi yapabileceği vb. tartışılabilir. Fakat buradaki siyasal meşruiyet tartışmasında asıl olan kuvvet ilişkileridir. Şunu vurgulamakla yetineceğiz ki, Kürdistan'da seçimlerin sonuçları –rejimin meşruiyetine hizmet etmemiş; tam tersi bir etki yapmıştır– HADEP'in Kürdistan'da elde ettiği sonuçların Partizan Sesi tarafından analiz konusu yapılmaması bir tesadüf müdür? Biz pek öyle olduğunu sanmıyoruz. Şunu söylemekle yetineceğiz, politik ve toplumsal gerçekler; siz üzerinde durmadınız ve görmezden geldiniz diye herhalde değişmeyecektir. Doğal olarak gerçekler inatçı şeylerdir, söz ve yazıdan daima daha güçlüdürler.

Kürdistan'da faşist sömürgeciliğin çılgınca sürdürdüğü kirli savaş koşulları altında yığınların sandığa yansıyan pratik iradesi üzerinde de boykot taktığının nasıl bir sınavdan geçtiği düşünülmelidir. Herhalde "Aktif boykot taktiği"nin yığınların durumunun devrimci bakımdan en ileri olduğu alanda en fazla yankıyı bulacağı düşüncesi üzerinde birleşilebilir. Yani "aktif boykot"

planının en fazla halihazırda ulusal kurtuluşçu bir devrim yaşanmakta olan Kürdistan'da destek bulması anlaşılır bir şeydir. Çünkü kitlelerin bugün devletten, faşist sömürgeci rejimden en uzak olduğu, en fazla "koptuğu" alan Kürdistan'dır. Fakat her nasılsa "aktif boykot" planı burada da politik bakımdan anlamlı, olumlu bir tepki almamıştır. Politik bilinç ve duyarlılığın en yüksek olduğu, yığınlar arasında da "boykot planı" sınıfta kalmıştır.

Batı'ya gelince, seçimler, ilkin, Batı'da yurtsever hareketin etkisi altındaki Kürt nüfus ile HADEP'in güçlü, etkileyici ve sürükleyici bağlar kuramadığını, yalnızca ulusal sorun ve barış temelinde yükselen politikalarla bu kitlenin kazanılamayacağını göstermiştir. İkinci olarak, Batı'da, komünist, devrimci ve antifaşist ilerici güçlerin yığınlar içinde henüz genel gelişmeleri etkileyebilecek, genel politik gidişat üzerinde etkide bulunabilecek, oya da dönüşebilen anlamlı bir politik güç oluşturamadığını göstermiştir. Bütün bunlar, 24 Aralık seçimlerinde egemenlerin "seçim oyununu bozma" politik amacının Batı için ne kadar aşırı subjektif, siyasal ve toplumsal gerçeklerden fersah fersah uzak bir hedef olduğunu gösterir. Keza, "mükemmel bir devrimci durumun" olduğu, vb. yollu değerlendirmelerin, siyasal ve toplumsal gerçekleri bilimin gözüyle değil de, gönül gözüyle gördüğünüzü yansıtır.

TAKTİK ADINA REÇETECİLİK YA DA ŞABLONCULUK

Partizan Sesi, "aktif boykot taktiğini" formüle etmeden önce, seçimlere karşı tavrın ne zaman "olumsuz olma"yacağı ve ne zaman boykot olacağını şöyle açıklıyor:

"...Çünkü eğer, devrimci durum geriliyor, varlığı ile yokluğu belli değilse, toplumsal muhalefet yoksa veya çok cılızsa, devrim dalgası en alt perdede seyrediyor, devrimci hareketler yenilgi durumunu anımsatır bir geriye çekiliş halindelirse, bu durumda,

parlamento seçimlerine karşı tavır olumsuz olmaz. Ancak durum tam tersi ise, alınacak tavır da aynı paralelde olur.

"Yani, devrimci durum varsa, dolayısıyla ciddi bir devrimci muhalefet söz konusu olur. Ve en önemlisi de bu toplumsal muhalefeti örgütleyecek, siyasal iktidar mücadelesine yöneltecek devrimci hareketler aktif bir mücadele içinde iseler, belki de daha da önemlisi, geniş halk kesimleri düzen partilerinden umutlarını kesmişlerse, işte bu şartlarda devrimcilerin yapması gereken kitleleri parlamentoya yöneltmek değil, tam tersi boykot ettirmek ve siyasal iktidarı hedefleyen aktif mücadeleye davet edip egemen sınıfların seçim oyunlarını bozmaktır." (Partizan Sesi, Sayı 30, sf. 4)

Partizan Sesi'nin taktik bir soruna ne kadar basma kalıp ve reçeteci yaklaştığını yukarıdaki iki pasaj yeterince gösteriyor. Taktik sorunlar söz konusu olduğunda komünist ya da devrimci bir akımın gelecekte hangi durumda ne yapacağını önceden reçetesini yapmaya çalışması kadar mekanik bir yaklaşım olamaz. Bu taktik yeteneğinin büyük ölçüde kaybedilmesidir.

Parlamentodan devrimci amaçlarla yararlanma, parlamentoda devrimci bir kürsü yaratarak, buradan düzeni ve rejimi teşhir etme, keza aynı şekilde bütün güncel biçimleriyle parlamento dışında yığınların savaşımını desteklemek vb. için seçimlere katılma taktikleri, durgunluk, geri çekilme ve yenilgi süreçlerinde olduğu kadar, devrimci bir yükseliş ve devrimci durum koşullarında da gündeme getirilebilir. Bu bir ölçüde boykot taktikleri içinde geçerli olmakla birlikte, **aktif boykot taktiği egemen sınıfların iktidarına karşı açık ve dolaysız bir saldırı olarak**, bu niteliğine uygun politik koşullarda gündeme gelir. Burada boykot ve seçimlere katılmanın, Partizan Sesi'nin ileri sürdüğü şablonun iki bacağına da aykırı iki örnek vereceğiz bolşeviklerin deneyiminden:

İlki, 1905 devriminin **yenilgisinden sonra**, 1906'da bolşeviklerin Duma seçimlerini boykot etmesidir. Boykot taktiğine 1905 devriminin yenilgisinin hemen ardından yüklenen rol ve görev, devrimin yeniden toparlanıp yeni bir saldırıya geçme şansının olup olmadığını açığa çıkartmaktır. Kelimenin tam anlamıyla aktif bir boykottur, dolaysız biçimde iktidar savaşımına girmektir.

İkincisi, 1918 ocağında bolşeviklerin ve sovyetlerin yönetimi altında Kurucu Meclis –burjuva parlamento– seçimlerine izin verilmesidir. Tabii bolşevikler de seçimlere katılmışlardır. Özellikle 1917 Ekim Devrimi'nin ilan ettiği "Halkın Hakları" bildirgesini –ilk sosyalist anayasadır bu– reddeden Kurucu Meclis'in dağıtılmasını kararlaştırmışlardır. Bolşeviklerin, Kurucu Meclis'in toplanmasına izin vermesi taktiği, bu kurumun tamamen sömürücü sınıflardan yana niteliğini yığınlar özellikle köylülük nezdinde açığa çıkarmak olmuştur. Bolşevik vekiller tarafından meclise önerilen Halkın Hakları Bildirgesi'nin reddedilmesi, en geniş yığınlar nezdinde bu kurumun politik olarak ömrünü doldurmasını getirmiştir.

Seçimler ve parlamento karşısında izlenecek taktik tutumda bize, Lenin'in taktik yaklaşımları "ulusal" ve uluslararası devrimci deneyimler yol göstermektedir. Eğer en gericisinden en demokrasiğine burjuva parlamentolar sınıf mücadelesinin bir aracıysa; bir arenasıysa ve eğer siz bu gerici kurumu dağıtabilecek güç ve hazırlığa sahip değilseniz ve eğer bu kuruma temsilci gönderebilecek gücünüz varsa, devrimci dalganın ilerlediği ya da gerilediği koşullarda, devrimci amaçlarla yararlanmak için bu kuruma kendi vekillerinizi gönderirsiniz. Böylece, bütün biçimleriyle temel aldığınız parlamento dışı mücadele biçimlerini, parlamenter mücadele taktikleriyle besler, güçlendirir bu gerici kurumu içeriden de dağıtmaya çalışırsınız. Asıl ve temel olan şudur; tarihsel bakımdan ömrünü dolduran

burjuva parlamentolar gibi gerici kurumların tasfiyesi, yani bu kurumlardan başlayarak egemen sınıfların iktidarına karşı dolaysız bir saldırının yürütülmesi anlamına gelen aktif boykot taktiği, ancak bu kurumların politik bakımdan eskidiği, ömrünü doldurduğu koşullar altında olanaklıdır. Evet, TBMM son yıllarda hızla bir itibar kaybına uğrayarak politik bakımdan hızlanan bir ivmeyle eskimektedir. Savurdukları öfkeli hakaretlere karşın büyük yığınlar hala TBMM'nin kendileri için bir şeyler yapabileceğini sanıyor. Örneğin, bugünkü koşullar altında, mevcut TBMM'de komünist ya da devrimci veya komünistler, devrimci, yurtsever ve ilerici güçlerden oluşan bir grubun varlığı, bu kurumun faşist rejimin ayıbını örten bir asma yaprağı olduğunun işçi sınıfına, kır ve kent yoksullarına, kadınlara, emekçi memurlara, gençliğe, dinsel ve ulusal topluluklara, Kürt ulusuna karşı sayısız dolaplar çevirdiğinin, faşist rejimin, emperyalizmin ve işbirlikçi egemen sınıfların hizmetinde olduğunun geniş yığınlara gösterilmesi, politik olarak eskitilmesi ve ölüm sürecinin hızlandırılması, keza parlamento dışında süren belirleyici devrimci yığın savaşımının geliştirilmesi çalışmasına önemli katkılarda bulunabileceği inkar edilebilir mi? Oysa TBMM'ye bir tek vekil bile sokamamaları komünist ve devrimci hareketlerin politik güçlerinin sınırlılığını/zayıflığını yansıtır. Bu gerçeği kabul etmemek kime ne kazandırır, devrim yangınının büyütülmesine ne gibi katkısı olabilir ki?

Marksist leninist komünistlerin, 24 aralık seçimleri için belirlediği siyasal amaçlar şunlardır:

1) Seçimler döneminde yürütülecek ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışmasıyla ve seçimlerle elde edilecek sonuçlarla faşist diktatörlüğe karşı yığınların özgürlük savaşımına güç ve itilim kazandırmak.

2) Seçimler döneminin ortamından ve yığınların politikaya artan duyarlılığından

yararlanarak, marksist leninist komünistlerin programını, özel olarak sosyalizmin ve işçi emekçi sovyetleri iktidarının propagandasını en geniş yığınlara götürmek.

3) Marksist leninist komünist partinin çeperindeki güçlerin örgütlülük düzeyini ve politik aktivitesini yükseltmek.

Çok açıktır ki, son iki politik hedef, öncü partinin kendisiyle ilgilidir. Mevcut siyasal koşullar altında, yığınların özgürlük mücadelesi bakımından özgül politik önem ve ağırlığı belirleyici olan birinci amaçtır. Devrim yangınına büyütme için antifaşist kitle hareketini güçlendirmek.

Ancak, öncünün -öncülerin- kendi güçlerini kucaklayabilecek ve hatta, bugün için devrimci öncülerin etki alanı içerisindeki güçleri bile kucaklama, harekete geçirip seferber etme yeteneği olmayan boykot taktiğinin (isterse seçimlere katılıp boş oy kullanma olsun) söz konusu politik amaçlara ulaşmaya uygun düşmediği ayan beyan ortadadır.

Kürdistan'da hala varlığını koruyan ulusal kurtuluşçu devrim gerçeği bir yana konsa bile, su götürmez bir gerçektir ki, Batı'da antifaşist hareketin kitle gücünün çok önemli bir bölümünü Kürt yurtseverlerinin politik ve ideolojik etkisi altındaki Kürt emekçileri oluşturuyor. Bu gerçeği hesaba katmayan, temel bir unsur olarak almayan her taktik hareket planı çok önemli bir eksik taşımaktadır. Diğer bir anlatımla to-paldır.

Burada aynı sorunun konuluşu bakımından ve marksist leninist komünistlerin bugün bütün taktik sorunları çözümlemesinde yol gösterici olan strateji, birleşik bir devrimin olanaklı olduğu, bu olanağı gerçeğe dönüştürmek için Batı'da ikinci devrimci cephenin geliştirilmesine yüklenmenin en yaşamsal sorunu oluşturduğudur. Bundan çıkan sonuç şudur ki, Batı'da komünist ve devrimci hareketin bütün taktik planları, kesinkes, Batı'daki devrimci hareket ile,

Doğu'daki ulusal kurtuluşçu devrim arasında ve de **özellikle ulusal kurtuluşçu hareketin kitle tabanıyla, bağları korumayı, geliştirip güçlendirmeyi hesaplamak ve hedeflemek zorunludur.**

Marksist leninist komünistler en başta burada değinilen unsurlar gelmek üzere, diğer etkenleri gözönünde tutarak, komünist, devrimci ve yurtsever güçlerin şu veya bu biçimde oluşturacağı bir blok veya cephe ile seçimlere katılmayı kapsayan bir hareket planının yukarıda formüle edilen somut siyasi amaçların gerçekleştirilmesine denk düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Bu plan devrim yangınına büyütme, hareketin kitle tabanını genişletme, yığınların düzen partilerinden kopuşunu hızlandırmak için boykotu değil seçimlere katılmayı, aynı şekilde Batı'daki devrimci hareket ile ulusal kurtuluşçu hareket arasındaki bağları, yakınlığı güçlendirmeyi, en azından bir uzaklaşmayı, kopma yönündeki gelişmeyi önlemeyi kapsar. Bu marksist leninist komünistlerin iradesidir; ama başka özneler de vardır. Öznelerin bir ortak irade ve hareket planı oluşturamadıkları yerde doğal olarak herkes kendi hattından yürür. Bağımsız politika genel geçer doğruların, ilkelerin devrimci teorinin saf gerçeklerinin vb. tekrarı, ve de herkesten ayrı durmak vb. değildir.

Bütün bunlardan şu sonuçlar çıkar:

"Egemenlerin 24 Aralık seçim oyununu bozmak", devrimci kuvvetlerin mevcut durumuna uygun düşmeyen bir siyasal amaçtır ve gerçekleştirilmesi olanaksızdır.

Mevcut siyasal koşullar altında bu subjektif, hayali siyasal amacı gerçekleştirmek için öngörülen boykot planı, devrimin gelişmesinin bugünkü siyasi ve örgütsel ihtiyaçlarına yanıt vermeyen, yığınların örgütlenmesini ve devrimci eylemini geliştirip büyütme yeteneğinden yoksun, **devrimci öncüyü yığınlardan koparan** sekter bir politikadır.

Üçüncü olarak, marksist leninist komünistlerin boykot planı üzerinde, bu planı öngören devrimci güçlerle kapsamlı bir devrimci güçbirliği yapması olanaksızdır. "Kapsamlı bir işbirliği olanaksızdır" fakat, örneğin MHP'yi hedefleyen vs. ortak eylemler gerçekleştirilebilirdi ve gerçekleştirilmeliydi.

Son olarak, mevcut koşullarda boykot taktiği ulusal hareketin tabanını oluşturan Kürt emekçi yığınlarıyla bağ kurulması veya geliştirilip güçlendirilmesi gibi bir görevi gözetmediği gibi, nesnel olarak mesafeyi açmaktadır.

İTTİFAKLAR

Kürt yurtseverleriyle ittifak arayışımız **Kurtuluş** ve **Partizan Sesi**'nin sert eleştirisi ve hucümlarına uğradı.

Kurtuluş, bizi, PKK'nin "ideolojik ve politik yaklaşımlarını", "reformist, düzen içi çözümler" arayışını anlayamamakla vb. eleştirmektedir. PKK'ye ilişkin değerlendirmelerimizin farklı olduğu biliniyor. Fakat, 24 Aralık seçim taktiği bakımından önemli olan veya birincil noktayı oluşturan PKK değerlendirmesi ve PKK'nin kimlerle ittifak arayışı içerisinde olduğu değildir. Burada aydınlatılması gereken sorun; yurtsever hareketin etkisi altındaki yığınlarla, komünist ve devrimci hareketin yakınlık kurmasının, bağları güçlendirmesinin hangi politikalarla sağlanabileceği sorunudur. Birleşik devrim olanağını gerçeğe dönüştürmenin, Doğu'daki ulusal kurtuluşçu harekete katılan, destekleyen yığınlarla, Batı'da faşist diktatörlüğe karşı özgürlük savaşımına katılan yığınlar arasındaki devrimci köprünün, bağın, hareket birliğinin güçlendirilmesini hedefleyen politikalar izlemek, devrimci önderlik iddiasının gereğidir. İlkın, **Kurtuluş** ve **Partizan Sesi** tarafından bunun anlaşılmadığını vurgulamalıyız. Esasen, Partizan Sesi'nin bunu anlaması da oldukça güçtür.

İkinci olarak, radikal Kürt yurtseverleri, reformist parlamentarist güçlerle ittifaka

yöneldiğine ve bu ittifak reformist bir zemin/platform üzerinde, barış talebi ekseninde kurulduğunda düşünce birliği içinde olduğumuza göre; a) Hangi politikalar PKK'yi komünist ve devrimci güçlerle ittifaka zorlayabilir ve böyle bir politika devrimci bakımdan doğru mudur; ve b) PKK buna yönelmemede ısrar ettiği durumda yine hangi politikalar ulusal kurtuluşçu harekete katılan yığınların reformcu, barışçı vb. değil de devrimci bir yönde ilerlemesini kolaylaştırıp, yardımcı olabilir?

Çok açık olarak, komünist ve devrimci güçler şunu kabul etmek zorundadır; PKK'nin faşist diktatörlükle uzlaşmaya kapıyı açık tutmasında, bu yönde arayışlar içerisinde olmasında Batı'da devrimci hareketin zayıf olması çok önemli ve belirleyici temel etmenlerden birisidir. Burada komünist ve devrimci güçlerin de çok önemli sorumluluklarının olduğu muhakkak kabul edilmelidir.

Yukarıdaki sorunların marksist leninist komünistlerin pratiğinde tuttuğu anlamı özetleyelim:

Kürt yurtseverleriyle ideolojik mücadele özellikle hareketin etkisi altındaki işçi, emekçi, genç vb. yığınlar için anlaşılır olabilecek tarzda yürütülmelidir. Ancak ideolojik mücadelenin uzlaşmacı, reformist vb. yönelimleri önlemeye yetmeyeceği, konunun esasının kuvvetler arasındaki ilişki ve kuvvetlerin hareket tarzıyla ilgili olduğu, yani siyasal bir sorun olduğu herkes için açık olmalıdır. Yani önemli olan reformist, uzlaşmacı vb. yönelimleri bozacak bir hareket planının geliştirilmesidir.

Marksist leninist komünist partinin Batı'da ikinci cephenin geliştirilmesine kilitlendiği açıktır. Faşist diktatörlüğün şimdilik cephe gerisi olan Batı'da devrimci hareketin gelişip büyümesi, Batı'nın özgürlük mücadelesinin esas ve tayin edici cephesi haline gelmesini sağlayacaktır.

Eğer ulusal hareketi diktatörlükle uzlaşmaya ve reformizme açık görüyorsanız ki öyledir, bu tehlikeyi ancak bu yoldan, yani Batı'da ikinci cepheyi geliştirme, işçi sınıfı ve emekçi yığınların özgürlük savaşımını devrimci bir çizgide yükseltme temelinde bertaraf edebilirsiniz. Özel faktörler bir yana, ama ulusal kurtuluşçu hareketin sömürgeci faşist rejim tarafından bunalıtıldığını da kabul etmek zorundasınız.

Biz ulusal kurtuluşçu hareketin pragmatik, zikzaklı bir politika izlemesinde, uzlaşma ve reformizme açık olmasında anlaşılmaz ve şaşkıncu bir yan görmüyoruz. Bunlar eşyanın tabiatına uygundur. Ulusal hareketlerin siyasal karakterine aykırı bir yön taşımaktadır.

Kuşkusuz yurtsever hareketin parlamentarist, reformist, yasalıcı güçlerle blok ve cephe oluşturması, bunların devrimci hareketten daha güçlü olmasına değil, söz konusu çevrelerin barış politikası ve uzlaşma eğilimine politik nitelik olarak uygun düşmesine dayanmaktadır. Platformu reformist, parlamentarist, yasalıcı ve uzlaşmacı olmasına karşın, bu blok ve cephenin antifaşist, ırkçılığa ve sömürgeciliğe karşı ve keza, reformist olmasına karşın, örneğin İP gibi devrim karşıtı olmadığını vb. hesaba katmamız gerekir.

Komünistlerin ve devrimcilerin bu reformist bloka ve cepheye karşı mücadele görevi var mıdır? Bundan kuşku duyulabilir mi? Bu cephenin uzlaşmacı, reformist vb. niteliği teşhir edilmek zorundadır. Ama, ihmal edilmez bu görev, bu cepheyle sokağın güçlenmesine hizmet edecek eylem birliklerini, yığınların faşist diktatörlüğe karşı harekete geçmesine yardımcı olan, hizmet eden vb. etkinliklerini desteklemeyi dışlar mı? Bizce dışlamaz. Ama hayır bu cephe hiçbir şekilde sokağın güçlenmesine, yığınların faşist diktatörlüğe karşı harekete geçmesine hizmet edecek, eylem ve etkinliklerde bulunamaz diyorsanız, biz bunun yanlış olduğunu, politik değerlendirme

hatası yaptığınızı söyleyeceğiz. Reformizmle savaşımın mutlak gerekli olduğu konusunda hem fikiriz; ama bunun bir tek değişmez taktikle yürütülebileceği yolundaki eğilimleri tamamen yanlış buluyoruz.

Çok açıktır ki, marksist leninist komünistler, faşist diktatörlüğe karşı reformistlerle değil, devrimcilerle bir cephe oluşturmak ve eğer olanaklı olursa, devrim karşıtı olmayan reformist güçleri de bu cephede yer almaya zorlamak istiyorlar. Ama şunu unutmamalıyız ki, komünist ve devrimci güçlerin yaratmak zorunda oldukları devrimci cephe, özel olarak reformist, uzlaşmacı, barışçı, parlamentarist platforma dayanan, **tutarsız ve kararsız antifaşist cepheye karşı değil**, faşist diktatörlüğe karşı oluşturulacaktır. Reformistler faşist diktatörlüğe karşı, kendi reformist, barışçı uzlaşmacı vb. cephelerini kuruyorlar. Burada bir terslik yok. Devrimciler de, faşist diktatörlüğü yere sermeyi, özgürlük mücadelesini devrimle taçlandırmayı hedefleyen devrimci bir cephe kurmak zorundadırlar. Devrimci cephenin inşası ve büyümesi, kaçınılmaz olarak reformistlerin cephesini çatlatıp parçalayacaktır. Kaldı ki, devrimcilerin bu yönde taktikler izlemesi tamamen doğru ve gereklidir. Ama bu taktikler duruma göre eylem birliğini ve bunun bir biçimi olarak **destek vermeyi** de kapsar.

Blok içerisinde niçin yer almadık. Oluşumu sürecinde bulunmadığımız için mi? Oluşumu sürecine katılmadığımız bir blok içinde yer alamayacağımız açıklaması yalnızca bilgilendirme amacı taşımakta ve temel bir yaklaşımımızı vurgulamaktadır. Reformist, uzlaşmacı, parlamentarist vb. bir platforma dayandığı ve barış talebi ekseninde örgütlendiği için blok içerisinde yer almadık, alamazdık da. Bunun, herkesin anlayabileceği yeterli nitelikte açıkladık da. Gerçek bundan ibaretken, blok içerisinde yer almayışımızın nedeni sanki saklı gizli bir şeymiş gibi zorlama "yorum ve analizler" yapmaya çalışmak boş bir uğraştır.

Marksist leninist komünistler, devrimci gelişmenin ihtiyaçlarına uygun olarak belirledikleri, somut siyasal amaçlara bütünüyle uygun düşen bir hareket planı izlemişlerdir. Hareket planının ayrı ayrı, bir biri ile paradoks içerisinde olduğu iddia olunan unsurları belirlenen amaçlara yönelmiştir ve birbirini tamamlamaktadır.

Bağımsız adaylar etrafında yürütülen çalışma, keza blok içerisinde yer alan, doğrudan doğruya desteklediğimiz adaylar etrafında yürütülen çalışmalar, blokun mitinglerine katılımımız ve sonuçta seçimlerin öngününde, bağımsız adayların çekilmeleri ve HADEP'e oy vermeleri çağrımız bütünüyle tutarlıdır. HADEP ve blokun politik niteliğine ilişkin eleştirel açıklamalarımızla da bir uyumsuzluk yoktur. Ancak formel bir yaklaşım içerisinde bulunanlar, bol miktarda paradoks bulabilirler ve buluyorlar.

Doğrudur, başta "destek" bazı adaylar şahsında verilmiştir. Adayların devrimci tutarlılığı nedeniyle bu adaylar etrafında kendi tarzımızda bir seçim çalışması yürüttük. Dolayısıyla böyle bir "desteğin" reformistlerin platformunu güçlendirmesi söz konusu değildir.

Başlangıçta bloka genel bir destek vaad etmediğimiz ve sunmadığımız halde, seçimlere birkaç gün kala açık ve kesin biçimde HADEP'e oy verilmesi çağrısında bulunduk. Sandıkta oyların HADEP'te birleştirilmesi belirlenmiş siyasal amaçlarımızla uyumluydu. Çünkü ilkin, HADEP'e çıkacak oyların politik anlamı ırkçılığı ve faşizmi protesto ve halkların kardeşliğini vurguluyor. Yanlış mı? Evet yanlış mı? HADEP'e verilen oylar, ırkçılığı ve faşizmi protesto niteliği taşıyor mu? Halkların kardeşliğini vurgulamıyor mu? HADEP'e verilen oyların siyasal analizinden kaçınamazsınız. Böyle bir tartışmaya giren herkes, bu oyların siyasal analizini yapmak, yukarıdaki soruları yanıtlamak zorundadır. Denilebilir ki, peki HADEP'e verilen oylar, reformist cephenin barış politikasını da güçlendirmez

mi? Böyle bir rol de oynayacağı, böyle bir "kusurun" var olduğu açıktır. Ama barış politikasının, **bugünkü aşamada ve bir yönüyle geçici olarak faşist diktatörlüğü, kirli savaşı ve ırkçılığı teşhir edici bir rol oynadığını reddedebilir misiniz?**

İkinci olarak, HADEP'e çıkacak oyların yüksekliği antifaşist yığın hareketine güç ve itilim kazandırabilir, sömürgeci faşist diktatörlüğün saflarında gelişmekte olan demoralizasyonu güçlendirebilirdi. Bunun aksini iddia edebilir misiniz?

Bağımsız adaylara çekilme çağrısının "parlamentarist iştah"ımızın kabarmasıyla ilgili olduğuna gelince, bunun basit bir kara çalma ve düzeysiz bir suçlama olduğunu söylemeliyiz. Gocunmak için bir nedenimiz de yok.

ÖZEL BİR NOT

Burada muhataplarımızın boykot taktiğinin ilginç bir çelişkisine parmak basmak umuyoruz ki, düşündürücü olabilir. Kurtuluş, Partizan Sesi, Devrimci Emek, Kaldıraç dergilerinin ortaklaşa yayınladıkları "Basına ve Kamuoyuna", "Seçim Çare Değil, Kurtuluş Devrimde" başlıklı ajitasyon bildirisinde, "yoksul Kürt halkına", "işçilere", "öğrencilere", "memurlara", "sandık başına gitmeme", "oy vermeme" çağrısı yapıyor. Ülkelerimizin nüfusunun hiç değilse %45'inin kırdaki yaşadığı da dikkate alındığında, bu çağrı metninin, kır proleterleri, yarıproleterleri, yoksul ve küçük köylülüğe, devrimimizin kırdaki toplumsal dayanaklarına seslenmiyor olması dikkat çekici bir durumdur. Dikkat çekicidir. Çünkü bırakınız muhataplarımızın "aktif boykot" kavramıyla tarif edilen, hareket planını kırdaki pratiğe sokmasını ama henüz çağrılarını bile bu alanlara ulaştıramadığı, devrimci ve komünist

hareketin kabul etmekten kaçamayacağı çok açık bir gerçektir. Kaldı ki, bu bakımdan ele aldığınızda, rahatlıkla şehirlerin büyük bölümünde de örgütlü devrimci çalışmanın henüz sözkonusu olmadığı bir gerçektir. Bunlar devrimci ve komünist örgütlenme ve çalışmanın gücüyle ilgili olduğu gibi, yığınların devrimci uyanışıyla da bağlı, gerçeklerdir.

Kuşkusuz ayrı ayrı devrimci örgütlerin politik ve örgütsel hazırlık düzeyinden ayrı olarak, devrimci taktikler yığınların devrimci ilerleyişine, yığınları devrimci mevzilere yerleştirme ve devrimci tarzda harekete sokarak ilerletme görüşü açısından kurtulmak zorundadır. Yığınların öncüyü beklemek gibi bir derdi olamaz, öncülük iddiasında olanların yığınların liderliğini yakalamak gibi bir sorunu vardır. Bu bakımdan öncü güçler yığınların durumunun devrimci ilerleyişine yanıt veren taktik hareket planlarını, politikaları, henüz kendileri hazır olmasalar bile ileri sürebilir, kendileri için de politik bir sıçrama öngörebilirler.

Ortak çağrı metninin parmak bastığımız özelliği, devrimin kırlardan şehirlere doğru ilerleyeceğini savunan ve de köylülük içerisindeki çalışmayı esas ve temel alan Partizan Sesi bakımından daha çok ilginç, düşündürücü ve dramatik değil midir?

** Burada, geçerken bir dip not olarak Alın-teri gazetesinin mevcut siyasi koşullar altında bize çok zorlama görünen sloganla oy kullanma tavrını eleştirmek amacıyla kullandığımız "utangaç boykotçuluk" tanımlamasının, tavrı böyle olmayan Kurtuluş için de kullanılmasının amacımızı aşan düzeltmemiz gereken bir yanılğı olduğunu belirtmeliyiz.*

"GAZAP ÜZÜMLERİ" OPERASYONU

ABD'de ilk kez 1939'da yayımlanan "Gazap Üzümleri", 1929-33 yılları arasındaki büyük depresyon sırasında ve sonrasında topraklarını yitiren Oklahomalı küçük çiftçilerin Batı'ya göçünü anlatıyordu. Ünlü Amerikan yazarı John Steinbeck'in en ileri romanlarından biri olan "Gazap Üzümleri"nde, daha iyi bir yaşam umuduyla Californiya'ya gelen Oklahomalı ve diğer küçük çiftçilerin orada karşı karşıya geldikleri vahşi kapitalist sömürü, ona eşlik eden polis baskısı ve proleterleşme sürecine giren bu emekçilerin bilinç ve ruhsal durumlarında yaşanan dönüşüm etkileyici bir dille aktarılır.

Siyonistlerin, Güney Lübnan'a karşı giriştikleri son askeri operasyona, sözde bu ünlü romandan esinlenerek "Gazap Üzümleri Operasyonu" adını vermeleri, tarihsel bir ironi gibidir. 200'e yakın kişinin ölümüne çok sayıda kişinin yaralanmasına ve yaklaşık yarım milyon kişinin göçmen durumuna düşmelerine yol açan bu son İsrail saldırısına, ünlü Amerikan yazarının bu romanının adının verilmesi, bir yandan da gerçekçi bir tanımlama niteliği taşıyor. ABD emperyalizminin şımarık çocuğu İsrail'in şimdiye değin akıttığı Filistinli ve Lübnanlı kanının, dünyanın bu acılı bölgesinde hasadı çok uzun sürecek gazap üzümlerinin yetişmesine yol açacağı ve açtığı kesindir.

Siyonist devletin bu son saldırısı, onun daha önce giriştiği ve adeta bir alışkanlık haline getirdiği benzer askeri operasyonları çağırıyor. 12 Mart 1978'de Filistin gerillalarının bir saldırısında 32 kişinin ölmesi üzerine, İsrail, Güney Lübnan'ın Litani ırmağına değin uzanan bölümünü işgal

etmiş, bölgedeki halktan ve gerillalardan 2 bin kadar kişinin öldüğü çatışmalar sırasında 250 bin kişi de evlerinden ayrılarak daha güvenli bölgelere sığınmak zorunda kalmıştı. Ancak, BM Güvenlik Konseyi'nin 19 Mart 1978 tarihli ve 425 sayılı kararının ardından bölgeden çekilmeden önce, İsrail, Lübnan'la olan yaklaşık 100 kilometrelik sınırı boyunca 8 kilometre derinliğinde bir "Güvenlik Şeridi" oluşturdu ve buraya tümüyle kendisine bağımlı Binbaşı Saad Haddad komutasındaki milisleri ("Güney Lübnan Ordusu") yerleştirdi. Üç yıl kadar sonra, İsrail'in temmuz 1981'de, Batı Beyrut'un Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bürolarının bulunduğu Fakahani semtini bombardımanı, 300 kişinin ölümüne ve 800 kişinin yaralanmasına yol açacaktı. 3 Haziran 1982'de ise Ebu Nidal grubunun saldırısı sonucunda İsrail'in Londra Büyükelçisinin yaralanması, siyonist devletin "Galile'de Barış Operasyonu"nu başlatmasına bahane oluşturmuştu. İsrail ordusunun tüm Güney Lübnan'ı işgal etmekle yetinmeyip Beyrut'u kuşatma altına aldığı bu saldırıda 20 bin dolayında insan ölmüş, evlerinden ayrılmak zorunda kalanların sayısı 600 bini geçmişti. Filistin direnişinin yuvalandığı Batı Beyrut, bir aydan uzun süreyle bombalanmış, bu saldırılar sonucu, Arap dünyasının en uygar kentlerinden biri olan bu yerleşim birimi tam bir yıkıntıya dönmüştü. Bu arada binlerce Filistinliyi ve Lübnanlıyı gözaltına alan ve son derece kötü koşullarda zindanlara tıkan MOSSAD, FKÖ'nün, Filistin Araştırmaları Merkezi'ni de yağmalamış, burada bulunan çok sayıda değerli belgeye el koymuştu. ABD başta olmak üzere Batılı

emperyalistlerin bu eli kanlı uşakları, zaferlerini 16 Eylül 1982'de Batı Beyrut'taki Sabra ve Şatila kamplarında yaşayan büyük çoğunluğu kadın, çocuk ve yaşlılardan oluşan bin kadar Filistinlinin, Maruni Falanjist milisler eliyle öldürülmesiyle kutlayacaklardı. İsrail Savunma Bakanı Ariel Şaron, söz konusu katliamdan önce bu milislerin komutanlarına, "teröristlerden bir tekinin bile sağ kalmasını istemiyorum" demişti.

Filistin direnişinin bu yenilgiden sonra Lübnan topraklarından uzaklaştırılması, 1975-76 yıllarında genelde İsrail ve yer yer de Suriye tarafından desteklenen Lübnan gericiliğine karşı birlikte savaşmış ve yazgıları tarih ve coğrafya tarafından kopmazcasına birleştirilmiş olan Lübnan ve Filistin halklarının ortak kavgalarının biçimini ve yoğunluğunu değiştirmekten öte bir sonuç vermeyecekti. İsrail, önemli, ama geçici bir zafer kazanmıştı. Ancak, rüzgar eken siyonist katiller çetesi yavaş yavaş fırtına biçmeye başladığını görecekti ve o zamana değin İsrail'e karşı olumlu bir yansızlık politikası izleyen ve Lübnan mozaiğinin en kalabalık ve en yoksul bölümünü oluşturan Şii halkının direnişinin filiz vermesine tanık olacaktı. Şii direnişinin, Humeyni yanlısı radikal kanadını oluşturan Hizbullah daha 1982'de İsrail ve Amerikan hedeflerine karşı intihar saldırıları düzenlemeye girişti. Bu saldırıların en görkemlilerinden birinde, 23 Ekim 1983'te 241 Amerikan deniz piyadesiyle 58 Fransız askerini öldüren Hizbullah'ın Güney Lübnan'da başlattığı gerilla eylemleri, İsrail'in yavaş yavaş bu ülkeden çekilmesinde belirleyici bir rol oynayacaktı. Öte yandan, 1971'te Ürdün'de uğradığı yenilgiden (Kara Eylül) sonra güçlerini esas olarak Lübnan'a yığan Filistin ulusal hareketinin ağır bir darbe yemesine yol açan 1982 işgalini izleyen görece sessizlik dönemi, Kasım 1987'de Gazze'de ve Batı Şeria'da bir çeşit sivil direniş olan İntifada'nın başlamasıyla sona erdi. Ciddi bir silahlı güç olmaktan çıkmış ve çeşitli fraksiyonlara bölünmüş olan Filistin ulusal hare-

ketinin önderliği, bu dönemde daha da sağa kayar ve emperyalizm ve siyonizmle uzlaşmaya yönelir ve çeşitli burjuva ve gerici Arap devletlerine daha da bağımlı hale gelirken, Güney Lübnan'da İsrail ordusuna ve onun "Güvenlik Şeridi"nde görevlendirdiği kukla "Güney Lübnan Ordusu'na karşı savaşan Şii direnişi, Gazze'nin ve Batı Şeria'nın militan Filistin gençliğinin kişiliğinde yeni bir bağlaşıklık bulacaktı: Tepeden tırnağa silahlı ve en modern askeri teknolojiyle donanmış İsrail ordusuna yalnızca taşlarıyla ve yüreklilikleriyle karşı duran Filistinli gençler. Siyonist katiller tüm dünyanın gözleri önünde onlara acımasızca saldırmakta duraksamadılar. 1987'nin sonundan 1991'in sonuna kadar geçen dört yıllık süre içinde 22 İsrailiye karşılık 663 Arap öldürülecek, siyonist zindanlar yeniden Filistinlilerle dolup taşacaktı. Ama zaman ve gelişmeler, Yaser Arafat'ın sahte ve ikiye bölünmüş bir biçimde "benim küçük generalim" diye övdüğü İntifada savaşçılarının "taş devrimi"nin, İsrail siyonizminin vahşi ve barbar yüzünün sergilenmesinde eşsiz bir rol oynayacağını gösterecekti.

"Gazap Üzümleri Operasyonu", Ortadoğu'da 1980'lerden bu yana pek çok şey değişmiş gözükse de, bazı temel parametrelerin değişmeden kaldığını bir kez daha ortaya koydu. 15 Kasım 1988'de, Cezayir'de "Bağımsız Filistin Devleti"ni kurarak kendisini bu "devlet"in başkanlığına getiren Y. Arafat, 13 Eylül 1993'te Washington'da 2.500 "seçkin" çağrılının huzurunda, zamanın İsrail Başbakanı İ. Rabin'le sözde tarihsel bir barış anlaşması imzaladığında, emperyalistlerden bir dizi devrimci ve komünist örgüte kadar uzanan geniş bir yelpazede, Ortadoğu'da bir "barış" döneminin açılmakta olduğu görüşü egemen olmuştu. Ekim 1993'te, yani bundan 2,5 yıl önce yazılan bir yazıda bu konuda şunlar söyleniyordu:

"Ortadoğu, henüz Batılı emperyalistlerle barışmaktan uzak olan ve Lübnan'da ve Filistin'de kendi doğrultusundaki kökten-

dinci akımları desteklemeye devam edeceğe benzeyen İran'ı, yavaş yavaş köktendinci gruplarla Mübarek kliği arasında gerçek bir iç savaşa sürüklenmekte olan Mısır'ı, emperyalistlerin ekonomik ablukayla açlığa mahkum ettikleri, kuzeyini ve güneyini kuşatarak küçültmeye çalıştıkları ve ardi arkası gelmeyen BM kisveli ABD müdahaleleriyle şamar oğlanına çevirmeye çalıştıkları Irak'ı, farklı siyasal, mezhepsel ve etnik gruplar arasındaki uzun ve kanlı iç savaşın yaralarını İsrail'in vahşi saldırıları arasında sarmaya çalışan Lübnan'ı, ABD ve İsrail'le çeşitli anlaşmazlıklarını henüz çözmüş olmaktan uzak olan Suriye'si, birkaç yıl ömrü kaldığı söylenen Kral Hüseyin'den sonra başına nelerin geleceğini kimsenin kestirmeye cesaret edemediği Ürdün'ü, uyanmakta ve ayağa kalkmakta olan Kürdistan'ı, devrim olanaklarının artmakta olduğu Türkiye'si vb. ile, en azından orta erimde emperyalistler ve yabancı sermaye için hiç de tekin olmayan bir yer olmaya devam edecektir."

Gelişmelerin bu "karamsar" değerlendirmeleri hemen hemen bütünüyle doğruladığı belli olmuştur. Ortadoğu, gazap üzümlerinin hasadının yapılacağı, devrimci olanakların artacağı ve dolayısıyla devrimci önderlik sorununun ivedi çözüm beklediği yeni ve daha acılı bir çatışmalar, iç savaşlar, emperyalist müdahaleler, emperyalist devletler arasındaki çelişmelerin keskinleşmesi ve devrimler dönemine girmektedir. "Gazap Üzümleri Operasyonu" deyim yerindeyse, Ortadoğu'da içine girildiği ileri sürülen ve asıl amacı proletarya ve halkları ideolojik ve örgütsel olarak silahsızlandırmayı ve teslim almayı ve devrimci ve ulusal kurtuluşçu önderlikleri sağa çekerek tasfiye etmeyi hedefleyen emperyalist barış sürecinin bundan böyle yeni bir çizgide, silahların denetiminde ya da baskısında şekilleneceğidir. Kısa bir süre öncesine kadar, Güney Lübnan'daki çatışmalar bir yana bırakılırsa, Lübnan'da silahların susmuş olması, Ürdün ile İsrail arasında bir barış

anlaşmasının imzalanmış ve diplomatik ilişkilerin yeniden kurulmuş olması, İsrail'in polis komiseri rolüne soyunmuş olan Y. Arafat ve kliğinin de desteğiyle İsrail-Filistin "barış" sürecinin ağır aksak da olsa ilerliyor gözükmesi, Suriye ile İsrail arasındaki barış görüşmelerinin, ciddi bir ilerleme sağlanamamış olmasına karşın sürüyor olması, Türk gerici egemen sınıflarının uzlaşmaz tutumuna karşın PKK'nin "siyasal çözüm" kampanyasında ısrar etmesi ve aralık ayında ilan ettiği tek yanlı ateşkesi sürdürüyor olması vb. Ortadoğu'nun bütününe kucaklayacak bir barış ağının örülebileceği yolundaki yanılsamaları ayakta tutmaya yetiyordu. Ama, tarihsel deneyimin pek çok kez gösterdiği gibi, işçilerin, diğer emekçilerin ve ezilen ulusların hedef olduğu azgın sömürünün ve dizginsiz zulmün azalmaksızın hüküm sürdüğü koşullarda gerçek bir barış olamayacağı gibi, sahte bir barışın empoze edilmesi de kolay değildi. Arafat ya da Mandela klikleri gibi, düşmanın safına geçmiş olan eski ve prestij sahibi "önderlerin" gücü ve çabası da bunu sağlamaya yetmezdi. Ancak, bunun böyle olmasının çok daha iyi olduğu tartışma götürmez. Kişiler için olduğu gibi ezilen sınıflar ve halklar için de, ayakta ölmek, her zaman dizleri üstünde yaşamaktan daha anlamlı ve değerli olmuştur. Lenin şöyle diyordu:

"Halklar iç savaş okulundan boşuna geçmiyorlar. Bu zorlu bir okuldur ve bütün programında kaçınılmaz olarak karşıdevrimin zaferleri, kudurgan gericilerin çılgınlıkları ve eski iktidarların isyancılara intikam duygularıyla verdikleri vahşi cezalar vb. vardır. Fakat halkların bu çetin okula girmelerinden olsa olsa ukalalar ve eli ayağı tutmaz bunaklar sızlanabilir." Bunun Ortadoğu'da da böyle olduğu görülmüştü ve görülecekti. Filistin'deki emperyalist barış sürecine karşı çıkan HAMAS'ın askeri kanadının İsrail'de gerçekleştirdiği bombalama eylemleri, dünyanın bu bölgesinde oluşan çıbanın patlamasına ve biriken irinin dışarı-

ya akmasına yol açan bir iğne işlevi gördü. ABD emperyalistleri ve siyonistler Eylül 1993'te başlatılmış olan sözde barış sürecinin, kendi polis komiserleri Y. Arafat'ın tüm çabalarına karşın yürümediğini ve yürüme-yeceğini çok daha önceden görmüş ve hesaplarını ona göre yapmaya koyulmuşlardı. Daha 13 Mart'ta basın, ABD ile – Enver Hoca'nın deyişiyle– onun "tabancası" İsrail arasında "terörizm, istihbarat paylaşımı ve ortak savunma konularında" bugün ulaşılmış olan düzeyin daha da ilerisinde bir "stratejik işbirliği"ne gidileceğini belirtiyordu. Aynı günlerde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in kalabalık bir grubun eşliğinde gerçekleştirdiği İsrail gezisi, kapsamlı bir ekonomik, siyasal ve askeri işbirliği anlaşmasının imzalanmasına tanık olacaktı. Tüm komşularıyla kanlı bıçaklı olan, Kürt ulusal hareketi karşısında acze düşen, Batı'da yükselmekte olan devrimci muhalefetin tehdidi altında bulunan, ABD ve Almanya arasında gittikçe yoğunlaşmakta olan bir nüfuz alanı çekişmesine konu olan Türkiye'de egemen sınıflar ve çeşitli burjuva klikleri arasındaki çelişmelerin keskinleşmesi ve düzenin sahiplerinin bir yönetememe krizi yaşamaları, Türkiye'nin ABD-İsrail eksenine daha sıkı bağlarla bağlanmasına yol açmaktadır. Her iki gelişme, Mısır'ın Şarm El Şeyh kentinde düzenlenen ve "Barış Yapıcıları Doruğu" olarak nitelenen ve 29 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen ABD güdümlü toplantıyla örtüştü. Daha o zamandan belli olduğu gibi, bu toplantı, esas olarak kamuoyunun ABD-İsrail bloğunun Lübnan ve Filistin halklarına karşı girişeceği daha kapsamlı saldırılar için psikolojik olarak hazırlanmasını hedefliyordu. İran ve Suriye üzerindeki baskının yoğunlaştırılması, İsrail'de güçlenen ve ABD patentli "barış" politikasına karşı çıkan Likud blokuna karşı Ş. Perez'in "İşçi" Partisi'nin konumunun korunması ve geliştirilmesi ve Türkiye'nin ve "ılımlı" Arap ülkelerinin ABD-İsrail bloğuna yakınlaştırılmaları da amaçlanıyordu elbet.

Emperyalist ve siyonist katil ve gangaster çetelerinin hesaplarının boşa çıkacağını şimdiden söyleyebiliriz. HAMAS'ın, İzzeddin el Kasım adlı askeri örgütünün gerçekleştirdiği ve İsrail'de 61 kişinin ölümüne yol açan bombalı eylemlerinin ardından, genelde Filistin halkına ve özelde HAMAS'a ve İslami Cihat'a karşı saldırılarını yoğunlaştıran ve bu örgütleri ve onların toplumsal, ekonomik ve siyasal alt yapılarını yok etmeyi amaçladıklarını açıkça dile getiren Y. Arafat kliğinin karşı karşıya kaldığı sıkışık durum, bunun işaretlerinden yalnızca bir tanesini oluşturuyordu. Siyonistler, söz konusu bombalı eylemlerden sonra, bu ülkede çalışan yüzbinlerce Filistinlinin İsrail'e giriş ve çıkışını güvenlik gerekçesiyle yasaklayıp Gazze halkını açlığa mahkum ettiğinde, Filistin halkının öfkesiyle yeni efendilerinin horgörüsü arasında manevra alanı bulamayan Y. Arafat, nisan ayı başlarında BM Genel Sekreteri Butros Gali'ye bir mektup göndererek, İsrail'in yaptıklarının, "İsrail ve FKÖ arasında varılan anlaşmaların ihlali" niteliği taşıdığını ve "barış süreci üzerinde yıkıcı etkisi olacağını" belirtiyordu. Gene bu bay aynı günlerde Arap Birliği Genel Sekreteri İsmet Abdülmecid'e gönderdiği bir başka mektupta, İsrail'in Filistin "halkına savaş ilan etti"ğinden, toplu cezalandırmalardan, İsrail ordusunun El Halil'den geri çekilmeyi reddetmesinden, önceden boşaltılan bazı bölgeleri yeniden işgal etmesinden yakınıyordu.

Nisan ayı başlarında İtalya'nın Torino kentinde yapılan Avrupa Birliği Hükümetlerarası Konferansı'na gözlemci olarak bile çağrılmayan ve emperyalist burjuvazi katında beş paralık saygınlıklarının olmadığı bir kez daha açığa çıkmasından ötürü hayli alınmış gözükten Türk gerici egemen sınıfları, İsrail'in Filistin ve Lübnan halklarına karşı güttüğü saldırgan politikayı artık daha açık bir dille desteklemek zorunda olduklarını biliyorlar. Tersine ya da hatta yetersiz bir tutum göstermeleri halinde, hiç de saygılı olmayan bir dille görevlerini

yapmaya çağrılacaklarını ve bir takım hoş olmayan yaptırımlara hedef olabileceklerini de Türk Dışişleri Bakanlığı'nın İsrail'in Güney Lübnan'a karşı giriştiği operasyonu, sözümona Hizbullah terörüne karşı çıkma gerekçesiyle desteklemesi, bunun en açık göstergelerinden birisidir. ABD'nin gözetimi altında gelişmekte olan İsrail-Türkiye işbirliğinin daha anlamlı bir göstergesi ise, Türk ordusunun Lice-Kulp-Genç üçgeninde 200 dolayında PKK gerillasına karşı 30 bin kişilik bir askeri güçle giriştiği başarısız saldırının, siyonistlerin Güney Lübnan halkına karşı giriştikleri saldırıyla örtüşmesidir. PKK'nin 15 Aralık 1995'ten bu yana sürdürdüğü tek yanlı ateşkesi kabul etmeyen, ama o günden bu yana kapsamlı operasyonlara da girmeyen Türk gericiliğinin bu son saldırısı, Filistin ve Lübnan'dan Kürdistan ve Türkiye'ye değin uzanan Amerikan hegemonyasıyla mücadele edenlerden, antiemperyalistlere ve devrimci cepheye değin uzanan direniş hattına karşı bir kar-

şıdevrim cephesi oluşturulduğunun ilanından başka bir şey olabilir mi? Bu bağlamda, PKK önderliğinin görüşlerini yansıtan Aydın Zafer'in Özgür Politika'nın 13 Nisan 1996 tarihli sayısında yayımlanan "Yeni Bloklaşmada Özgürlük Mücadelesi" adlı yazısında yer alan aşağıdaki sözlere katılmamak olanaksızdır.

"Bölge gericiliğinin de yardımıyla özellikle ABD ve İsrail'in öncülüğünde halklar karşıtı cephe genişletilmek isteniyor. Ortadoğu'da yeni siyasi dengeleri zorlayıp cepheyi genişleterek çember daraltılmak isteniliyor." O halde proletarya ve halklara ve onların militan devrimci öncülerine düşen de, emperyalistler, gericilik ve burjuvaziye ilişkin boş hayalleri bir yana atmak ve kendi birliklerini sağlamlaştırmaktır. Zafer, ilğine değin çürümüş emperyalizmin değil, savaşmaya ve kazanmaya cüret eden proletaryanın ve halkların olacaktır.

HER ŞEYE RAĞMEN

Spartaküs'a genel saldırı! Sokaklar, 'kahrolsun Spartakistler' diye uğulduyor. 'Onları yakala, onları kırbaçla, onları bıçakla, onları vur, onları şişle, onları çiğne, onları paramparça et!' Alman ordularının Belçika katliamını geride bırakan katliam yapıyor.

"Post"tan "Vorwärts"e kadar (gazetelerde) "Spartaküs yenildi" diye sevinç çığlıkları atılıyor.

"Spartaküs yenildi!" ve eski haline getirilmiş eski Alman polisinin kara binası, tabancası ve kılıcı ve devrimci işçilerin silahsızlandırılması onun yenilgisini teyit etti. "Spartaküs yenildi!" Albay Reinhardt'ın süngüsü altında, General Lüttwitz'in maki-nalı tüfekleri ve topları altında ulusal meclis için seçimler yapılacak. Napolyon Ebert için bir plebisit.

"Spartaküs yenildi!"

Evet! Berlin'in devrimci işçileri yenildiler! Evet! Onların yüz kadar en iyileri katledildi! Evet! En sadıklarından yüzlercesi zindana atıldı!

Evet! Onlar yenildiler. Çünkü onlar, kesinlikle yardımlarına inandıkları bahriyeliler, askerler, güvenlik güçleri tarafından terk edildiler. Ve onların gücü önderliklerinin kararsızlığından ve zaafından dolayı aksadı. Ve geri halk kesimlerinin ve mülk sahibi sınıfların muazzam karşı devrimci çamurseli onları boğdu.

Evet, onlar yenildiler ve onların yenilmesi tarihi bir kaçınılmazlıktı. Çünkü zaman henüz olgunlaşmamıştı. Ve buna rağmen mücadele kaçınılmazdı. Çünkü polis başkanlığını, devrimin bu sarayını Evgen Ernst (1864-1954; 1919'da Alman Sosyal Demokrat Parti başkanlığı üyesi; 1918-19'da Prusya İçişleri Bakanı; 1919-20 Berlin Polis Başkanı) ve Hirsch'e (1865-1938; sosyal demokrat; 1918-20 Prusya Başbakanı; 1919'a kadar aynı zamanda İçişleri Bakanı çn.) Mücadelesiz teslim etmek onursuz bir yenilgi olurdu. Mücadele Ebert çetesi tarafından proletaryaya dikte ettirildi. Ve mücadele, bütün şüphe ve tereddütleri bir kenara bırakarak Berlin kitleleri arasında hızla yayıldı.

Evet! Berlin'in devrimci işçileri yenildiler! Ve Ebert-Scheidemann-Noske kazandılar. Onlar kazandılar, çünkü generallerin, bürokrasinin, odun junkerlerin, papazların, parababalarının hepsi ve bağınaz geri ne varsa hepsi onların yanında yer aldı. Ve onların adına gaz bombalarıyla, peşrevle ve maynatanla zafer kazandı.

Ama zafer olan yenilgiler vardır; ve yenilgilerden daha vahim (olan) zaferler vardır.

Kanlı Ocak haftasının yenilgileri; onlar şereflice direndiler, onlar yüce birşey için, dertli insanlığın en asil amacı için, açlık çeken kitlelerin zihni ve maddi kurtuluşu için mücadele ettiler; onlar böylece kutsal-

laşan kutsal kan döktüler. Ve bu kanın, bu ejderha tohumunun her damlasından bu günün galibi için, düşenler (adına) intikamcılar, her parçalanmış liften ebedi ve gökyüzü gibi sürekli olan yeni mücadeleler doğacaktır.

Bugünün yenilenleri yarının galipleri olacaklardır. Çünkü yenilgi, onların dersidir. Alman proletaryası devrimci gelenekten ve tecrübeden henüz yoksun. Ve geleceğin başarısını garantileyen pratik eğitimi el yordamıyla yapılan denemeler, gençlik hataları, acı gerilemeler (darbeler çn.) ve başarısızlıklar dışında kazanamaz.

Durdurulamaz büyümesi toplumsal gelişmenin. Doğa yasası olan sosyal devrimin yaşayan esas gücü için yenilgi kaççıdır. Ve onun yolu, yenile yenile yenmeyi öğrenmekten geçmektedir.

Ama bugünün galipleri?

Onlar lanetli bir dava için lanetli kanlı iş yaptılar. Geçmişin güçleri için, proletaryanın amansız düşmanları için.

Ve onlar daha bugünden mağlup! Çünkü onlar daha bugünden maşa olarak kullanılmayı düşündükleri (insanların çn.) esirleri durumundadırlar...

Onlar, tarihin teşhir direğindeler. Dünyada en kutsal şeylerine sadece ihanet etmekten öte onu kendi elleriyle çarmıha geren böylesi hainler asla (görülmemiştir). Nasıl ki, resmi Alman sosyal demokrasisi Ağustos 1914'te diğerlerinden daha da alçaldıysa, şimdi o, sosyal devrimin şafak sökümünde tiskindirici bir tablo sergiliyor.

Fransız burjuvazisi 1848 Haziran kasaplarını ve 1871 Mayıs kasaplarını kendi saflarından çıkarmıştı. Ama Alman burjuvazisinin bizzat böyle bir zahmete katlanmasına gerek yok. "Sosyal demokratlar" kirli, aşâğılık, kanlı ve alçak işi yapıyorlar. Onun Cavaignac'ı, Gallifet'i (Louis Evgéne Cavaignac; 1802-1857; 1848'de Fransız savaş bakanı, 1848'de Paris proletaryasının ayaklanmasını kanla bastırdı. Gaston -

Alexandre - Auguste Marguis de Gallifet; 1830-1909; Fransız generali, Paris komünarlarının katlinin baş sorumlusu çn.) Noske'dir, "Alman işçisi"dir.

Çan sesleri katliama çağırıyordu; müzik ve mendil sallamak, "Bolşevik korku"dan kurtarılan kapitalistlerin zafer sevinci, Waske güruhunu selamlıyor. Daha barut dumanı çıkarken, daha işçi katliamı yangını için için yanarken, daha öldürülenler sereserpe yatarken, yaralı proleterler daha inlerken; onlar, katiller ordusuna merasim düzenliyorlar muzaffer gururuyla şişerek; Ebert, Scheidemann ve Noske.

Ejderha tohumu!

Dünya proletaryası, Alman işçilerinin kanıyla dumanı tüten ellerini Enternasyonal'e uzatmaya cesaret eden, onlara nefret ederek yüz çeviriyor. Hatta onlar, dünya savaşı bütün şiddetiyle devam ederken bizzat sosyalizmin vecibelerini terkedenler tarafından da dışlandılar. Onlar kirlenmiş, dürüst insanlığın saflarından atılmış, Enternasyonal'den kovulmuş, her devrimci proleter tarafından kin beslenen, lanetlenen olarak dünya önünde duruyorlar.

Ve bütün Almanya onların yüzünden utanca büründü. Kardeşine ihanet edenler, Alman halkını yönetiyorlar, kardeş katilleri! "Yazı tahtası verin. Bunu yazmalıyım".

Ama onların saltanatı fazla devam edemez. En sonunda onların hesabı görülecektir.

Onların tezleri milyonlarca kalpte ateş ocakları açıyor, isyanın ateş ocakları.

Kanda boğmayı düşündükleri proletaryanın devrimi onların üzerinde yükselecek, dev gibi, onun ilk sözü şu olacak: Kahrolsun işçi katilleri Ebert-Scheidemann-Noske!

Bugünün yenilenleri öğrendiler. Kurtuluşlarını şaşırılmış asker kitesinde aramak zaaftan arındılar. Güçsüz ve yetenezsiz önderlere güvenme zaaftan arındılar. Kendilerini alçakça ortada bırakan bağımsız

sosyal demokrasiye inanma zaafından arındılar. Sadece kendi (güçlerine güvenerrek) gelecekteki mücadelelerini sürdürecekler; gelecekteki zaferlerini kazanacaklar. Ve işçi sınıfının kurtuluşu sadece işçi sınıfının kendi eseri olacağı sözü bu haftanın acı dersiyse işçi sınıfı için yeni ve derin bir anlam kazandı.

Ve o yolunu şaşırılmış askerler, yeniden kurulmuş militarizmin kırbacını yeniden hissetmeye başladıklarında kendileri ile nasıl bir oyun oynandığını kısa zamanda yeteri kadar idrak edeceklerdir; onlar da bugün kendilerini sarmalayan çılgınlıktan kurtulacaklar.

"Spartaküs yenildi!"

Ah, ağır ol! Kaçmadık, yenilmedik. Ve bizi bölük pörçük duruma da getirseler biz buradayız ve burada kalacağız. Ve zafer bizim olacaktır.

Çünkü Spartaküs ateş ve ruh demektir, yürek ve can demektir. Proletarya devriminin iradesi ve eylemi demektir. Ve Spartaküs sınıf bilinçli proletaryanın bütün mücadele kararlılığı, bütün sıkıntısı ve mutluluk özleyişi demektir. Çünkü Spartaküs, sosyalizm ve dünya devrimi demektir.

Alman işçi sınıfının çile dolu yolu henüz son bulmadı. Ama kurtuluşun günü yakla-

şıyor. Ebert-Scheidemann-Noske için, şimdilik onların arkasına saklanan kapitalist iktidar sahipleri için hesaplaşma günü yaklaşıyor. Olayların dalgası göklere çıkıyor. Zirveden uçuruma fırlatılmaya alıştık. Ama gemimiz gururlu olarak amaca doğru, doğru rotada.

Ve amaca ulaşıldığında acaba yaşayacak mıyız? Ama programımız yaşayacak; kurtulmuş insanlığın dünyası hakim olacak. Herşeye rağmen!

Sesi gelen ekonomik çöküşün sarsıntısı altında proleterlerin henüz uyuyan kümeleri kıyamet gününün duyurulduğu gibi uyanacaklar ve katledilen savaşçıların cesetleri yeniden dirilecekler ve lanetlenenlerden hesap soracaklar. Volkanın homurtusu bugün henüz yeraltında ama yarın o patlayacak ve onların hepsini kor halindeki lav akıntısına gömecektir."

**Karl Liebknecht son makalesini katledildiği gün yazmıştı: "Herşeye Rağmen".*

Die Rote Fahne (Kızıl Bayrak) Sayı.15; 15 Ocak 1919)

K. Liebknecht; Toplu Konuşmaları ve Yazıları, cilt 9, sf 709-713.